LETNIK XVIII., ŠT. 11 (830) / TRST, GORICA, VIDEM
ČETRTEK, 21. MARCA 2013

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Dobrodošel, Frančišek!

Prvi dnevi Petrovega naslednika Jorgeja Maria Bergoglia

Sveti oče, ki preseneča

Kardinali so v sredo, **13. marca**, izvolili novega papeža. Nekaj po 20. uri je protodiakon kard. Tauran na loži bazilike sv. Petra izrekel znamenite besede: *"Annuntio vobis gaudium magnum; habemus Papam: Eminentissimum ac Reverendissimum Dominum, Dominum Georgium Marium Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalem Bergoglio qui sibi nomen imposuit Franciscum"*. Vsi smo obstali, presenečeni.

Jorge Mario Bergoglio, nekdanji nadškof v argentinski prestolnici, je prvi neevropski papež, prvi iz Južne Amerike, prvi z južne poloble in prvi redovnik iz Družbe Jezusove na tem mestu. Pa tudi prvi, ki je izbral ime Frančišek. Kot bi želel začeti nekaj novega. Kot bi se hotel "sleči" marsičesa, kar je bilo doslej. Ime "Asiškega ubožca" je namreč sinonim za preprostost in uboštvo, mir in bratstvo, hkrati pa tudi za evangeljsko radikalnost in prenovo Cerkve, ki se ruši.

Od izvolitve je minilo le nekaj dni, že od prvih trenutkov pa se ta pontifikat kaže - v slogu in vsebinah - kot nekaj inovativnega in revolucionarnega. Ko smo papeža Frančiška prvič videli oblečenega v belo, sta nas morda presenetila njegova preprostost in umirjen izraz, s katerim je dolgo in molče gledal množico na trgu. Morda nas je presenetilo videti, da ni nosil ne rdeče mantilje na ramenih ne velikega zlatega križa okrog vratu, temveč preprost železen škofovski križ s podobo dobrega pastirja in njegove črede.

Potem ko je dejal, da so ga "bratje kardinali" šli iskat "skoraj na konec sveta", se je za sprejem zahvalil rimski škofijski skupnosti. Vse prisotne je nato povabil, naj skupaj z njim zmolijo za upokojenega rimskega škofa Benedikta XVI. "Sedaj pa začnimo to pot", je nadaljeval in spregovoril o *škofu* in *ljudstvu*; to je *"pot bratstva, ljubezni in vzajemnega zaupanja"*. Vse je povabil, naj molijo drug za drugega in skupaj za ves svet, za bratstvo. Pred blagoslovom pa je gotovo naredil gesto, ki je od vseh še najbolj presenetila: *"Preden škof blagoslovi ljudstvo, vas prosim, da vi prosite Gospoda, naj me blagoslovi: molitev ljudstva, ki prosi blagoslov za svojega škofa"*. Globoko se je poklonil pred Božjim ljudstvom, pred trgom, ki ima - kot je sam dejal nekaj dni kasneje - "po zaslugi medijev svetovne razsežnosti". In nastala je neverjetna tišina.

Kot je napovedal ljudem ob izvolitvi, je dan kasneje, **14. marca**, zjutraj najprej obiskal baziliko Marije Snežne, da bi se zahvalil Mariji. Pred milostno podobo *Salus Populi Romani* je položil šop cvetja, zbrano zmolil in odpel hvalnico. Ustavil se je pred grobom sv. Pija V. in pred oltarjem, kjer je sv. Ignacij Lojolski za Božič pred 475 leti daroval svojo novo mašo. Preden je zapustil baziliko, je spovednike spodbudil k usmiljenju. S spremstvom je nato šel v Duhovniški dom, kjer je bival v dnevih konklava, da bi plačal račun in tako "dal dober zgled", je dejal tiskovni predstavnik p. Lombardi. Že spet je presenetil, ker se v Dom sv. Marte ni odpeljal s prestižnim protokolarnim vozilom, temveč - skupaj z "brati kardinali" - kar z avtobusom; ni vajen imeti šoferja, temveč najraje uporablja javne prevoze. Marsikdo je tudi opazil, da nosi "navadne" črne čevlje. Morda ne bo nosil sandalov, na neki način pa je - vsaj idealno - že več let oblečen v frančiškansko kuto. Znano je namreč, da je že kot škof živel skromno, v manjšem stanovanju. Kot živijo revni.

V Sikstinski kapeli je prvi dan pontifikata tudi daroval sv. mašo ob sklepu konklava. V svoji prvi homiliji je poudaril, da lahko hodimo, kolikor hočemo; lahko gradimo, kar hočemo; če pa ne izpovedujemo Jezusa Kristusa, bo Cerkev lahko kvečjemu postala "klavrna nevladna organizacija", ne pa Kristusova nevesta. "Kadar ne izpovedujemo vere v Jezusa Kristusa, priznavamo posvetno ničevost hudiča". In še: ko hodimo, gradimo in priznavamo Kristusa brez križa, "smo zgolj posvetni, samo škofje, duhovniki, kardinali, papeži, toda ne Gospodovi učenci". V svoji prvi pridigi je zato sv. oče Frančišek pozval k pogumu, "le tako bo Cerkev šla naprej".

V petek, **15. marca**, je v dvorani Clementini sprejel kardinale in jim izrazil hvaležnost za kolegialno sodelovanje v tem času. Poudaril je namen služiti evangeliju, da bi Jezusa približevali človeku in človeka Jezusu, ki je "resnično prisoten v Cerkvi in sodoben v vsakem človeku". Duša Cerkve je Sv. Duh, ki jo oživlja in združuje. Zato "se ne smemo nikdar vdati pesimizmu in malodušju"! Krščanska resnica je "privlačna in prepričljiva, saj daje odgovor na globoko potrebo človeškega bivanja".

V soboto, **16. marca**, je imel papež v dvorani Pavla VI. avdienco za predstavnike sredstev družbenega obveščanja iz 81 svetovnih držav. Spregovoril jim je o resnici, dobroti in lepoti, o pravi naravi Cerkve. Pojasnil je, da je papeško ime *Frančišek* izbral, ker je bil asiški svetnik "človek revščine in miru, človek, ki ljubi in varuje stvarstvo... Kako rad bi imel revno Cerkev, Cerkev za revne"! Na koncu je v tišini - v španščini - blagoslovil prisotne: s spoštovanjem do vsakogar, tudi do tistih, ki ne verujejo, "ki pa so vsi Božji otroci".

V nedeljo, **17. marca**, se je na trgu sv. Petra spet zbrala ogromna množica za opoldansko molitev angelovega češčenja. "Obličje Boga je obličje usmiljenega Očeta, ki je vedno potrpežljiv", je komentiral nedeljski evangelij in te besede še podkrepil z mislijo teologa Walterja Kasperja, ki pravi, da usmiljenje spreminja svet, da že malo usmiljenja naredi svet manj hladen in bolj pravičen. Bog se nikdar ne utrudi nam odpuščati; mi se hitro utrudimo prositi za odpuščanje.

Le nekaj minut po nagovoru je papež Bergoglio poslal prvo sporočilo na spletnem omrežju Twitter: "Dragi prijatelji, iz srca se vam zahvaljujem in vas prosim, da še naprej molite zame. Papež Frančišek".

Slovesna maša ob začetku petrinske službe je bila v prisotnosti 130 delegacij iz vsega sveta v torek, **19. marca**, na praznik sv. Jožefa; o tem prihodnjič.

Danijel Devetak

PODPRI NOVI GLAS
To lahko storiš tudi s podporno naročnino, ki znaša 100 evrov.

Sprememba e-naslovov

Naši naslovi elektronske pošte s končnico ".it" (npr. uprava@noviglas.it) so dokončno ukinjeni. Novi in edini veljavni naslovi imajo končnico ".eu". Zato nam odslej pišite le na gorica@noviglas.eu, trst@noviglas.eu, uprava@noviglas.eu itd.

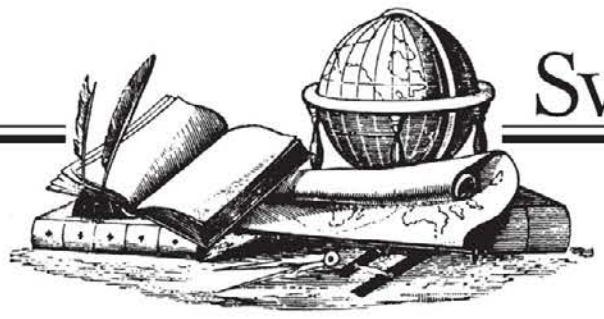

Stranka Slovenska skupnost

Znana so imena vseh kandidatov!

V soboto, 16. marca dopoldne, je na sedežu deželne uprave FJK v Vidmu Slovenska skupnost uradno vložila svoje kandidatne liste za deželne volitve, ki bodo 21. in 22. aprila 2012.

Marko Pisani

Marilka Koršič

Boris Pahor

Slovenska skupnost se kot zbirna stranka Slovencev v Italiji letos predstavi s samostojnimi slovenskimi listami v vseh petih volilnih okrožjih, se pravi **v Trstu** (9 kandidatov): Igor Gabrovec, Mara Bertocchi, Igor Pavel Merku', Tanja Peric, Marco Milkovic, Milenka Rustja Ota, Peter Močnik, Marko Pisani in Igor Poljšak;
v Gorici (5 kandidatov): Igor Gabrovec, Mateja Černic, Avguštin Devetak, Marilka Koršič in Damijan Terpin;
v Vidmu (14 kandidatov): Miha Coren, Manuela Quaranta Špacapan, Boris Pahor, Tanja Peric, Aleš Princic, Mara Černic, Matjaž Pintar, Katja Dolhar, Maurizio Vidali, Franca Padovan, Marko Pisani, Marilka Koršič, Marco Milkovic, Damijan Terpin;
v Pordenonu (11 kandidatov): Boris Pahor, Mara Černic, Bernard Špacapan, Katja Dolhar, Franca Padovan, Maurizio Vidali, Marilka Koršič, Milko Di Battista, Silvan Primožič, Damijan Terpin;
in **v Tolmeču** (3 kandidate), ki zaobjema Rezijo in Kanalsko dolino: Anna Wedam, Igor Gabrovec in Katja Dolhar.

V vseh okrožjih je slovenska stranka predstavila ugledne kandidature. Dosedanji deželni svetnik Igor Gabrovec bo poleg v Trstu kandidiral tudi na Goriškem in v Tolmeču, kjer strankino listo vodi aktivna domačinka in družbeno-kulturna delavka iz Kanalske doline Anna Wedam. V Pordenonu je SSk na prvo mesto v listi kandidirala pisatelja Borisa Pahorja (slednji je kandidat tudi na Videmskem).

Kandidate in kandidatke ter strankin politično-upravni program v posameznih pokrajinah bo SSk podrobneje predstavila na tiskovnih konferencah, ki bodo v drugi polovici prihodnjega tedna.

SSk ob skorajšnjih deželnih volitvah

Vložila je kandidatne liste v vseh volilnih okrožjih FJK

V soboto, 16. marca, je na sedežu deželne uprave FJK v Vidmu Slovenska skupnost uradno vložila svoje kandidatne liste za deželne volitve, ki bodo 21. in 22. aprila 2013, v sklopu levosredinske koalicije, ki podpira predsedniško kandidaturo Debore Serracchiani. Pred SSk je liste vložila le Severna liga. V imenu deželnega tajnika in pravnega zastopnika SSk Damijana Terpina je potrebno dokumentacijo predstavil strankin delegat Miloš Čotar, ki ga je spremljal deželni svetnik Igor Gabrovec.

Igor Gabrovec in Miloš Čotar

Slovenska skupnost se kot zbirna stranka Slovencev v Italiji letos predstavlja s samostojnimi slovenskimi listami v vseh petih volilnih okrožjih, se pravi v Trstu (9 kandidatov), Gorici (5 kandidatov), Vidmu (14 kandidatov), Pordenonu (11 kandidatov) in Tolmeču (3 kandidatje), ki zaobjema Rezijo in Kanalsko dolino. V vseh okrožjih je slovenska stranka predstavila ugledne kandidature aktivnih članov naše narodne skupnosti, ki zastopajo najrazličnejše interesne sfere, poklice, starostne skupine in geografska območja. Dosedanji deželni svetnik Igor Gabrovec bo poleg v Trstu kandidiral tudi na Goriškem in v Tolmeču, kjer strankino listo vodi aktivna domačinka in družbeno-kulturna delavka iz Kanalske doline Anna Wedam. V Pordenonu je SSk na prvo mesto v listi kandidirala uglednega pisatelja in narodnega očeta Borisa Pahorja (Pahor je kandidat tudi na Videmskem), ki je s sprejetjem kandidature ponovno potrdil svojo podporo in navezanost na slovensko stranko in na načelo samostojnega političnega nastopanja Slovencev v Italiji. Poleg teh pa z list razberemo imena številnih izvoljenih javnih upraviteljev, gospodarstvenikov, študentov, uradnikov, delavcev, kulturnikov in prostih poklicev. Kandidate in kandidatke ter strankin političnoupravni program v posameznih pokrajinah bo SSk podrobneje predstavila na tiskovnih konferencah, ki bodo v drugi polovici prihodnjega tedna.

Pozitivni razpleti na rimskem finančnem ministrstvu

Podpisan dekret o financiranju zaščitnega zakona

Na rimskem finančnem ministrstvu so pred dnevi podpisali dekret, s katerim so deželi FJK odobrili izplačilo finančnih sredstev na podlagi členov 8, 16 in 21 zaščitnega zakona za leto 2013. Vodstvo deželnega Urada za manjšinske jezike - ravnatelj Giuseppe Napoli in funkcionar Paolo Slamič - je o tem včeraj na sedežu Dežele uradno obvestilo predsednika obeh krovnih organizacij, Rudija Pavšiča za SKGZ in Draga Štoko za SSO. Za leto 2013 je manjšinskim organizacijam, javnim upravam in dejavnostim za razvoj družbenoekonomskih stvarnosti videmske pokrajine namenjenih skupaj 8.225.000 evrov. Večji del omenjenih sredstev bo zadeval financiranje slovenskih organizacij, medtem ko so sredstva za 21. člen (družbenogospodarski razvoj videmske pokrajine) in za javne uprave za dvojezično poslovanje nekoliko manjša v primerjavi s prejšnjimi leti. Podpisani dekret bo omogočil manjšinskim organizacijam, da bodo lahko že v nekaj mesecih razpolagale z ustreznimi sredstvi, kar je gotovo lep dosežek glede na negativne izkušnje iz preteklega leta. To je tudi prvi konkreten dosežek institucionalnega manjšinskega vladnega omizja v Rimu, ki se je sestalo decembra v Rimu in kjer so predstavniki krovnih organizacij jasno poudarili potrebo po čimprejšnjem izplačilu državnih sredstev za slovensko manjšino. Velja tudi opozoriti, da je še odprto vprašanja 1 milijona evrov, ki je ostal v Rimu, ker krajevne uprave niso v zadnjih letih uporabile vseh razpoložljivih sredstev za dvojezično poslovanje.

Na nedavnem sestanku med vodstvom Urada za manjšinske jezike in predsednikoma Štoko in Pavšičem so z zadovoljstvom ocenili sklep finančnega ministrstva, saj to pomeni, da obstaja zelo konkretna možnost, da bodo naše organizacije že v prvem polletju razpolagale s prepotrebnimi sredstvi, ki bodo samo za letošnje leto višja od predvidenih (5.300.000 evrov). Povedati pa velja, da so ravno slovenske organizacije v lanskem letu utrpele največji rez, saj jim je od običajne vsote zmanjkalo kar 1,3 milijona evrov. Na sestanku so si bili edini, da je treba najti primerne rešitve, zato da bodo tudi javne uprave in beneška stvarnost v letošnjem letu razpolagale s primernimi dotacijami za uresničitev zastavljenih načrtov. Zato sta predsednika Pavšič in Štoka dala svoj predlog deželni upravi z namenom, da se upoštevajo vse zgoraj omenjene potrebe in da se bo tudi poiskala primerna rešitev za pridobitev dodatnih namenskih neuporabljenih sredstev, ki so ostala v državni blagajni.

Prisotni so posebej podčrtali pozitivno vlogo, ki jo je v ugodnem razpletu odigralo manjšinsko vladno omizje, okoli katerega so se prvič sestali predstavniki rimske vlade, dežele FJK, krovnih organizacij in paritetnega odbora. Skupno dogovarjanje, iskanje najprimernejših rešitev v omizju ter trud vseh, ki so v tem času prispevali k pozitivnemu razvoju dogodkov, so odločilno pripomogli k temu dosežku.

Predsednika krovnih organizacij sta na sestanku opozorila na velike težave, ki so v številnih organizacijah in ustanovah nastale zaradi lanskega primanjkljaja, ki se močno odraža tudi v letošnji dejavnosti. Zato je izrednega pomena, da se začnejo vsi potrebni postopki za čimprejšnjo sprostitev sredstev, ki jih naše organizacije nujno potrebujejo. Zato je treba, da se ob koncu mandatne dobe deželne uprave vsekakor omogoči nadaljevanje dela sedanje posvetovalne komisije (do imenovanja nove od prihodnjih deželnih sredin) in da se v njej čim prej izdela predlog o podrobni porazdelitvi razpoložljivih sredstev.

Deželna posvetovalna komisija

Deželna posvetovalna komisija za slovensko manjšino, ki je bila ustanovljena na osnovi 8. člena deželnega zaščitnega zakona 26/2007, bo lahko nemoteno delovala tudi po koncu zakonodajne dobe, in to vse do formalne sestave nove komisije. Popravek k zakonu, ki sta ga vložila deželna svetnika Igor Gabrovec in Igor Kocijančič, je sprejela pristojna komisija in ga bo zato v prihodnjih dneh dokončno potrdil tudi deželni svet. Na osnovi zakona 26/2007 velja, da sta sestava in delovanje komisije v celoti vezana na zakonodajno dobo. To bi pomenilo, da bi bila posvetovalna komisija čez mesec dni razpuščena in bi na sestavo in umestitev nove čakali več mesecev, morda celo do konca poletja. Postopek za imenovanje članov komisije predvideva namreč tudi sklic skupščine slovenskih izvoljenih javnih upraviteljev, ki se lahko zavleče dalj časa. Skupščino skliče novoimenovani predsednik deželnega sveta, ki bo predvidoma izvoljen približno mesec dni po volitvah, se pravi v drugi polovici maja. "Paradoksalno bil bilo, da bi se tudi porazdelitev in torej izplačevanje finančnih dotacij slovenskim organizacijam, ustanovam in javnim upravam zavleklo zaradi nastale vrzeli v sestavi komisije, in to ravno v letu, ko je rimska vlada neverjetno zgodaj nakazala sredstva", sta bila mnenja slovenska deželna svetnika Gabrovec in Kocijančič, ki sta z dragoceno oporo pristojnih deželnih uradov vrzel v zaščitnem zakonu "zamašila" dejansko z zadnjim zakonodajnim vlakom, saj so svetniki ta teden zbrani na zadnji seji deželnega sveta.

Žalostna vest iz Argentine

Umrl je publicist Tine Debeljak ml.

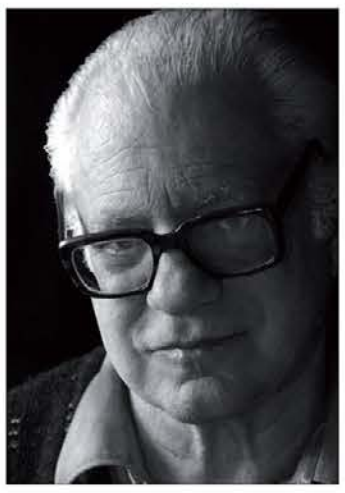

V Buenos Airesu je v ponedeljek, 11. t. m., v 77. letu starosti umrl slovenski publicist, pesnik in urednik Tine Debeljak ml., po besedah pisatelja Zorka Simčiča eden izmed stebrov slovenske publicistike v argentinskem prostoru.

Tine Debeljak ml. se je rodil leta 1936. Po maturi na klasični gimnaziji v Ljubljani se je leta 1954 preselil v Argentino. Leta 1984 je postal glavni urednik časopisa Svobodna Slovenija, prispeval pa je tudi v druge zdomske literarne revije v Argentini. V Buenos Airesu je objavil tudi dve pesniški zbirki Homo viator (1965) in Prosti čas (1986).

Čeprav se je sin slovenskega literarnega kritika, prevajalca, urednika in pesnika Tineta Debeljaka (1903-1989), v Argentino preselil šele v študentskih letih, se je takoj vključil v delovanje slovenske skupnosti in kmalu postal eden najpomembnejših publicistov takratne mlajše generacije, je za Slovensko tiskovno agencijo povedal letošnji Prešernov nagrajenec Zorko Simčič.

Ob Debeljakovi smrti je njegovim bližnjim, prijateljem in sorodnikom sožalje izrekel tudi slovenski premier, ki opravlja tekoče posle, Janez Janša. Kot je zapisal v sožalju, je Debeljak s svojim življenjskim delom in prizadevanji pomembno prispeval k ohranjanju slovenske besede, nacionalne zavesti in dobrodelnega duha.

"Tine Debeljak ml. je bil velik Slovenec. S svojimi pesnitvami, publicističnim delom in urednikovanjem časopisa Svobodna Slovenija je pomembno zaznamoval zgodovino in obstoj slovenske skupnosti, živeče v Argentini", je zapisal Janša.

Povejmo na glas

Novi papež - več kot le upanje

Izvolitev novega papeža je vselej velik dogodek, saj lahko obudi že oslabela upanja, lahko stiskam posameznika, družbe in sveta odpre nova obzorja, lahko z eno besedo vnese v naše življenje spodbudo, ki smo jo predolgo pogrešali. In Jorge Mario Bergoglio ali papež Frančišek je res velik obet, za katerega so poskrbeli kardinali in slej ko prej višja previdnost. Dovolj sta že dve značilnosti, pa je bila z njima udejanjena tako močna in pomenljiva poteza, da si izrazitejše sploh ni mogoče predstavljati. Prva je ta, da prihaja nov rimski škof iz Južne Amerike, se pravi z drugega konca sveta, kar pomeni, da Cerkev prelomno širi svojo pozornost in usmeritev na celotno zemeljsko oblo. Druga značilnost, ki je povsem papeževa osebna zasluga, je izbira imena, ki je presenetila vse. Ime namreč obljublja možnost povsem prenovljenega izhodiščnega poudarka, namreč osredotočen pogled na revne in skromne, ki jih je v današnjem času vse več. Še kako prav je, da je bila poklicana v Rim južnoameriška celina, in to ne samo zato, ker predstavlja slabo polovico vseh katoličanov, ampak tudi zaradi dejstva, da Evropa v tem trenutku ne premore prepotrebnega zagona v prihodnost. Vse preveč je še vedno obrnjena nazaj, ne more in ne more pozabiti ran predvsem druge svetovne vojne, o čemer priča prešibka zavest sedanje nove skupnosti evropskih držav, ki je zagotovo rešilna ideja. Novi papež pa predstavlja celino, ki danes vse bolj stopa na prizorišče človeštva in vidi prav v prihodnosti svojo veliko priložnost. Celotna Cerkev na ta način dobiva silovit vzgib, ki ga ne bi smela pustiti neizkoriščenega. Upati je, da bo ta vzgib odločno vzel v pretres nelahke probleme in stiske sodobnega človeka ter se mu približal z večjo mero razumevanja in pripravljenosti za pomoč, sicer se bo obračanje ljudi proč od vere nadaljevalo, kar ne koristi nikomur. Tudi bo lahko ta vzgib zmanjšal razdaljo med vernimi in nevernimi, razdaljo, ki deli družbo tedaj, kadar vidimo v nevernih osebah prepadno nižjo stopnjo vrednot, kar seveda ne odgovarja resnici. Vrednote so kot splošna etična dediščina vrasle v kolektivno zavest vseh in le ena med njimi je izjemna in torej še ne splošna, to je ljubezen, ki pa ne dela razlik - razdalje med ljudmi ne samo zmanjšuje, ampak je edina, ki jih ukinja. Predvsem pa novi papež kot Frančišek vzbuja upanje, da bo več storjenega za socialno pravičnost. V času globalizacije je le-ta vse bolj ogrožena, saj jo veliki kapital, ki vodi igro, spodkopava in marsikje že spreminja v krivičnost. Res je, da Cerkev ne more sprejemati odgovarjajočih zakonov v parlamentih, lahko pa vpliva na miselnost tudi izvoljenih predstavnikov, naj bodo humani in naj se v večji meri zgledujejo pri božjem priporočilu: človek naj v svoje dobro ukrepa pravično oziroma ustvarja družbo, ki bo plemenita in prijetna za vse. Ta cilj je očitno še daleč, vendar je njegov sij v teh slovesnih dnevih dosti bolj viden.

Janez Povše

Razmišljanje

V novi zori Cerkve

"Polnočni zvon z visokih lin krepkó zaklenkal je! Potihnil glas je violin, strunar odbrenkal je. Plesišča in gledišča se povsod zapirajo, v odprta pa svetišča se zemljani zbirajo". ***(S. Gregorčič, V pepelnični noči)***

No, tako nekako bi opisal svoja čustva, pa tudi svoj fizični pogled na Trg sv. Petra v Rimu, danes zjutraj (14. marca), dan po veseli novici izvolitve novega papeža. Potihnili so vzkliki in bučno ploskanje, umaknili so se medijski delavci in kamere, ugasnili so luči in vse je potihnilo. Trg v središču Berninijevih stebrov je postal le izpraznjeno gledišče, še pred nekaj urami pa zavetje stotisočim, ki so dvigali svoje glave navzgor, nad Sikstinsko kapelo in proti osrednji loži vatikanske bazilike. Nič več cvetnonedeljske hozane, ki je spremljala slavni Jezusov vhod v sveto mesto na grbi ubogega oslička, pač pa nočni in spokojni mir, tako blagodejen za Frančiška kakor za kardinale in vso Cerkev.

Papeževih navijačev ni več tu, na Trgu sv. Petra. Zora jih je povabila v cerkve in kapele, da bi z vsemi vernimi zaupali novo pot Cerkve Božji previdnosti.

Tudi sam sem bil med njimi, ne sicer na vatikanskem trgu, a pred Gospodom, pred tabernakljem. Z malo čredico svojih sester, ki me vsako jutro spremljajo v molitvi Cerkve, sem se najprej zahvalil: izvolitev papeža Frančiška ni sad kardinalskih pogovorov niti notranjih spletk niti stav, ki so se kar razmnoževale v teh dneh. Imena kandidatov, "ki so se potegovali za to čast", so ostala le napisana na časopisnih papirjih in na spletnih straneh. Konklave je še vedno pokazal in dokazal, da pri izbiri Petrovega naslednika vodi kardinalske misli in roke sam Sveti Duh. No, že res, da so se nekoč vmešavali nepridipravi in nepoklicani, pa se je tako izteklo, da je bil "poglavar" Cerkve res poglavar in ne pastir. A tudi tokrat, kakor med zadnjimi izvolitvami, je vendarle Bog pokazal, kdo je "Poglavar" in kdo vodi zgodovino.

Vzamem v roke brevir. Preberem odpev k prvemu psalmu: "Že navsezgodaj mi pomagaj, Gospod, in se me usmili". Pravijo, da je molitev oseben, notranji in zavesten pogovor z Bogom, a tokrat so moje misli drugje. "Že navsezgodaj... " Ali niso to misli in prošnje papeža Frančiška? Od vsega začetka novega dne, nove dobe, prosi pomoč z višave. Čuti, da je le krmar tiste barke, ki je bila zaupana Petru in danes njemu. Mu je bila zaupana, ne darovana. Ni njegova lastnina in on ni njen gospodar, niti poglavar. On je krmar, ki mora poznati orientacijski kompas (Božja beseda), krmilo (papeževi pomočniki) in ladjo (cerkveno občestvo). Kdo naj mu lahko že navsezgodaj, v prvih urah papeške odgovornosti pomaga? Gospod. Zato obišče baziliko Marije Snežne in se izroči njej, ker ve, da le "per Mariam ad Jesum". In ker prosi usmiljenja zase, priporoči tudi spovednikom, naj bodo usmiljeni.

Čas beži in že moram prebrati drugi odpev današnjih hvalnic. "Gospod bo naklonil Jeruzalemu mirne čase". Oh, ta preroška beseda me navduši: mirne čase! Spomin zavrti kolo časa v nasprotno smer in prešine z občutkom tesnobe vse to, kar je moral doživeti papež Benedikt XVI. Napovedal je Leto duhovnikov, da bi obnovili svojo gorečo molitev za tiste, ki smo poklicani in poslani; da bi duhovniki bogatili svoje življenje v svetosti in ponižnosti, da bi služili Besedi in ne denarju. Pa je doživel popolno nasprotje – škandale v ožjem in širšem cerkvenem krogu, umazanije vseh vrst in oblik. Satan je zasejal v Cerkev nemir in jo skušal razkrojiti. Modri Benedikt se mu je postavil proti, a končno spoznal, da mu telesne moči ne dajejo dovolj podpore v delovanju duha. Prosil je Očeta in Sin mu je odvzel breme. Ko je Kristus snel jarem z Benediktovih ramen, je že poslal novega pastirja, mlajšega, telesno krepkejšega, trdnejšega zdravja in z njim naklonil Cerkvi, ki je predujem nebeškega Jeruzalema, nove in mirne čase. Blagi pogled papeža Frančiška, blagohotna in iskrena beseda, mile oči in blagoslavljajoče roke so vsem nam vlile spokojnosti in miru. Umirili smo se po enomesečnem pričakovanju, po trinajstdnevnem tavanju brez "glave", po napetem čakanju imena. Umirili smo se. "Prav je, da hvalimo Gospoda". Tako pravi odpev pred tretjim psalmom. Da, prav je, da v tem jutru, novi zori Cerkve, hvalimo Gospoda za veliki dar. Vsak zna prositi, rotiti, moliti, kadar sega voda v grlo, a kako težko nam je hvaliti in izražati hvaležnost Njemu! Satan bi nas rad zavedel, da je vse to le politično, diplomatsko, človeško, "mafijsko", kompromismo delo. Mi pa vemo, da je vse to dar Svetega Duha. Zato je "prav, da hvalimo Gospoda".

G. Karel Bolčina

Kard. Franc Rode:

Konklave 2013 je bil proti pričakovanjem eden najkrajših v zgodovini Cerkve. Tudi kardinali nismo pričakovali tako naglega razpleta. Že v petem glasovanju je bil izvoljen nadškof iz Buenos Airesa kardinal Jorge Mario Bergoglio, ki si je, prvi v vrsti papežev, privzel ime Frančišek.

Novi papež dobro pozna Slovence in Slovenijo. Med našimi rojaki v Argentini so bili njegovi najožji sodelavci nekateri znameniti slovenski duhovniki, ki jih izredno ceni. Eden njegovih pomožnih škofov v Buenos Airesu je msgr. Vinko Bokalič, ki je slovenskega rodu. Bergoglio je med svojim potovanjem po Evropi leta 1970 obiskal tudi Slovenijo in bil teden dni gost pri lazaristih na Maistrovi ulici v Ljubljani. Frančišek je v petstoletni zgodovini jezuitskega reda prvi papež iz Družbe Jezusove, res da nekoliko atipičen, vendar zvest karizmi sv. Ignacija Lojolskega. Preseneča dejstvo, da si je kot papež izbral ime asiškega ubožca kot vzora pravega Kristusovega učenca, preprostega in ponižnega pričevalca evangelija. Morda je to napoved presenetljivih novosti v njegovem pontifikatu, kot nakazujejo že nekateri prvi poudarki. Ta pontifikat bo v znamenju skromnosti, ponižnosti, preprostosti. A tudi odločnosti in svobode pred zunanjimi pritiski, kakor je to pokazal kot nadškof.

Druga novost, ki se naznanja s prihodom novega papeža, je njegovo zemljepisno poreklo. Prihaja namreč iz Latinske Amerike, kjer živi skoraj polovica vseh katoličanov. Z njegovo izvolitvijo je kardinalski zbor želel opozoriti na univerzalnost Cerkve in na odprtost do vseh narodov. Znano je, da ima prav Latinska Amerika veliko socialnih problemov, predvsem zaradi neenakosti v družbi in revščine. V svojem dosedanjem delovanju je bil kard. Bergoglio glas ubogih in zatiranih, kar bo kot svojo skrb kot papež Frančišek razširil na ves svet.

Preden se je v četrtek zjutraj odpeljal proti baziliki Marije Velike, da se priporoči varstvu Božje Matere, mi je ob kratkem srečanju v Domu sv. Marte v Vatikanu dejal: "Rece por mi en esloveno (Moli zame po slovensko) ". To prošnjo razumem kot neposredno vabilo vsem nam, da novega papeža, ki sta mu Slovenija in slovenski narod pri srcu, podpiramo v molitvi pri izvrševanju njegovega poslanstva.

Msgr. Franci Petrič:

Urednik katoliškega tednika Družina je bil prejšnji teden

v Rimu. Za Radio Ognjišče je povedal, da so mnogi zavzeto spremljali dogajanje okrog Trga sv. Petra. "Moram reči, da je ozračje zares živo, polno emocij prijetno in pravzaprav nekaj takega, kar človek redko doživi". Po njegovih besedah je veliko presenečenje, da je bil za papeža izvoljen nekdo, ki ni veljal za favorita. "Mislim, da so vsi pričakovali, ker so se pojavljala različna imena in napovedi, da bo najprej konklave trajal dlje", je poudaril msgr. Petrič. Izrazil je veselje, da je novi papež izbral ime Frančišek. "Ponižnost, ki smo je bili navajeni že pri papežu Benediktu XVI., je v papežu Frančišku dobila prav posebno, otipljivo podobo".

Pomožni škof Vinko Bokalič:

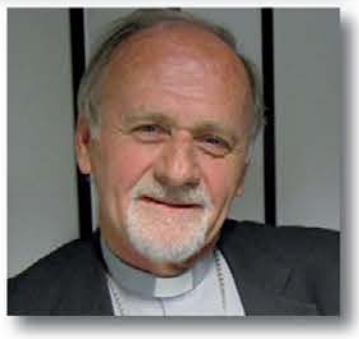

Med tesnimi sodelavci novega papeža Frančiška je bil zadnja leta naš rojak, pomožni škof v Buenos Airesu msgr. Vinko Bokalič. Pred tremi leti, 15. marca 2010, ga je na to mesto imenoval Benedikt XVI., v škofa pa ga je 29. maja istega leta posvetil sedanji papež, takratni kardinal Jorge Mario Bergoglio.

Škof Vinko Bokalič, ki je s petimi sobrati v škofovski službi doslej pomagal kardinalu Jorgeu Mariu Bergogliu pri vodenju nadškofije v prestolnici Argentine, je v pogovoru za Radio Ognjišče povedal, kako so sprejeli imenovanje in kako je sam doživljal sedanjega papeža v vlogi svojega nadškofa.

Argentince je novica o novem papežu, njihovem rojaku, presenetila sredi delovnega dne. Njegov pomožni škof Vinko Bokalič je bil v tistem trenutku na sestanku z duhovniki neke dekanije. Presenečeni in nadvse veseli so sprejeli odločitev konklava.

Sicer so pričakovali, da bo kardinal Bergoglio kmalu dobil naslednika na sedežu buenosaireške nadškofije, saj je ob dopolnjenem 75. letu starosti ponudil svoj odstop, čeprav je še dokaj zdrav in bister. Škof Bokalič je povedal, da so tudi verniki nadškofije z navdušenjem pozdravili njegovo izvolitev in se množično napotili v katedralo, da bi se Bogu zahvalili zanj. O papežu Frančišku je škof Bokalič povedal, da se je vedno zavzemal za apostolsko in misijonsko usmerjenost Cerkve ter k temu spodbujal tudi svoje škofe in duhovnike. Pogosto in rad je bil med ljudmi, obiskoval je svoje župnije, bolnišnice, šole, zapore, sirotišnice in se zavzemal za uboge. Naredil je marsikaj dobrega za svojo nadškofijo, za Argentince. Škof Bokalič je prepričan, da bo zdaj s svojimi darovi služil vesoljni Cerkvi. Bil je preprost, človek akcije, nezanimiv za medije, predvsem predan evangeliju in Jezusovemu naročilu: "Pojdite po vsem svetu...! "

Kdo je škof Bokalič?

Vinko Bokalič Iglič se je rodil 11. junija 1952 v Buenos Airesu staršema: Vinku (rojenemu v Mengšu) in Pavli Iglič (rojeni v Brdu pri Lukovici), ki sta v Argentino prišla leta 1949. Osnovno šolo je obiskoval pri šolskih sestrah v Lanusu; srednjo pa pri lazaristih v Escobarju pri Buenos Airesu. K lazaristom je vstopil 1. marca leta 1970, zaobljube je izrekel 5. junija 1976. Študij filozofije je opravil pri jezuitih, teologijo pa je dokončal na katoliški univerzi (UCA) v Buenos Airesu. V duhovnika je bil posvečen 1. aprila 1978. Prva leta duhovništva je posvetil pastorali mladih. Več let (od 1983 do 1990, od 1997 do 2000) je bil vzgojitelj bogoslovcev, med letoma 1991 in 1994 je bil župnik župnije Brezmadežne s čudodelno svetinjo, od 1994 do 1997 župnik v mestu Cordoba ter na misijonski župniji v mestu Goya, provinca Corrinetes. Od leta 2008 se je posvečal ljudskim misijonom.

Znotraj Misijonske družbe lazaristov je opravljal službo ravnatelja notranjega semenišča v letih 1987-1990 in 1997-2000, provincialnega svetovalca 1987-1993 in 1997-2003 ter vizitatorja-provinciala argentinske province (2003-2009). Nazadnje je bil kaplan v svetišču Brezmadežne s Čudodelno svetinjo v Buenos Airesu.

/ dalje na str. 4

Predsednik Republike Slovenije je čestital papežu

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor je čestital novoizvoljenemu papežu Frančišku in mu ob prevzemu odgovornih dolžnosti poglavarja katoliške Cerkve v imenu Republike Slovenije zaželel veliko uspehov.

Zaželel mu je, da mu bo uspelo v njegovih prizadevanjih za ohranjanje miru v svetu, strpnosti med narodi ter dialoga med verstvi, kulturami in civilizacijami. Predsednik Pahor je papežu izrazil podporo Republike Slovenije pri uveljavljanju vrednot, kot so mir, sožitje, solidarnost, spoštovanje človeškega dostojanstva in pravičnosti, ki jih je mogoče doseči zgolj s sodelovanjem. "V današnjem svetu, ki je zaznamovan z različnimi kriznimi razmerami in izzivi, na katere človeštvo išče odgovore, ima vaše plemenito poslanstvo poseben pomen", je zapisal predsednik v čestitki.

Predsednik republike Borut Pahor se je v torek, 19. marca 2013, v Vatikanu udeležil tudi slovesne maše papeža Frančiška. Ob tem dogodku je predsednik republike imel tudi več dvostranskih srečanj s tujimi državniki.

Svet slovenskih organizacij pozdravlja novega papeža

Svet slovenskih organizacij izraža veselje in zadovoljstvo ob izvolitvi papeža Frančiška, ki prevzema vodenje katoliške Cerkve v zelo zahtevnih časih. Dejstvo, da se je kardinalski zbor hitro odločil za osebo, ki združuje v sebi več novosti, kaže na voljo po spremembi in po resničnem iskanju pravih odgovorov na izzive sodobnega časa.

Svet slovenskih organizacij ima v svojem statut navedeno, da je krščanstvo temeljna vrednota, na kateri deluje. Ravno krščanske vrednote so bile v naši zgodovini pomembna opora

za narodni obstoj in razvoj Slovencev v deželi Furlaniji Julijski krajini. Še danes je kapilarna prisotnost katoliške Cerkve po slovenskih vaseh in mestnih četrtih, kjer živijo Slovenci v deželi FJK, pomemben dejavnik za omikano, solidarno in socialno čutečo družbo. Velik in nenadomestljiv je tudi delež, ki ga ravno slovenski duhovniki prispevajo, da se preko katoliške vere ohranja zdrava narodna zavest. Bolj pristna in evangeljsko pričujoča je vloga katoliške Cerkve, več pozornosti in spodbud prihaja tudi za stvarnosti, ki jih predstavljajo narodne in jezikovne manjšine.

Svet slovenskih organizacij se veseli izvolitve novega papeža Frančiška, ki v izbiri papeškega imena združuje jezuitsko preudarnost in misijonskost ter frančiškansko ponižnost. Dober in moder papež bo velik blagoslov za vsestranski mozaik vesoljne Cerkve in za vsak njen del, med katere spada tudi naša zamejska stvarnost.

Predsednik SSO Drago Štoka je takoj po izvolitvi Frančiška poiskal slovenskega kardinala msgr. Franca Rodeta, da bi lahko v naslednjih dneh tudi neposredno prenesel čestitke novemu papežu.

Žalostna vest iz misijonov

Umrl je misijonar Ernest Saksida

V brazilskem mestu Corumba' je 13. marca 2013 v Gospodu zaspal dolgoletni misijonar, salezijanec duhovnik Ernest Saksida, rojen v Dornberku 15. 10. 1919.
Ernest Saksida je odšel v misijone leta 1935 kot mlad fant, saj še ni dopolnil sedemnajst let. Svojemu misijonskemu poklicu je ostal zvest vse do smrti, torej celih 78 let.
Zlata doba njegovega misijonskega dela se je začela leta 1961, ko je v leseni baraki v najrevnejšem predmestju v Corumba' ustanovil Don Boskovo deško mesto; rad je dodal slovensko mesto.
Lani (2011–2012) so sklenili celoletno praznovanje 50-letnice, ustanovitve tega vzgojnega, socialnega in karitativnega projekta, ki je postal znamenje upanja za milijone mladih v predmestjih velikanskih brazilskih mest, da tudi oni najdejo svojega rešitelja.
Pri tem projektu so po letu 1990 sodelovali tudi drugi Slovenci: laiški misijonarji prostovoljci od enega do treh let, razne mladinske skupine s projekti med počitnicami ter nekateri posamezniki. Mnogi (nekaj sto) so se tudi vključili v projekt "botrstvo", kar pomeni posvojitev najrevnejših otrok na daljavo tako, da so jih gmotno podpirali, da so lahko končali šolanje.
Njegovo delo so mnogi občudovali. Za svoje delo je bil odlikovan od občinskih, mestnih, pokrajinskih in najvišjih državnih odlikovanj države Brazilije; vsega skupaj več kot štirideset. Univerza Brazilije mu je podelila tudi častni doktorat.
V Don Boskovem deškem mestu so prejeli vzgojo in izobrazbo deset tisoči mladih, fantje in dekleta, ki se jim je tako odprla lepša prihodnost. Tudi vsa okolica deškega mesta je ob podpori misijonarja Ernesta in njegovih sodelavcev premagala socialno in ekonomsko revščino.
Misijonar Ernest Saksida je kljub 94 letom skoraj do konca delal, sicer omejeno zaradi slabovidnosti in drugih bolezenskih simptomov, vendar je bil vedno središče vsega dogajanja, najbolj vesel pa, ko so ga obdajali številni obrazi mladih, ki so izžarevali veselje in zadovoljstvo. *Pustite otroke k meni* ni samo naslov knjige (v slovenščini in italijanščini), ki govori o njegovem življenju in delu, pač pa je to temeljna resničnost, za katero je živel in daroval vse svoje življenje. V Braziliji (v portugalščini) je izšlo deset knjig, ki govorijo o raznih vidikih njegove plemenite dejavnosti.
Maja 2012 je g. Jože Možina v Corumba' s svojo ekipo posnel tudi dokumentarec o življenju in delu salezijanskega duhovnika Saksida. Upamo, da bomo film že letos lahko videli na ekranih.

Ob odhodu v večnost p. Ernesta Sakside

Topli spomini na dobrega misijonarja

Prvi stik s p. Ernestom se je zgodil pred 25 leti, ko je bral oglas za akcijo zbiranja znamk za misijone. Pisal je, da želi evropske znamke, ker ima prijatelja filatelista v San Paolo, ki prodaja znamke in mu vnovčeni denar izroča za Don Boskovo mesto.
Končno smo se osebno spoznali in srečali pri salezijancih na Istrski ulici v Trstu. Že ob prvem srečanju je naju prisrčno sprejel in navdahnil za misijonsko ljubezen.
Postali smo veliki prijatelji.
Že prej ga je podpiral naš pokojni kaplan g. Stanko Zorko, potem pa naš Misijonski krožek v Rojanu. V Trst je prihajal približno vsaki dve leti, in ko je bil v naši sredini, smo ga prisrčno sprejeli, poskrbeli za hrano, prenočitev in spremljali na obisk k raznim dobrotnikom in botrom po Trstu. Ob vsakem obisku je maševal v naši rojanski župni cerkvi pri sv. maši, ki jo je snemal radio Trst A. Vsi so ga vneto poslušali. Maševal je tudi za italijanske vernike, za katere je imel vedno privlačne pridige. Vrstila so se srečanja v našem Marijinem domu v Rojanu, v Marijanišču in srečanja pri družinah na Občinah, kjer se je vedno zbralo več ljudi. Maševal je tudi na Repentabru. V Marijanišču na Občinah je prenočeval. Večkrat sva ga peljala v rojstni Dornberk, k salezijancem na Rakovnik v Ljubljano, v Gorico, Videm in Padovo.
Prosil nas je, da sprejmemo odgovornost za botrstvo in zbiranje sredstev za vso Tržaško. Trenutno je posvojenih na daljavo 30 otrok.
V našem arhivu imamo shranjena vsa nešteta pisma, ki nam jih je pošiljal od leta 1989 vse do leta 2008, ko se mu je poslabšalo zdravstveno stanje. Vse nas je užalostila vest, da nas je zapustil 13. marca 2013. Naj mu bo Bog bogat plačnik za vse, kar je naredil za revne otroke v svojem dolgem misijonskem poslanstvu v Braziliji.
Hvaležna sva Bogu, da nama je dal srečo spoznati tako "VELIKEGA MOŽA". Upajmo, da bodo njegovo delo z uspehom nadaljevali in še naprej vzgajali otroke, ki jih je imel tako neizmerno rad!

Marija in Franc Saksida

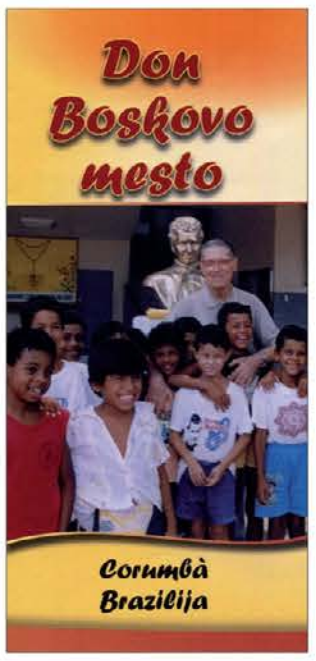

Spomin na p. Ernesta Saksido

Vsako srečanje je zame veliko bogastvo, posebno še srečanje s človekom, ki je za svojo življenjsko pot izbral delo v misijonih. Ko sem izvedela, da se je v Braziliji poslovil s tega sveta salezijanski misijonar Ernest Saksida, ki se je rodil v Dornberku 15.10.1919, se mi je v mislih prikazala njegova podoba. Živo se še spominjam, kako se je predstavil pred približno petindvajsetimi leti v lekarni v Štandrežu, v kateri sem bila zaposlena. Zbiral je zdravila, kot je to delal vsakokrat, ko se je, po obisku v domovini, vračal na svoj misijon v Brazilijo. Bil je visok in močan po postavi, malce okoren, a iz oči mu je sijala dobrota, ki je sogovornika takoj prevzela. Tako je imel veliko dobrotnikov za "svoje otroke" tam v Braziliji, kjer je ustanovil Don Boskovo deško mesto, vzgojno, socialno in karitativno središče za tisoče mladih fantov in deklet. Za svoje delo je prejel nad 40 odlikovanj in tudi častni doktorat. Neka italijanska farmacevtska revija je v eni svojih številk objavila dolg članek o izrednem delu slovenskega misijonarja Ernesta Sakside. V članku je podčrtana predvsem njegova iznajdljivost o "botrstvu", to je posvojitev najrevnejših otrok na daljavo. Da je bil iznajdljiv, "uka žejen" in vztrajen, lahko potrdi marsikateri zdravnik in zobozdravnik, ki mu je poleg delčka znanja podaril tudi instrumente, da je tam v misijonih lahko lajšal tudi telesne bolečine. Rad je ponavljal, kako njegovi otroci pogosto trpijo posebno zaradi zobobolov. Treba je dobiti pogum, je menil, in ukrepati, saj ni drugih možnosti, ko pa nima ob sebi strokovnjakov. Prepričana sem, da je njegovo prizadevanje za izobrazbo mladine pripomoglo, da se je sedaj, po dvajsetih letih, stanje izboljšalo. Njegov lik pa bo ostal živ med nami in v misijonih. / Marilka

S 3. strani

Ob izvolitvi papeža Frančiška

G. Primož Krečič:

Frančišek, popravi mojo Cerkev!

Presenečenja ob izvolitvi in nastopu novega papeža Frančiška se vrstijo druga za drugo. Papež pa s svojo preprostostjo in neposrednostjo prinaša v vatikanske navade veliko več človeškosti in odprtosti, kot smo je bili vajeni doslej.
Vesel sem tega daru Božje previdnosti za naš čas in Cerkev, da so ga ljudje v tako kratkem času sprejeli in se po njem odprli tistemu, ki je živ in vodi Cerkev, Jezusu Kristusu, Odrešeniku. Obenem pa se mi odpirajo določeni namigi, ki jih hranim v svojem spominu. Ko sem študiral v Rimu na Gregoriani, je bilo že tedaj čutiti, da prihajajo iz Južne Amerike nove sile v življenje Cerkve. Tako, da je bilo samo vprašanje časa, da ta duh zaveje tudi na Petrovem sedežu. O vzdušju v Argentini in vlogi tamkajšnje Cerkve mi je v zadnjem času govoril sošolec Tone Bidovec, ki je doma iz Argentine. Pripovedoval mi je, da je tam javno mnenje naklonjeno Cerkvi, ki ne stopa do ljudi preko oblastnih struktur in zviška, ampak jim je blizu v njihovih težavah in stiskah, v vsakdanjem življenju. Tudi škofje so pustili svoj visoki standard in stopili na stran ljudskih množic, ki se morajo boriti za svoje pravice in preživetje. Pri tem je izpostavil nadškofa Jorgeja Maria Bergoglia iz Buenos Airesa, ki je bil še posebej ikona evangeljske Cerkve in skrbi za dostojanstvo človeka. Niso bili redki primeri, ko so se škofje odločno postavili proti posegom v liberalne in komunistične vladavine na področju morale in ekonomije.
Prepričan sem, da bo ta duh zavel tudi v osrednjem vozlišču katoliške Cerkve in da bo papež Frančišek resnično posegel v prenovo Cerkve, ki je v današnjem času vse večje znamenje upanja in rešitve za svet in človeštvo. Tudi slovenski kristjani ga potrebujemo in pričakujemo z odprtimi srci.

G. Bogdan Vidmar:

Uradni podatki kažejo, da revščina na svetu narašča: l. 1820 je bil odnos med reveži in bogatimi 3:1, leta 1992 pa že 72: 1. Danes? Delavci po svetu so danes še bolj izkoriščani kot v času Leona XIII., ki je l. 1891 izdal okrožnico Rerum novarum, v kateri se je zavzel za delavce. Vsi naslednji papeži tako ali drugače sledijo tej odločitvi za uboge, čeprav vedno znova ugotavljam, da tega še vedno nismo dojeli in se zdi, da učinkov ni. So torej bili vsi pretekli papeži neuspešni? Vsi vemo, da potrebujemo nov svetovni red, civilizacijo ljubezni, a živimo v kaosu, krivicah, zasvojenostih, nihilizmu. Vsako uro 1200 otrok umre zaradi revščine...
Transformacija svetovne ureditve je naloga politike, državnikov, tudi kristjanov, ki jih Bog kliče na to pot... Vodstvo Cerkve lahko daje pobude, mnenja, argumentira potrebo po spremembah, vzpostavlja duhovno ozračje, sprošča duhovne energije, kliče k spreobrnjenju, tudi za ceno konflikta s tistimi, ki imajo od krivičnih struktur koristi.
Benedikt XVI. je opozoril na "ljubezen v resnici". Mar nismo Karitas zreducirali na darežljivost, čeprav je veliko več? Darežljivost in razdeljevanje raznih pomoči, čeprav naši prostovoljci opravljajo zelo pomembno delo, ne more nadomestiti zahteve po pravičnosti in prizadevanja za spremembo krivičnih struktur. "Ljubezen v resnici" je tista, ki pravičnost omogoča. Tomaž Akvinski bi rekel, da je Ljubezen teološka, pravičnost pa moralna krepost. Pričakujem, da bo Frančišek v moči vere, upanja in ljubezni z zgledom učil to, kar je Benedik XVI. v svojem nauku sijajno utemeljil.

G. Andrej Vončina:

Najprej sem moral priznati, da kaj dosti o Jorgeju Bergogliu nisem vedel, razen tega, da je bil nadškof v Buenos Airesu (ob dopolnjenem 75. letu se je upokojil). Ne bom govoril o navdušenju, ker nisem ravno človek navdušenja, ampak raje o tem, da sem zmerno vesel, bolj od znotraj. Nekoliko me skrbi papežev EMŠO, kot rečemo - letnik 1936, kakor škof Metod (Bog ga lepo blagoslovi tudi v zasluženem pokoju). Pojavi se namreč vprašanje, ali bo tudi ta papež čez nekaj let potem kar šel v pokoj? Slišal sem, da je kot škof živel izredno skromno in bil blizu ljudem, zlasti revnim in na obrobju, kar je seveda lepo. Frančišek - Asiški ali Ksaverij sta oba živela skromno, kakor tudi novi papež še kot škof - upam, da ne bo šlo za pauperizem 70. let, ampak za pravo uboštvo. Nekje sem zasledil lep kolaž vseh treh dosedanjih papežev, kjer je zraven bila ena od teologalnih kreposti: ob bl. Janezu Pavlu II. upanje; ob Benediktu XVI. vera; ob Frančišku pa ljubezen. Ampak ljubezen v smislu latinske *caritas* ali grške *agápe*, ki je tista zastonjska, razdajajoča se ljubezen, ki nas pravzaprav presega in jo v polnosti najdemo pri Bogu oz. on celo je Ljubezen. Namen naj bi imel novi sveti oče reformirati kurijo, kar je seveda še kako potrebno, a tako, da vzame spet zadeve v svoje roke in lepo počisti, kar je treba. Cerkev mora spet zasijati v jasnosti, kar posledično spet lahko povrne pravi sijaj tudi papeštvu samemu. S tem v povezavi bi lahko bilo manj papeških govorov, a bi jih zato napravil papež Frančišek sam. Upam, da bo nadaljeval linijo papeža Benedikta, ki je znal prinašati "iz svojega zaklada novo in staro" - na obisku pri Mariji Snežni je to morda nakazal postanek pri grobu sv. Pija V. Sicer pa je vselej to Petrov naslednik, ne naslednik prejšnjega papeža, kakor se celo katoliški mediji radi zmotijo. Na prvi vtis se sicer zdi papež Frančišek mož molitve (čemur mnogi tudi sicer potrjujejo - torej ni le vtis), hkrati pa tudi duhovit - to je oboje zelo v redu. Kot sem napisal oni dan na blogu, potrebuje veliko duhovno in moralno podlago - obojno za zdaj že je, upamo in si želimo, da bo tako še naprej. Verniki, zlasti duhovniki mu bomo skušali biti sinovsko vdani, kakor tudi Kristusovemu vikarju na zemlji gre po naravi stvari, ob vsakodnevnem mašnem spominu pa bomo zanj tudi skušali čim več moliti, vsaj zase lahko tako rečem. Živel papež.

G. Marko Rijavec:

Toplina z juga je prišla v mrzlo evropsko zimo in v hladne marmornate cerkve je stopil nekdo, ki hoče na svojem obrazu, na svojih gestah, po svoji dobrodušnosti in domačnosti ljudem pokazati Boga, ki je Najbližji, Najsočutnejši, Najmanjši. Tej toplini je ime

Frančišek.
Vesel sem ga, neskončno vesel. Ker je, kot bi bil moj oče. Domač. Preprost. Ker je njegov obraz miren in vesel, ker nosi svoje srce na dlani, ker je, kdor je, in ga nobena varnostna služba ali predpisi ali spodobnost ali karkoli drugega ne odvrnejo od tega, da bi naredil, kar njegovo srce čuti, da bi moral narediti. V vsem, kar pove in kar naredi, je pristen. In to ga dela tako toplega, da se počutim, kot da sva stara prijatelja.
Veliko upanje mi daje, tale naš Frančišek. Upanje za naše utrujeno krščanstvo, za naše od duhovne lakote izpite obraze, za "kvadratno" krščanstvo, ki je človeku postalo neužitno. Da bomo spet zaradi njega in v njem našli Kristusa z obrazom in da ga bodo po nas našli vsi ljudje sveta. Zato se veselim in mu iskreno kličem: Dobrodošel v mojem srcu!

Toplo pismo dragega prijatelja iz misijonov

Lep pozdrav prijateljem čez mejo na Goriško, Tržaško in vsem, do koder sega vaš Glas!

Pred dobrim mesecem me je računalnik zatajil in dva članka sta šla 'po gobe', kot rečemo. Zdi se, da tudi tehnika sledi razmeram v Ugandi! Smo pa tudi v konici postnega časa in je kar nujno včasih zaškripati z zobmi in biti tiho. Sicer se mi zdi, da je ta 'štrajk' tehnike lahko previdnosten.

Ko se je papež Benedikt poslavljal 28. februarja, so roparji z nasilnim orodjem vlomili v moj misijonski avto in v kakšni sekundi le 7 metrov stran od mene odnesli iz njega vse dokumente in še kaj v 'rucaku'. To se mi je zgodilo po 27 letih misijonskega življenja. Tako sem se poslovil od nekega 'brezproblemskega' obdobja in zadihal realnost misijonske dežele – Ugande. Še v ruandski vojni se mi kaj takega ni pripetilo! Tako, spet neka ločnica v življenju, ki človeka še bolj usmeri k bistvenemu: k življenju, moči odpuščanja, veri v dobro in Previdnost in k molitvi za spreobrnjenje nasilnežev. Benedikt je rekel, da bi rad posvetil več časa molitvi, pogovoru z Bogom in odmaknjenosti... V vsakem dogodku je neko sporočilo, ki ga je potrebno odkriti. Neki notranji glas me vabi k zaupanju in miru. Ostaja mi najtežja zadeva: tekanje po uradih za novimi dokumenti. To je podobno Jezusovi puščavi! In ta birokracija po afriško! Nekdo se že smeje tam ob jezeru v Malaviju. Saj so mnogi med njimi že izkusili to pot in ne delajo še generalov po vojni!

In spet dar Cerkvi, naš novi papež Frančišek! Nisem bil neučakan, saj sem vedel, da je Sv. Duh na delu in bo on izbral, kar potrebujemo za ta čas. Tudi med tukajšnjimi kristjani je završalo in veselijo se tudi imena novega papeža: Francis prvi - Francisko me acel! Naj bo več srca in tistega, kar je Karitas v Frančiškovem duhu v

delu novega papeža! Zaupajmo mu in molimo zanj.

V teh veselih trenutkih vse Cerkve je v daljnem Mato Grossu zastalo srce očetu mojega misijonskega poklica, mojemu sobratu in rojaku iz Dornberka, g. Ernestu Saksidi! Kot bi z njim umrlo tudi nekaj mene. Vedno sem upal, da se mu bom nekega dne pridružil, pa mi ni bilo dano. Bog ve zakaj. Ernest je bil karizmatična oseba. Vse ovire je podirala njegova klena vera, Don Boskovo srce, ki se použiva v korist vzgoje uboge in zapuščene mladine. Njegova prošnja je bila hkrati ukaz. In tako so zrasla 'nebesa' za mlade iz 'favelas' v predmestju Corumba' ob bolivijski meji. 'Cida de Dom Bosco'- don Boskovo mesto. Mnogi slovenski laiki so našli navdih ob našem velikem misijonarju z Goriškega in se mu pridružili. Tudi v zadnjih trenutkih je bila ob njem slovenska roka laičnega misijonarja. In zaledje botrstva je iz Italije zajelo Slovenijo in še dalje. Počiva med svojimi, ki jim je pripadal in so mu pripadali. Oče med otroki. Reka ljubezni in velikega dela teče naprej. Slovenija jim gotovo ostaja zapisana v srcih in to delo se bo nadaljevalo.

Naš misijon zadobiva dokončno zunanjo obliko in po obojnih inštalacijah upajmo, da se nekje v avgustu vselimo in zaživimo bližino naših faranov, razkropljenih med visokimi travami, ki v teh dneh zaradi suše in grozne vročine, do 33 v sobi, zunaj na soncu pa 55, gori in zapušča črne poljane, s katerih se na dosegu oči dvigajo z bujnimi krošnjami zeleni mangovci, ki s slamnatimi kolibami pod njimi naznačujejo prisotnost klanske družine nekaj bratov, ki so si na domu ustvarili družine. Kolibe so si zgradili v krogu, v ozadju pa so polja, razdeljena med brate. Punce pa so odšle od doma.

Včeraj smo izmerili vodni pretok obeh vrtin za vodo in tista 300m oddaljena bo opremljena z električno črpalko, ki ji bo moč dajal generator, poslan iz Slovenije. Tukaj v mestu ni že 6 tednov vode in z jeepom jo vozim v kantah z gradbišča domov 13 km daleč. Mala postna vaja, ki me spominja na povojno obdobje v Ruandi in 5-letno obdobje v Burundiju, ko smo se tudi umivali s pomočjo plastičnih lončkov. Čakam še mojstre iz Slovenije, da nam uredijo sončne celice s pretvornikom. Hvala Bogu, spet nov misijon, kot jih je že toliko v misijonskem svetu, zgrajen po dobroti Slovencev! Sam še kako čutim dobroto toliko plemenitih ljudi z Goriškega in s Tržaškega! To, kar je čutil Ernest, čutim tudi sam. Na goriške misijonarje ne pozabljate in ste vsestranski pokrovitelji našega misijonskega dela. Tu so res začetki evangelizacije, saj je vojna veliko stvari enostavno uničila. Ostali smo na ravni delivcev krsta otrokom in 'branjem' nedeljskih maš. Med devetimi starši v pripravi na krst je v eni od kapel prejšnjo soboto le en moški znal zmoliti 'Očenaš' do konca. In ko jim pravim, da vsako jutro in zvečer zmolim otroške molitve, ki nas jih je naučila naša mama, me domala debelo gledajo! Kot bi bil krst nekaj čarobno močnega brez kakršnega koli osebnega napora in življenja iz vere v Kristusa. Tudi Cerkev v ritmu vsega ostalega - počasi. Veliko obupa in nobene vizije po realnem dvigu blagostanja. Korupcija je pojedla milijonske vsote denarja, namenjenega razvoju severne Ugande!!! Rekli so, da v Afriki ni samomorov. So, so. Iz različnih razlogov. Začeli smo se bolj posvečati staršem, slediti otrokom za solidno šolo in priprave na prejem zakramentov. 99% staršev še ni poročenih cerkveno. Urejene družine so baza za vsako pastoralno delo. Veliko lažje je zgraditi misijon in cerkev iz zidakov kot pa graditi duhovno, živo Cerkev iz src, ki ljubijo Boga in stavijo vse na Jezusovo in naše vstajenje!

Če pa Kristus ni vstal...? Credo v letu vere, ki ga recitiramo in premišljujemo, nam sporoča trdne mejnike naše vere, za katerimi se počutimo varne in srečne in poklicane, saj pripadamo otrokom upanja, ki so preko praga smrti z očmi, uprtimi v zarjo velikonočnega jutra. In božanska lepota svetega tridnevja! Velikonočna hvalnica naj nas poveže z Vstalim in med seboj, navdihne novo upanje in veselje, ki naj zajame tudi naše verujoče v misijonu Atede. Že diši po 'žegnu', ko se družina zbere in ob skupni drugi mizi nadaljuje Jezusovo daritev, ki se kot vonj kadila nadaljuje v vsakdanji dobroti in darežljivosti. Naši ljudje tega še ne morejo uresničiti v celoti.

Voščim prav vsem veselo, iz srca, ki veruje v Kristusa, zapeto 'alelujo'!

Danilo Lisjak iz Ugande ob Nilu

SD Sončnica / Predavanje: Lidija Kociper

Konflikti v zakonu, priložnost za duhovno rast

V petek, 15. marca 2013, je bilo že četrto izmed predavanj, ki jih vsako leto organizira Skupnost družin Sončnica, in sicer s pomenljivim naslovom - Konflikt kot priložnost za duhovno rast v zakonu. Predavala je psihologinja, psihoterapevtka in imago terapevtka Lidija Kociper iz Maribora, ki je tudi napisala knjigo otroških domislic z naslovom *Iz otroških ust* in je avtorica številnih člankov, objavljenih v različnih revijah.

Začetnika imago psihoterapije sta Harville Hendrix in njegova žena Helen Hunt. Imago psihoterapija združuje spoznanja vodilnih zahodnih psiholoških znanstvenih šol v edinstveno sodobno teorijo o temeljih ljubečega partnerstva. "Imago" je sestavljena slika nezavednih in najpomembnejših pozitivnih in negativnih lastnosti ter vedenja pomembnih oseb iz posameznikovega otroštva. Zaljubljenost je proces, s katerim se naše nezavedno združi z "imago" parom - to je z osebo, ki je v čustvenem pogledu podobna osebam, ki so skrbele za nas, ko smo bili majhni. Tako v odnosu s partnerjem naše nezavedno ustvarja psihološko dinamiko iz otroštva z namenom, da zrcali rane, ki smo jih dobili v otroštvu. Proces imago psihoterapije uporablja ta kontekst, da partnerski odnos preoblikuje v odnos medosebnega resničnega razumevanja, rasti in samouresničevanja vsakega partnerja posebej.

Predavateljica je po krajšem uvodu zastavila več vprašanj, ki jih je skušala v dialogu s publiko rešiti. Kdaj so konflikti vir nesporazumov? Kadar se zakonca ne slišita in govorita drug mimo drugega, se ne razumeta in sta na koncu vedno razočarana. Ko se prepiramo, nas je strah, da bomo napačno razumljeni ali da bomo rekli v jezi kaj nepremišljenega. Največkrat med prepiri kričimo ali pa odreagiramo tako, da se zavijemo v molk. Zato se odločimo, da o nekaterih temah ne bomo govorili. Take tabu teme so največkrat: denar, spolnost, skrito čezmerno pitje, internet, nezvestoba, sorodniki...

Kociprova je vzpodbudila poslušalce, da so si v tišini odgovorili na vprašanja: "Kaj cenim pri sebi kot človeku? Kaj cenim pri sebi kot žena/mož, tri vrednote, ki so zame v življenju najpomembnejše"? Dejstvo je, da, v kar vlagamo delo, čas, trud in energijo, postaja za nas zelo pomembno, zato bi se morali zakonci vprašati, koliko časa polagajo v izgradnjo boljših medsebojnih odnosov? Ob znanem odlomku iz Sv. pisma (1. Kor. 13,1-8: Ljubezen je dobrotljiva, je potrpežljiva,....) smo skupaj razmišljali, kaj se v ljubezni spremeni v letih skupnega življenja. Ali je naša ljubezen brezpogojna ali postavljamo pogoje in skušamo zakonca spremeniti. Primer zlomljene in poškodovane roke, ki bi jo gotovo vsak od nas skušal rešiti, ne pa odsekati, nam kaže na to, da tudi odnose lahko popravimo, izboljšamo. Najprej moramo biti pozorni na male stvari v vsakdanjem življenju: večkrat drugega pohvaliti, ga poslušati. Za ženo je pomembno, da jo nekdo

Foto Niko K.

posluša, da občuti moževo ljubezen, za moža pa, da je cenjen in pomemben za ženo. Tudi kadar se zakonci prepiramo, bi si morali postaviti meje. Predavateljica jih je strnila v nekaj točk: nikoli ne bova omenjala ločitve, nikoli se kregala v javnosti in pred otroki, ustavila se bova, ko konflikt pride do vrelišča, nikoli ne bova udarila drug drugega, nikoli ne bova šla spat skregana. V medsebojnem pogovoru pa se trudimo, da poslušamo, preden govorimo, in da govorimo prijazno, s primernim glasom. Skratka, skušajmo vzpodbujati pozitivno, namesto da se trudimo odstraniti negativnosti. Kociprova je predlagala, naj poskusi vsak zakonec vsaj enkrat na dan drugega pohvaliti in ga štirikrat na dan objeti.

Marsikdaj je naša prtljaga, ki jo nosimo v odnos, nekaj, kar je napoti, da ne vidimo drugega takšnega, kakršen v resnici je, ampak skozi naša očala. Kadar se prepiramo, govorimo: "Ti bi moral... ti si takšen... " Drugega ne poslušamo, ampak že mislimo na to, kaj mu bomo odgovorili. Trmasto vztrajamo, da imamo prav. V odnosu v dvoje pa ne gre za to, kdo ima prav. Pod površino stvari, ki nas vznemirjajo, se skriva vse kaj drugega kot razmetani čevlji, drobtine na mizi... Tam so namreč rane iz našega otroštva, ki se nočejo zaceliti. Tako sta zakonca vsak dan bolj na drugem bregu in oddaljena drug od drugega. Potrebno je zgraditi most medsebojnega spoštovanja in poslušanja, empatije in upoštevanja, zavestnega partnerskega dialoga. Prava ljubezen je namreč v tem, da damo zakoncu to, kar sam najbolj potrebuje kot darilo, saj je to nekaj, kar mu najtežje damo. Ko to storimo, presegamo sami sebe in osebnostno rastemo prav na tistem področju, ki smo ga zanemarili. To pa je hkrati tudi bistvo zapovedi: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.

Mirjam Bratina

Kratke

Vatikanska apostolska knjižnica z digitalizacijo v korak s časom

V Vatikanski apostolski knjižnici bodo digitalizirali 80.000 rokopisov in 8900 redkih inkunabul, ki bodo tako ohranjeni za prihodnje generacije. Dolgoročni cilj devetletnega projekta je popolna digitalizacija knjižnice oziroma 40 milijonov strani, ohranjenih v obliki digitalnih reprodukcij.

V prvi fazi projekta morajo zagotoviti posebno shrambo, ki bo zasnovana na vrhunskih tehnoloških rešitvah. Shramba bo namenjena digitalizaciji celotnega knjižničnega kataloga zgodovinskih rokopisov in inkunabul - knjig in brošur, ki so bile natisnjene pred letom 1501, so sporočili iz Družbe EMC, ki bo v sklopu svoje pobude Information Heritage Initiative poskrbela za digitalizacijo knjižnice.

Med drugim bodo digitalizirali hebrejski rokopis Sifra, napisan med koncem 9. in sredino 10. stoletja, ki je eden najstarejših ohranjenih hebrejskih zakonikov, grške zapise o delih Homerja, Sofokleja, Platona in Hipokrata, slovito inkunabulo Pija II. "De Europa", ki jo je natisnil Albrecht Kunne v Memmingenu okoli leta 1491, ter Vatikanski kodeks, ki velja za enega najstarejših obstoječih rokopisov grške Biblije iz 4. stoletja.

Družba EMC je sodelovala že pri digitalizaciji celotne zbirke knjižnice JFK v Bostonu ter knjižnice vojvodinje Anne Amalie v Nemčiji, ki hrani unikatno zbirko prvih izdaj Fausta.

Vatikanska apostolska knjižnica je ena najstarejših knjižnic na svetu in vsebuje mnoge zelo redke in dragocene dokumente, med njimi Gutenbergovo latinsko Biblijo. To je prva knjiga iz obdobja med letoma 1451 in 1455, natisnjena s premičnimi črkami.

Na cvetno nedeljo na Mengorah "križev pot" Ljubke Šorli

V nedeljo, 24. marca, ob 14.30 bo na Mengorah 'križev pot' po besedilu Ljubke Šorli v spomin na 20. obletnico njene 'preselitve' v Očetovo naročje. Letošnji sklepni križev pot na cvetno nedeljo na Mengorah pripravljajo kateheti, katehistinje in območno društvo katoliških pedagogov Tolminske.

Poklon msgr. Matiji Škabarju

V nedeljo, 10. marca t. l., so domačini počastili spomin msgr. Matije Škabarja v vrtiču pri barkovljanskem portiču. Pred 11 leti so na pobudo SKD Barkovlje poimenovali vrtič po domačinu-duhovniku Škabarju. Vsako leto se Barkovljani poklonijo njegovemu spominu s kratko slovesnostjo. Letos je Roberta Chissich, odbornica domačega društva, prebrala svoje misli o tem dogodku. Po njenem govoru je msgr. Franc Vončina podelil blagoslov, otroci pa so postavili šop rdečih nageljnov k spominski plošči. Lepo število domačinov je prisostvovalo kratki, a doživeti slovesnosti.

Kratke

Goriški upokojenci so praznovali dan žena v Bassanu

Želja po praznovanju dneva žena, letos proglašenega pod geslom "Naredimo konec nasilju nad ženskami", je 8. marca 2013 pritegnila številne goriške upokojence in prijatelje, v večini žensk, da so se rade volje odzvali vabilu na izlet v zanimivo mesto Bassano del Grappa. V

Foto Eda Lutman

dveh avtobusih so bile ženske najprej deležne čestitk in voščil. V Bassanu, ki spada pod pokrajino Vicenza in je zgrajen med rekama Brento in Piavo, so se izletniki v spremstvu dveh izkušenih vodnic seznanili najprej z glavnimi zgodovinskimi dogajanji od davne preteklosti do današnjih dni. Zvedeli so, da je mesto v 13. stol. prišlo pod oblast Ezzelinov, potem Padove, plemičev Visconti, od 15. stol. dalje pod beneško republiko do Napoleonove dobe, nato pa pod Avstrijo in končno pod kraljevino Italijo. Staro obzidje je počasi izginjalo zaradi širjenja mesta. Bassano je zelo znan zaradi lesenega, zgodovinskega, za ljudi zelo pomembnega mosta (Most alpincev) nad Brento, ki je bil večkrat v dobi vojn in poplav porušen in spet obnovljen. Med 1. svetovno vojno je bilo mesto vojaško oporišče bojev na hribu Grappa, posebno po zelo hudem porazu italijanske vojske pri Kobaridu (1917). Hude žrtve so bile tudi med drugo vojno. Po padcu fašizma so namreč področje zasedli Nemci, ki so jeseni 1944 pobili okrog 500 ljudi in 400 pregnali v taborišča, 31 mladih pa obesili ob drevoredih. Bassano je znan tudi po industrijah in obrtništvu (tekstil, keramika, tiskarstvo itd.). V njem so izletniki ob ogledu mesta spoznali še marsikaj novega. Obiskali so tudi zanimiv muzej žganjekuhe Poli, kjer jim je bil prikazan razvoj destilacijskih postopkov. Pozneje so se odpeljali v kraj Vedelago, kjer jih je čakalo v razkošni dvorani restavracije Antica Postumia izredno dobro in obilno kosilo. Ženske so seveda prejele šopek mimoze. Vsi so zelo zadovoljni in prijetno razpoloženi zaradi odlično izpeljanega izleta preživeli popoldne še ob bogatem srečelovu in veselem druženju tudi ob primerni glasbi. (ed)

Vrtec na obisku v knjižnici

Dan slovenske kulture so mali "pikapolončki" iz otroškega vrtca iz Pevme želeli kulturno praznovati v knjižnici Damirja Feigla, toda žal tistega dne niso mogli imeti na razpolago šolabusa. Morali so počakati do 27. februarja, da so preživeli sproščeno in zanimivo dopoldne ob knjigah. Sprejela jih je vedno dobrovoljna in prisrčna Luisa ter jih takoj osvojila s pripovedovanjem dveh pravljic. Otroci so bili prav pozorni poslušalci. Nato so si ogledali prostore knjižnice in spoznali, da se v knjižnici lahko tudi samo učimo ali beremo časopise, najpogosteje pa si izposojamo knjige. Teh je zares na pretek in vseh

vrst: velike, majhne, drobne, debele, dragocene, stare, nove... Seveda so spoznali, da se moramo v knjižnici tudi primerno obnašati in lepo ravnati s knjigo.

V otroškem kotičku so lahko sami posegli po otroških knjigah, jih prelistali, si jih pozorno ogledali in se z njimi igrali. Nekateri so zbrano sedeli pri mizi, drugi udobno ležali na blazinah in se tako tudi malo odpočili.

Pred slovesom je vsak izmed njih prejel vpisno polo za morebitno včlanitev in pridobitev prave izkaznice, s katero si bo lahko po mili volji izposojal knjige, ki bodo pritegnile njegovo radovednost. Knjižničarka Luisa jih je tudi povabila na popoldanske urice in na poslušanje drugih poučnih pravljic, ki vselej bogatijo otroke, pa tudi odrasle. / (sg)

Iz beležke nadškofa msgr. Redaellija

Goriški nadškof msgr. Carlo Redaelli bo imel v petek, **22. marca**, ob 20.30 v stolnici zadnjo postno katehezeo z naslovom: "Jaz te odvežem v imenu Očeta in Sina in Sv. Duha. Cerkev, hiša odpuščanja". V nedeljo, **24. marca**, bo ob 10.15 na Trgu sv. Antona blagoslovil oljčne vejice. Nato bo vodil procesijo do stolnice, kjer bo vodil slovesno somaševanje na oljčno nedeljo. V torek, **26. marca**, bo ob 11.30 kosil pri kapucinih z gosti menze in prostovoljci. V sredo, **27. marca**, bo ob 8.30 maševal v Tržiču za ladjedelniške delavce. V četrtek, **28. marca**, bo ob 10. uri v stolnici vodil krizmeno mašo in blagoslovil sveta olja; ob 20. uri bo v stolnici vodil obred in coena Domini. V petek, **29. marca**, bo vodil križev pot v goriškem zaporu (ob 14.30), zvečer (ob 20.30) pa mestni križev pot, ki se bo začel na trgu sv. Antona. V soboto, **30. marca**, bo ob 22. uri v stolnici vodil velikonočno bdenje. V nedeljo, **31. marca**, bo ob 10.30 v stolnici vodil slovesno velikonočno somaševanje, na koncu pa bo podelil papeški blagoslov s popolnim odpustkom.

Dve kočljivi temi, ki se tičeta slovenske narodne skupnosti

Gradnja central in razsodba o rajonskih svetih

Novi centrali na biomaso vzbujata zaskrbljenost občanov

Veliko vzenimirjenosti je v prejšnjih tednih začela povzročati novica, da bodo na južnem delu mesta Gorice odobrili načrt za izgradnjo dveh električnih central na biomaso. Centrali naj bi zgradilo goriško podjetje, ki želi na tak način vstopiti na tržišče energetske proizvodnje. Da bi se lahko to zgodilo, mora občina Gorica spremeniti namembnost določenega zemljišča, kar pomeni spremembo njenega regulacijskega načrta. O tem se bo moral naslednji teden izreči goriški občinski svet, ki bo zasedal prihodnji ponedeljek in torek.

Na južnem delu mesta Gorice so že prisotne razne centrale za proizvodnjo elektrike. Večina od njih je na področju industrijske cone med Štandrežem in Sovodnjami. Če bi prišlo do izgradnje zgoraj omenjenih, bi jih bilo skupno kar sedem. Ravno ta številka je začela vznemirjati številne občane, ki so resno zaskrbljeni zaradi vpliva izpustov na kakovost ozračja in posledično na zdravje. Veliko pomislekov vzbuja tudi lokacija dveh novih morebitnih central na biomaso, saj naj bi bili v precejšnji bližini stanovanjskih hiš, kar lahko povzroči padec vrednosti imovin.

Omenjena vprašanja so vzeli v pretres občinski svetniki opozicije, med katerimi vsi trije predstavniki SSk, Walter Bandelj, Marilka Koršič in Božidar Tabaj, ki so, skupaj z načelnikom svetniške skupine Demokratske stranke Giuseppejem Cingolanijem, imeli že vrsto srečanj z občani in občinskimi upravitelji. Teh srečanj se je udeležil tudi nekdanji predsednik rajonskega sveta v Štandrežu, Mario Brescia. Da bi javnost čim bolje seznanili s kočljivim vprašanjem, so začeli zbirati podpise, s katerimi želijo opozoriti goriško občinsko upravo, naj se ne prenagli pri tako pomembnih odločitvah in naj resno preveri vpliv central na ozračje. Odločitev bo padla v ponedeljek ali torek.

Deželno upravno sodišče ni sprejelo priziva proti ukinitvi goriških rajonskih svetov

Ukinitev rajonskih svetov v goriški občini ne predstavlja kršitve oziroma znižanja zaščite slovenske narodne skupnosti, zaradi tega ni mogoče sprejeti priziva, ki ga je stranka Slovenska skupnost vložila aprila lani. To je v zelo strnjeni obliki sinteza razsodbe Deželnega upravnega sodišča, ki je bila objavljena v ponedeljek, 18. marca. Zgodba se je začela februarja 2011, ko je Deželni svet Furlanije Julijske krajine izglasoval zakon, s katerim je ukinil rajonske svete, razen za glavne občine pokrajin in občine z več kot 50.000 prebivalci. Občina Gorica je šla v sporno krčenje desetih rajonskih svetov, kateremu je nasprotovala večina predsednikov rajonov. Še najbolj so se krčenju upirali v Ločniku, Podgori, Pevmi-Oslavju-Štmavru in Štandrežu, kjer je močna prisotnost slovenske in furlanske skupnosti. Ker ni prišlo do dogovora, občina pa je vztrajala pri kriviičnem krčenju, so propadle vse možnosti in ukinitev je bila neizbežna. Sledil je priziv SSk na Deželno upravno sodišče, pri katerem je sodeloval tudi prof. ustavnega prava Robert Louvin iz Aoste.

Ponedeljkova razsodba vzbuja razočaranje: decentralizacija krajevnih organov javne uprave ne spada v zaščito slovenske narodne manjšine. To pa je vprašljiva razlaga 21. člena zaščitnega zakona 38/01 kot tudi mednarodne zakonodaje za manjšinsko zaščito.

Julijan Čavdek

SD Sončnica / Predavanje

V letošnjem nizu predavanj, ki jih v Domu Franc Močnik v Gorici (ul. San Giovanni 9) organizira Skupnost družin Sončnica, bo

še eno srečanje. **V petek, 22. marca**, bo ob 20. uri svobodni raziskovalec, pisatelj, publicist in naravovarstvenik **Anton Komat** predaval o temi: "Hormonski motilci, največje tveganje človeške vrste". Avtor številnih knjig v njih opozarja na številne okoljske probleme, kot so umetno sprožene bolezni in hrana. Toplo vabljeni!

Sad vezi med KD Stanko Vuk in PD Štandrež

Uspešna veseloigra Ah, ti kavalirji

V nedeljo, 10. marca 2013, je bila v domu krajanov Negovana Nemca v Biljah uprizorjena veseloigra z naslovom *Ah, ti kavalirji.* Uprizoritev je nov skupni projekt Kulturnega društva Stanko Vuk Miren – Orehovlje in Prosvetnega društva Štandrež. Avtorica teksta je Mojca Dolinšek, režiser pa Božidar Tabaj; v predstavi oba tudi nastopata kot igralca. Poleg njiju nastopajoče dramske like oblikujejo še Nadja Plesničar, Roberta Marussi, Marko Brajnik, Jože Bezjak in Andrej Orel. Vsebino spremlja glasba v živo, in sicer David Šuligoj s svojo harmoniko; glasbeno opremo si je zamislila Bojana Šaljič Podševa. Prikupni scenski elementi, odražajoči čas, v katerem se vije dogajanje, so delo Joška in Franka Kogoja ter Leopolda Plesničarja.

Igralci so z veseloigro navdušili številno občinstvo kar v dveh zaporednih nastopih ob 17. in 19 uri. Zgodba opisuje življenje v eni izmed goriških vasi, kjer je bilo svilogojstvo zelo razširjeno in je ob prelomu iz 19. v 20. stoletje prinašalo kmetom pomemben zaslužek. Avtorica teksta Mojca Dolinšek, članica Kulturnega društva Stanko Vuk, je na zelo zanimiv in izviren način opisala delo in razmišljanje ljudi ob gojenju sviloprejk. V tekstu, ki ga igralci izvajajo v domačem narečnem jeziku, so izrazi, ki so jih uporabljali pri svilogojstvu in so danes žal šli v pozabo. Ti izrazi so spretno vneseni v tekst, tako da so razloženi v igri in jih gledalci lahko razumejo. Kot vse veseloigre ima tudi ta dober konec, vendar z zelo sporočilnim monologom, ki je zelo aktualen za katerokoli časovno obdobje. Predstavo je zrežiral poznani ljubiteljski gledališki igralec, član Prosvetnega društva Štandrež, Božidar Tabaj. Uspelo mu je vzpostaviti tekoče in zanimivo dogajanje na odru in s tem pritegniti gledalce, ki uživajo iz prizora v prizor; le-ti se menjavajo ob prijetni in zanimivi glasbeni podlagi.

Občinstvo je na koncu obeh ponovitev nagradilo nastopajoče z bučnim aplavzom, kar je vsekakor lepo zadoščenje za igralce. Upam, da bodo to uspešno veseloigro še velikokrat ponovili in da se bo plodno sodelovanje med društvoma nadaljevalo tudi z novimi projekti.

Mauricij Humar

Kipar Ivan Zotti gost v vrtcu Pika Nogavička v Štandrežu

Prikaz kiparskega dela je navdušil male in velike poslušalce

Kultura je umetnost, umetnost je tudi kiparstvo; in kakšne umetnine lahko nastanejo, če potrpežljivo obdelujemo kos lesa! Kaj vse umetnik prenese v svojo stvaritev in kako potem gledalec to zazna, pa čeprav je star le nekaj let! Še same vzgojiteljice so bile presenečene nad tem, kako so mali srkali vase vse to, kar jim je bilo posredovano, ko so na primer obiskali muzej ali ko so v goste povabili domačega umetnika, kiparja Ivana Zottija, ki je doma prav iz Štandreža.

Dne 15. februarja so v vrtcu Pika Nogavička praznovali dan slovenske kulture in v sklopu projekta Mali umetniki je kipar Zotti otrokom izvirno in učinkovito predstavil svoj poklic, katero orodje uporablja in kako z njim ustvarja. Otroci so ga z velikim zanimanjem poslušali in občudovali, kaj vse lahko nastane iz kosa lesa. Skupaj so izvedli poučno-umetniško pot po Štandrežu in si ogledali nekaj lesenih kipov, med katerimi so tudi Zottijevi, ki so nastali v štandreškem društvu Skulptura. Ko so se vrnili v prostore otroškega vrtca, so vse videno, občuteno in zaznano prelili na liste in njihove risbice so zares prikazale duha in stil Ivana Zottija v dokaz, da je bil njegov način podajanja zares učinkovit, da je otroke prežel s svojo energijo ter jim posredoval nekaj skrivnosti svojega poklica.

Otroci in vzgojiteljice se toplo zahvaljujejo Ivanu Zottiju, ki je sprejel povabilo, jim posvetil nekaj svojega dragocenega časa, jih navdušil s svojo umetniško pristnostjo, jim prikazal, kako lep je poklic kiparja, in jim podaril nekaj izredno dragocenih utrinkov, ki bodo ostali še dolgo v spominu.

SG

GALERIJA ARS Dr. Milko Mikola: Rdeče nasilje

"Zgodovina ni enkrat za vselej napisana"

Mohorjevi družbi iz Celja in Gorice sta v ponedeljek, 11. marca, organizirali v galeriji Ars na Travniku v Gorici zelo zanimiv in dobro obiskan kulturni večer. Na njem je zgodovinar z bogatim strokovnim znanjem in eden najboljših poznavalcev povojne represije v Sloveniji, dr. Milko Mikola, predstavil sintezo svojega življenjskega dela, monografijo *"Rdeče nasilje. Represija v Sloveniji po letu 1945"*, ki je izšla pred nekaj meseci pri Celjski Mohorjevi.

Zgodovinska študija je napisana po strogih znanstvenih kriterijih in temelji na arhivskih dokumentih. Gre za celovit pregled nasilja, ki ga je komunistična oblast v Sloveniji po letu 1945 izvajala nad svojimi dejanskimi in domnevnimi ali potencialnimi nasprotniki. V njej avtor obravnava najhujše kršitve temeljnih človekovih pravic in svoboščin, kot so množični izvensodni poboji, koncentracijska in delovna taborišča za nasprotnike režima, množični izgoni prebivalstva, nasilne razlastitve, politični procesi proti "notranjim sovražnikom", zatiranje vere itd.

Dr. Mikola se je z dragocenimi arhivskimi dokumenti srečal konec 80. let prejšnjega stoletja; "z njimi ne samo dela, temveč jih tudi raziskuje in opisuje", je povedal mag. Renato Podbersič ml., ki se je na večeru pogovarjal z uglednim gostom. Leta 2005 je Mikola postal prvi vodja novoustanovljenega Sektorja za popravo krivic na Ministrstvu za pravosodje RS. Spomladi 2008 se je omenjeni Sektor preimenoval v Študijski center za narodno spravo; prvi v. d. Centra je bil prav dr. Mikola. Odkar je upokojen, se posveča pisanju, izdal je že več študij.

Renato Podbersič in Milko Mikola

Knjiga *Rdeče nasilje* je zelo berljiva, javnost jo je dobro sprejela. Izšla je v nakladi 4.500 izvodov, kar 3.500 jih je že šlo v roke naročnikov, je povedal avtor. "Prvi v Sloveniji sem se loteval najbolj delikatnih tem", je dejal dr. Mikola, ki trdi, da pred njim ni nihče pisal in niti govoril o koncentracijskih in delovnih taboriščih, izgonih prebivalstva in zaplembah premoženja itd. Z odzivi na knjigo nima slabih izkušenj, saj se je vedno držal tega, da je vse, kar napiše, utemeljeno na arhivskih dokumentih; ti so nastali pri organih, ki so omenjene krivice počenjali.

Zgodovina ni enkrat za vselej napisana, vsaka generacija jo mora napisati na novo, jo dopolniti z novimi viri ali bistveno spremeniti, je dr. Mikola citiral eno ključnih misli Leopolda Rankeja, enega največjih zgodovinopiscev vseh časov. "Nič ni napisano za večne čase". Isto velja tudi za vso novejšo zgodovino. Kar je napisalo slovensko zgodovinopisje v drugi polovici prejšnjega stoletja, je dejansko "enostranska, partijska interpretacija medvojne in povojne zgodovine". Povsem "normalno je, da se zamolčane teme odpirajo, da se o njih spregovori". Kdor se s tem ne strinja, lahko to seveda ovrže, toda z argumenti!

Totalitarni sistem sicer ni bil ves čas enak, obdobja socializma ne moremo obravnavati enovito. Najhuje je bilo v letih 1945-1950, ko je bil politični sistem v Jugoslaviji "najtrši stalinizem v Evropi". V Sloveniji so se tedaj dogajali množični izvensodni poboji, koncentracijska in delovna taborišča, množične nasilne razlastitve premoženja, množični sodni procesi, izgoni prebivalstva itd.

Od konca junija do konca avgusta 1945 je bilo pred vojaškimi sodišči in pred sodišči narodne časti obsojenih iz političnih razlogov deset tisoč oseb! Do leta 1951 je to nasilje neposredno občutilo na svoji koži okrog sto tisoč ljudi. Od omenjenega leta dalje je Jugoslavija še naprej ostala totalitarna država z režimom, ki pa ni več izvajal takšne represije kot prej. Na jugoslovanskem nivoju je bil že med vojno zgrajen popoln aparat za obračunavanje z nasprotniki komunistične revolucije. Od maja do konca avgusta 1945 so v operaciji *Čiščenje* potekali množični poboji; "takrat je Slovenija ne le izstopila iz Evrope, ampak iz civilizacije". Še azijska divja nomadska ljudstva niso pustila za seboj takih zločinov, je zatrdil zgodovinar. "Oblast je lahko počela, kar je želela. To je bil državni teror, ki so ga izvajale državne institucije", ki so v dokumentih pustile sledi. / DD

In memoriam

P. Gino Dalla Vecchia

Isti popoldan, ko so kardinali prvič izvolili jezuita za papeža, je v vasi Sovizzo pri Vicenzi množica ljudi pospremila k večnemu počitku patra iz Družbe Jezusove, ki je v skoraj 25 letih življenja v Gorici veliko dobrega naredil za naše mesto.

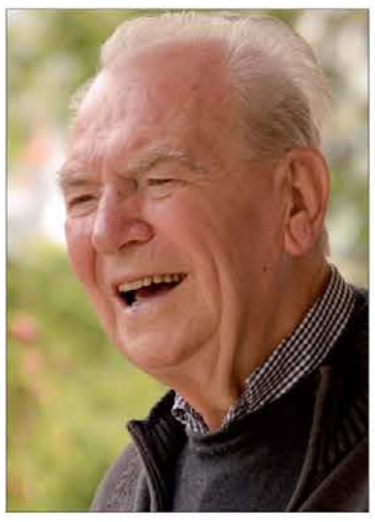

P. Gino Dalla Vecchia se je rodil kot zadnji od šestih otrok na praznik sv. Ignacija Lojolskega, 31. julija, pred 85 leti. V Družbo Jezusovo je stopil leta 1956. Po študiju filozofije in teologije je bil posvečen v mašnika leta 1964. Šest let je bil v padovskem kolegiju Antonianum, nato 13 let v domu duhovnih vaj v Bassanu, kjer so jezuiti tudi po njegovi zaslugi postavili na noge družbenopolitični krožek in gibanje zakoncev: letno je prihajalo mimo središča na tečaje skoraj dva tisoč parov zaročencev! V goriško nadškofijo je p. Dalla Vecchia prišel spomladi 1987 po navodilu tedanjega generala p. Kolvenbacha, da bi kot direktor kulturnega središča Stella Matutina koordiniral t. i. Projekt Gorica: šlo je za delo z italijanskimi in slovenskimi mladimi, za njihovo duhovno in kulturno formacijo. Kot je p. Gino večkrat povedal, mu je bilo sprva žal zapustiti prejšnjo cvetočo stvarnost. V Gorico pa je po nekaj mesecih prišel slovenski pater Marko Ivan Rupnik, s katerim sta se odlično ujela in v nekaj letih dala zagon daljnovidnemu projektu sprave in sožitja. Ta je bil po mnenju nadškofa msgr. Antona V. Bommarca najlepša pastoralna izkušnja njegovega poslanstva. Leta 1995 je p. Dalla Vecchia prevzel vodstvo tržaških jezuitov in kulturnega središča Veritas, a že leta 1997 se je vrnil v Gorico. V naslednjih letih je bilo življenje v centru Stella Matutina bolj mirno, v predstojniku pa je lahko vsakdo našel sočutnega spovednika, ljubeznivega in modrega duhovnega očeta, prefinjenega izobraženca, vedrega sogovornika in iskrenega prijatelja. Ob koncu poletja 2011 je p. Gino, tudi zaradi zdravstvenih težav, kot zadnji jezuit zapustil Gorico in se preselil v dom Aloisianum v Gallarateju. Tako se je končala večstoletna prisotnost jezuitov v Gorici. Tudi ta korak je p. Dalla Vecchia sprejel z globoko vero in s popolnim zaupanjem v Božjo voljo.

Kot je povedal njegov sobrat na pogrebu v Sovizzu, je p. Gino 11. marca mirno zaspal v Gospodu. Žalnega obreda se je udeležilo tudi veliko hvaležnih prijateljev iz goriške in tržaške pokrajine. Mašnik je prebral pismo goriškega nadškofa Redaellija, ki se je pokojniku zahvalil za vse dobro, ki ga je s svojimi številnimi talenti storil za vernike naših krajev "v večjo slavo božjo". V imenu rimskega Centra Aletti in p. Rupnika se je pokojniku zahvalil p. David Bresciani, v imenu slovenskih prijateljev z Goriškega pa Damjan Hlede. / DD

Na prireditvah in tekmovanjih

Uspehi učencev SCGV Emil Komel

Na Slovenskem centru za glasbeno vzgojo Emil Komel so zimski delovni meseci že obrodili lepe sadove, saj so se nekateri učenci odlično predstavili na raznih prireditvah in tekmovanjih.

Peter Soban

Pianist Alexander Gadjiev iz razreda očeta Sijavuša je imel celovečerni koncert na odru občinskega gledališča v Tržiču in prejel bučen aplavz publike ter odlične kritike v medijih.

Vedno iz razreda prof. Sijavuša Gadjieva se je prejšnji teden na tekmovanju Certamen Musicum v Štarancanu odlično uvrstil 13-letni Peter Soban, ki je prejel zlato priznanje in absolutno prvo nagrado s 97 točkami med vsemi kategorijami pianistov.

Jurij Lavrenčič

Na istem tekmovanju so se predstavili tudi violončelista Jurij Lavrenčič in Laura Soranzio iz razreda prof. Federica Magrisa na podružnični šoli v Doberdobu. Oba sta se odlično odrezala, saj je Jurij prejel zlato priznanje in prvo absolutno nagrado s 97 točkami, Laura pa drugo nagrado s 94 točkami. Ravno tako sta se iz doberdobske podružnice uspešno predstavili tudi mladi violinist Simone Sette iz razreda prof. Frančiška Tavčarja in pianist Jurij Lavrenčič, ki obiskuje tudi tečaj klavirja pod mentorstvom prof. Neve Klanjšček. Prejela sta 91 in 92 točk ter drugo nagrado.

Prvonagrajenca Peter Soban in Jurij Lavrenčič bosta igrala na koncertu nagrajencev v tržiškem gledališču v četrtek, 21. marca, ob 18. uri.

V teh tednih potekajo tudi regijska in državna tekmovanja mladih glasbenikov iz Slovenije. Med temi je solopevka Urška Faganel iz razreda prof. Franke Žgavec prejela bronasto priznanje na regijskem tekmovanju solopevcev, ki je potekalo v mesecu februarju v Sežani.

Obvestila

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakažete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVIIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERŠEVANA. Informacije na tajništvu SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Slovensko planinsko društvo Gorica prireja v prvem tednu julija izlet na Slovaško in Poljsko. Program predvideva, poleg vzponov na vrhove v Tatrah, tudi obisk rudnika soli Wielicka, Krakowa in uničevalnega taborišča Oswieczim, v vzhodnem delu Poljske pa obisk spominskega obeležja in poklon v prvi svetovni vojni padlim rojakom. Prevoz bo z avtobusom. Prijave in informacije (Vlado: tel. 0481/882079) do konca marca.

Občina Števerjan v sodelovanju s Civilno zaščito, lovskima družinama iz Števerjana in z Jazbin, društvoma F. B. Sedej in Briški grič ter osnovno šolo A. Gradnik organizira EKOLOŠKI DAN v soboto, 23. marca 2013. Udeleženci se bodo zbrali ob 9. uri pred občinsko hišo.

Vabljeni!

V soboto, 23. marca 2013, ob 18. uri, bo v kavarni Commercio v ulici Morelli v Gorici odprtje razstave del Demetrija Ceja ob prvi obletnici umetnikove smrti.

Vabilo na romanje v Medjugorje: od 3. do 6. maja letos. Poleg vzpona na Križevac in Hrib prikazovanj se bodo romarji letos udeležili češčenja Sv. križa in Najsvetejšega in tudi svetih maš. Udeleženci romanja potujejo z veljavno osebno izkaznico tako iz Italije kot iz Slovenije. Vpis za Gorico: Darko 00393703201305 ali 0481 32121; za Tržaško Jože Markuža, župnik v Zgoniku 040 229166; za Slovenijo 00386 5 3022503.

Poletno potovanje z Novim glasom v letu 2013: Gruzija, 8 dni na Kavkazu od 20. do 28. junija 2013 (vpisovanje najkasneje do konca meseca marca). Spored in vpisovanje na sedežih Novega glasa v Gorici in Trstu.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško obvešča člane in prijatelje, da je za izlet v Pariz od 18. do 24. maja prostih še nekaj mest. Vpisovanje ob sredah od 10. do 11. ure na društvenem sedežu v Gorici na korzu Verdi 51/int. Na račun 300 evrov. Udeleženci morajo imeti ob vpisu veljavni dokument za tujino.

Iščem delo kot pomočnica v gospodinjstvu (likanje, čiščenje, kuhanje) ali negovalka starejših oseb. Tel. 003865-3001328.

Nudim varstvo otrok na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386 40 700111.

Potrebujete pomoč pri čiščenju ali likanju? Sem mlajša gospa z izkušnjami. Kličite zvečer na tel. 00386 70777505.

Gospa išče delo za likanje in čiščenje na območju Gorice tel. 00386 31449311.

Čestitke

Ob opravljenem doktoratu izrekamo **Aljoši Dorni** iskrene čestitke Saša, Sanela, Tim, Mirjam in nona Zana.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 22.3.2013 do 28.3.2013)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 22. marca (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 24. marca (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 25. marca (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Zanimivosti iz naših krajev - Obvestila.

Torek, 26. marca (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 27. marca (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Tolminski punt pred 300 leti III. del - Izbor melodij.

Četrtek, 28. marca (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

Na tržaški univerzi je

ALJOŠA DORNI

uspešno opravil doktorat z nalogo IEEE 802.11 Networks: MAC Protocols for Heterogeneous Multi-Antenna Scenarios and Software-Defined Radio PHY Layer Implementation.

Družina in prijatelji mu čestitajo in mu želijo mnogo zadoščenj na delovnem področju.

SLOVENSKO PASTORALNO SREDIŠČE – GORICA
ŽUPNIJA SV. ANDREJA APOSTOLA – ŠTANDREŽ
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV – GORICA
v sodelovanju s SVETOM SLOVENSKIH ORGANIZACIJ

vabijo na

In spet sem vitki vrč za božjo kri

POSTNI MEDITATIVNI KONCERT

David Bandelj, orgle
Lucrezia Bogaro, recitator

nedelja, 24. marca 2013, ob 18. uri
Štandrež, cerkev sv. Andreja ap.

V Tržaški knjigarni je bila v gosteh prevajalka Jolka Milič

"Ljubim z odprtimi očmi"

Jolka Milič se je s svojim prevajalskim delom zapisala kot posrednica slovenske literarne omike v italijansko okolje. Neprecenljivo težo njene profesionalne dediščine potrjujejo laskave, sicer objektivne strokovne ocene; kdor pa Jolko Milič osebno pozna, lahko nedvomno priča še o prav tako izraziti osebnosti, ki se izpričuje v lucidni in hkrati humorni inteligenci, obenem tudi v neizprosni odkritosti, mestoma odrezavi, a vselej intelektualno pošteni naravnanosti. Osebnost Jolke Milič najbrž najbolje predstavijo besede, ki jih je sama prevajalka o sebi izrekla na srečanju ob kavi, ki je bilo v sredo, 13. marca, v Tržaški knjigarni v Trstu: "Raje imam osebe, ki me ne marajo. To zato, ker se bojim, da bom jutri morda razočarala tiste, ki me danes ljubijo. Tistega pa, ki me danes sovraži, bom lahko jutri očarala..."

Foto IG

Ta ocena je sprožila nasmeh občinstva, ki so ga sestavljali predvsem dijaki slovenskega liceja Prešeren in zavoda Zois in mladi študenti slovenistike univerze iz Padove, Vidma, Trsta, Nove Gorice. Njihova prisotnost ni bila naključna. Kot sta povedali sogovornici Jolke Milič, lektorici slovenskega jezika Karin Marc Bratina in Polona Liberšar, je v sklopu Svetovnih dni slovenskega dokumentarnega filma, ki ga koordinira fakulteta slovenistike ljubljanske univerze, ekipa študentov iz Padove prevedla v italijanske podnapise dokumentarni film o igralki in pesnici Mili Kačič, ki jo je Jolka Milič zelo dobro poznala.

Z izborom šestnajstih poezij, ki jih je prevedla ravno Jolka Milič, je Mila Kačič leta 1985 prejela pomembno nagrado italijanske Akademije za umetnost in poezijo, zlato ogrlico. Miličeva je v Tržaški knjigarni rade volje spregovorila o pokojni pesnici, ki se je liriki posvetila zaradi posebnega razloga. Pisati je namreč začela zato, ker je bila v svojem igralskem poklicu nepotešena. V gledališču namreč skoraj nikoli ni igrala ljubezenskih vlog, ker pa je bila čustev polna in jih ni mogla nikjer izpovedati, se je zatekla k poeziji. Njeno pesniško delo, ki izraža krhko, sanjavo, od ljubezni in hrepenenja zaznamovano žensko, sicer ni obsežno, je pa pretresljivo, ker se v njeni poeziji prepletajo trije temeljni motivi: ljubezen do dragega moškega, senca smrti in materinstvo. Ljubezenska lirika je bila odsev njenega notranjega doživljanja, izpovedanega na čist in iskren način. Kljub kakovosti njenega dela, jo je uradna slovenska kultura dolgo časa prezirala. "Ti si sama za to kriva, sem ji nekoč dejala. Težko, da te kdo upošteva v Ljubljani, če ne zahajaš v Društvo slovenskih pisateljev". Se pravi, če ne lobiraš zase...

Dejansko pa tudi sama Jolka Milič ni nikdar hlastala po cenenem uspehu. Najbrž zato, ker je sam prevajalski poklic v svojem bistvu skromen, morda je celo nehvaležen, glede na to, kako ga literarni svet, zlasti italijanski, navadno upošteva. Lahko si ponovno izposodimo prispodobo, ki jo je občinstvu ponudila gostja: prevajalstvo je brezplačno, kot brezplačno je krvodajalstvo... Ta poklic oziroma poslanstvo ni brez pasti. Prevajalec se nenehno bojuje proti zmotnemu prepričanju, da je sam pametnejši od avtorja besedila. "To je največja skušnjava, ki jo mora prevajalec premagovati in se vselej zavedati, da mora s svojim početjem biti korak za avtorjem, da mora namreč biti njegov prvi zaveznik". To pa še ne pomeni, da prevajalec ni soavtor novega, prevedenega besedila, prej obratno.

Pri svojem delu se mora zato prevajalec opirati predvsem na poštenost. To je lastnost, ki jo je Jolka Milič odkrila že kot otrok: "Laž zahteva preveliko vneme, resnica je zato zame najbolj udoben položaj". Mlademu občinstvu je tudi zaupala marsikatero zanimivost svoje začetne prevajalske poti. Resnici na ljubo je Jolka Milič poezijo v mladih letih imela za zanemarljivo, celo nepotrebno dejavnost, danes pa ji branje verzov sploh omogoča nočni počitek. Poezija ji je namreč všeč do tolikšne mere, da je svojo prevajalsko kariero posvetila izključno tej literarni zvrsti: v tem vidiku se nima za klasično prevajalko, ki se zaradi poklica loteva vsakršnega prevoda, ne glede na vsebino in zvrst. Res je tudi, da se je na svoji profesionalni poti lotila le tistih prevajalskih načrtov, ki so jo res navduševali, začenši s Kosovelom. Nima preveč rada "razumskih avtorjev", rada ima tiste pesnike, ki na papir prelivajo svoje izbruhe: rada ima namreč take pesnike, v katerih lahko zrcali svojo osebnost, tako, ki ljubi "z odprtimi očmi".

IG

Trst / Sklop dogodkov organizacij na Frančiškovi ulici

Pomlad odprtih vrat

Sklop prireditev s skupnim naslovom *Pomlad odprtih vrat* bo v organizaciji Zveze slovenskih kulturnih društev, Narodne in študijske knjižnice, Tržaške knjigarne in Slovenskega planinskega društva Trst ter Slovenske kulturno-gospodarske zveze (ki je obenem pokrovitelj načrta) v tržaškem mestnem središču v soboto, 23. marca 2013. Projekt je namenjem vsem Slovencem v Italiji, še zlasti tistim, ki živijo v mestu, in vsem ostalim prebivalcem Trsta, ki se zanimajo za slovensko kulturo. Na ta dan bodo obiskovalcem namreč odprte Tržaška knjigarna, Narodna in študijska knjižnica ter Zveza slovenskih kulturnih društev.

Dan odprtih vrat se bo začel ob 10.30 pred doprsnim kipom pesnika Srečka Kosovela v tržaškem ljudskem vrtu M. De Tommasini. Literarni dogodek bo potekal četrto leto zapored ob prvem dnevu pomladi in ob svetovnem dnevu poezije, ki ga je organizacija UNESCO razglasila za 21. marec. V Ljudskem vrtu bo potekala dvojezična matineja poezije, ki bo letos posvečena pesniku Marku Kravosu ob njegovi 70-letnici rojstva in ob izidu njegove nove pesniške zbirke z naslovom *Sol na jezik*. Literarni dogodek je nastal v sodelovanju med društvom Slovenski klub in Zvezo slovenskih kulturnih društev. Če bo slabo vreme, bo dogodek v galeriji Tržaške knjigarne.

Ustanove, ki domujejo v ulici San Francesco, bodo istega dne odprle svoja vrata po urniku: Tržaška knjigarna od 8.30 do 19.00, Narodna in študijska knjižnica ter Zveza slovenskih kulturnih društev pa od 11.00 do 18.00. Da bi dan bil za obiskovalce čim bolj prijeten, jih bo poskušala vsaka ustanova presenetiti.

Tržaška knjigarna bo ponujala knjige po akcijskih cenah, Narodna in študijska knjižnica bo podelila denarno "amnestijo" tistemu, ki bo gradivo z zapadlim rokom izposoje vrnil na ta dan. Na ZSKD bo potekala razstava in ponudba knjižnega, zvočnega in video gradiva ZSKD in včlanjenih društev; ob 12.00 bo v Tržaški knjigarni na vrsti dogodek za otroke, in sicer urica in delavnica za otroke ob knjigi *Škrobek kuha*, ki je nastala v sodelovanju z Založništvom tržaškega tiska. Otroci se bodo med pogovorom z avtorjema knjige Petrom Ferlugo in Chiaro Sepin lahko preizkusili pri pripravi enostavnih prigrizkov.

Po jutranjem delu se bodo popoldanske dejavnosti začele spet v znamenju poezije. Ob 15.00 bodo namreč v dvorišču stavbe v ul. Sv. Frančiška dijaki svetoivanske nižje srednje šole prebirali pesmi, ki so jih tudi sami napisali. V NŠK pa bodo ob 15.30 predstavili dva pomembna projekta primorskih knjižnic, in sicer projekt spletnobiografskega leksikona znanih Primork in Primorcev, ki ga vodita koprska in novogoriška knjižnica in pri katerem sodeluje tudi NŠK, ter spletni domoznanski portal Kamra – digitalizirano kulturno dediščino slovenskih pokrajin. Predstavitev bosta vodili knjižničarki koprske knjižnice Luana Malec in Laura Chersicola. Ob 17. uri bo v stavbi na Frančiškovi še sklepni dogodek dneva odprtih vrat. Zanj so poskrbeli mladi odborniki Slovenske kulturno-gospodarske zveze. Gre za delavnico z naslovom *Re-organiziranost?! Mladi o organiziranosti Slovencev v Italiji.* Dogodek, ki bo potekal v slovenščini, bo vodil Mitja Tretjak.

SPDT pa bo imelo v gosteh razstavo, ki je nastala ob 120-letnici Planinske zveze Slovenije. Pripravila sta jo Planinska zveza Slovenije in Slovenski planinski muzej.

Ajdovščina

Lavričeva knjižnica / Študijski krožek

Na pomladni dan, v četrtek, 21. marca 2013, ob 18.30 bo v prostorih Lavričeve knjižnice v Ajdovščini, na Cesti IV. Prekomorske 1. predstavitev knjige Holly Pierlot Priročnik za mamice: kako doseči RED v hiši in MIR v duši. Napisala ga je mama petih otrok, ki je goreče hrepenela, da bi imela čas za vsakega otroka posebej, da v njeni hiši ne bi vladalo razdejanje, da bi imela tudi kakšno minuto zase in seveda za moža, ki se je pozno vračal iz službe.

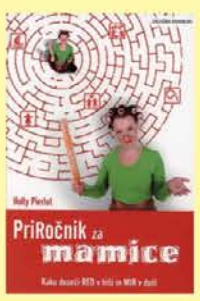

Knjigo in svoje izkušnje bosta predstavili Urša Černivec, samostojna novinarka, žena in mamica dveh deklic (njena spletna stran: www. ursa-cernivec. si), in Nataša Konc Lorenzutti, igralka in pisateljica, ki bo spregovorila, kako se ob svojih petih otrocih sooča s svetlimi platmi in izzivi materinstva. Knjiga bo tudi na prodaj.

Kratke

Za Grumovo nagrado so tokrat nominirana štiri nova slovenska besedila

Za letošnjo Grumovo nagrado so nominirani Tamara Matevc za besedilo Aus Anstand - La siesta, Dušan Jovanović za besedilo Boris, Milena, Radko, Evald Flisar za Komedijo o koncu sveta in Ivo Prijatelj za Vrt pred zoro. Tako so sporočili iz Prešernovega gledališča Kranj, kjer bodo 8. aprila ob koncu 43. tedna slovenske drame razglasili dobitnika.

Na razpis za Grumovo nagrado za najboljše slovensko dramsko besedilo je prispelo 35 novih dramskih besedil, v konkurenci za nagrado pa so ostala tudi štiri besedila, ki so bila za nagrado nominirana na lanskem festivalu. Žirija, ki ji predseduje dramaturginja Diana Koloini, njeni člani pa so še režiser in dramaturg Alen Jelen, dramaturginja Martina Mrhar, igralec Peter Musevski in dramaturg Tomaž Toporišič, je tako štiri letošnje nominirance izbrala v konkurenci 39 besedil.

Kot je v obrazložitvi nominacij zapisala žirija, je igra Tamare Matevc Aus Anstand - La siesta, podnaslovljena Pravljica za odrasle, docela nenavadna in izstopajoča ter je vredna pozornosti tudi zato, ker ponuja užitek. V večplastni, humorno izpisani igri Boris, Milena, Radko pa avtor Dušan Jovanović predstavlja temo družinskega razmerja z zabavne plati, a zato nič manj resno, boleče in precizno.

Komedija o koncu sveta je farsa o farsi, znotraj katere je še ena farsa. Avtor Evald Flisar se z njo na nevsiljiv in svež način ukvarja z najbolj žgočimi globalno-lokalnimi temami ter nam živo odslikava domače in tuje stanje duha. V psihopatologijo slovenske zgodovine pa z izjemno ostrino zareže Ivo Prijatelj z nenavadno, na videz klasično, a obenem izredno sodobno igro Vrt pred zoro.

Grumovo nagrado za najboljše novo slovensko dramsko besedilo podeljujejo od leta 1979, lani pa jo je prejel Vinko Möderndorfer za besedilo Vaje za tesnobo.

Tradicionalni Festival slovenske dramatike se bo v Kranju začel na svetovni dan gledališča 27. marca, ponudil pa bo osem predstav v tekmovalnem, pet v spremljevalnem in šest v mednarodnem programu.

Vabilo OŠ Dornberk in Glasbene šole Nova Gorica

Osnovna šola Dornberk in Glasbena šola Nova Gorica vabita na pomladno prepletanje glasbe, petja in plesa. Gledalce pričakujeta v četrtek, 21. marca 2013, ob 18.30 v veliki avli OŠ Dornberk. Sodelujejo: pevski zbori OŠ Dornberk, učenci Glasbene šole Nova Gorica, učenka Godbeniške šole Vogrsko, plesna skupina Tan-dem in učenci OŠ Dornberk.

Silvano Prodan: Kako majhen je svet

Pred kratkim se je na knjižnih policah znašla nova knjiga istrskega rojaka Silvana Prodana Kako majhen je svet. Z njo je avtor zaokrožil svoje štiri že izdane knjige Istra vsepovsod, Igra naključij, Martinjak v Brdih in Vzporedne usode. Avtor se je rodil 12. 10. 1933 v vasici Račički breg med Buzetom in Pazinom. Je diplomiran geograf, ki je diplomo končal v Nancyju v Franciji in prejel zanjo študentsko Prešernovo nagrado ter večji del svojega poklicnega dela namenil urbanističnemu načrtovanju. Knjigo je leta 2012 izdalo Založništvo Jutro d. o. o. iz Ljubljane, pod vestnim jezikovnim pregledom Alferije Bržan, prelom in opremo pa je opravil Jurij Koščak. V vseh petih knjigah se prepletajo avtobiografski zapiski oz. kronike Prodanove istrske družine (in ženine iz Martinjaka v Brdih), pomembni dogodki iz avtorjevega življenja, pa zgodbe Prodanovih istrskih rojakov, ki so jih sredi prejšnjega stoletja burni časi iztrgali iz domačih ognjišč ter so se v iskanju boljšega kruha raztepli po vseh celinah sveta.

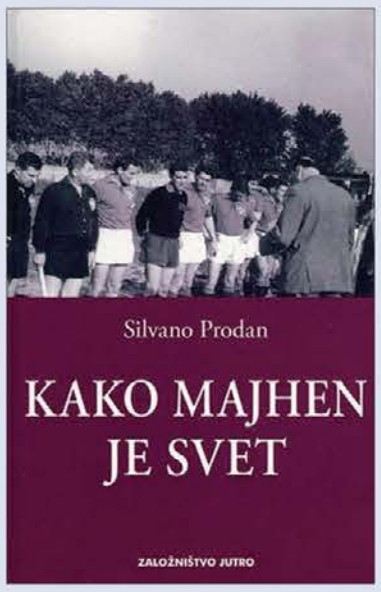

V novi knjigi nam avtor s kratkimi zapisi predstavi nekaj dogodkov iz časa nemške zasedbe Istre, svoje srečanje s slovenščino v šoli, spodleteli poskus, da bi se vključil najprej v mladinske delovne brigade in nato vpisal na letalsko akademijo, pa ozračje kmetijskega zadružništva (kolhozov), Londonski memorandum (1954) in tragedijo eksodusa ter sodelovanje v nogometu, zlasti svoje sodniške izkušnje. V dveh zadnjih poglavjih pa je najprej osvetlil lik svojega cenjenega in zgodaj preminulega sodelavca Borisa Šebenika ter življenjsko zgodbo istrskega rojaka Karla Pinesa, ki ga je vojna vihra zanesla kot italijanskega vojaka najprej na jug Italije in nato še v Albanijo, potem pa se je ob velikih tveganjih in mukah prebil nazaj v rodno Istro, se brez oklevanja priključil partizanom ter se upokojil kot oficir JLA.

Opisi dogodkov so preprosti, natančni in brez balasta odvečnih besed. Zgolj nizanje konkretnih dejstev, podprtih s podatki, dokumenti in fotografijami, vendar polni človeške topline. Burne zgodovinske in politične okoliščine italijanske in nemške okupacije, izkušnje s STO, priključitev k Jugoslaviji idr. nastopajo zgolj kot okvir dogajanja, nad katerim se Prodanovi junaki ne pritožujejo, ampak jih sprejemajo kot naravno danost, s katero je treba računati. Za avtorja, ki je zrasel v istrskem narečju, ki je mešanica hrvaščine, italijanščine, romunščine in slovenščine, je jezik njegovih tekstov dovolj bogat, tekoč in berljiv. S svojim pisanjem prijetno zaziblje bralca v takratni čas. / Milan Gregorič

Mestna galerija Nova Gorica

Odprtje razstave To so čačke

V Mestni galeriji Nova Gorica so v petek, 15. marca, odprli razstavo z naslovom To so čačke. Z risbami, ki niso študije in ki niso bile zamišljene kot končni produkt, se predstavlja devet avtorjev različnih generacij in izraznih izhodišč, ki jih je izbrala kuratorka Saša Nabergoj.

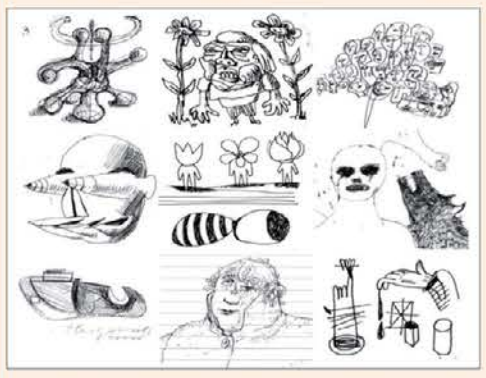

Razstava bo na ogled do 5. aprila. "So efemerne, nepopolne čečkarije, ki jih umetniki narišejo, ko se pogovarjajo po telefonu ali sedijo na sestanku, nenačrtno in intuitivno. Zanje ne moremo reči, ali so uspele ali ne, pravzaprav nikoli niso neuspeh, saj uspeh niti ni bil njihov namen. So le sled intuitivnega procesa", so ob razstavi zapisali v galeriji. In prav to je Nabergojevo očaralo pri raziskovanju čačk, njihovih možnih podob, umetnikovega odnosa do njih ter vprašanja razmerja med intuitivnim in načrtovanim pri ustvarjanju. Postavitev v novogoriški Mestni galeriji omogoča različne poglede. Izbrane čačke so povečali, natisnili na tapete in z njimi od tal do stropa prelepili polovico galerije. Postavitev spremljajo video animacijo študentov Visoke šole za umetnost Univerze v Novi Gorici, ki so izbrane čačke sodelujočih avtorjev vzeli za ustvarjalni material in ustvarili video zapis, interpretacijo kot novo možnost pogleda na efemerno prakso. Originale čačk pa so razstavili na mizah pod steklom. Saša Nabergoj je kustosinja, avtorica strokovnih tekstov, urednica in predavateljica na področju sodobne umetnosti, s poudarkom na kuratorskih in kritiških praksah. Na SCCA-Ljubljana, Zavodu za sodobno umetnost od leta 1998 vodi Svet umetnosti, šolo za kustose in kritike sodobne umetnosti in od leta 2004 Studio 6.

Slovensko višješolsko središče v Gorici

Ob dnevu žena v gosteh Erica Johnson Debeljak

Dne 8. marca smo se dijakinje in dijaki ter profesorji slovenskega šolskega centra v Gorici zbrali v šolskem avditoriju, v katerem je potekalo svojevrstno predavanje. Gostja mednarodnega praznika žensk je bila namreč slovensko - ameriška pisateljica, prevajalka in publicistka Erica Johnson Debeljak. Rojena v San Franciscu leta 1961, je študirala v New Yorku, leta 1993 pa se je zaradi ljubezni preselila v Ljubljano. Kmalu se je poročila z znanim slovenskim pesnikom, književnikom in univerzitetnim profesorjem Alešem Debeljakom in si ustvarila družino; imata tri otroke.

Literarne tematike, ki jih ameriška pisateljica - slovenščine se je naučila, a piše zvečine v ameriški angleščini - obravnava v svojih knjigah, so tesno vezane na njeno življenjsko zgodbo in spremembe, ki jih je doživela na našem ozemlju; še posebej rada poudarja kulturne in druge razlike med slovenskim in ameriškim svetom, v obeh je namreč doma. S svojimi knjigami je v Sloveniji doživela precejšen uspeh ter si pridobila ugled, in to predvsem zato, ker je njena življenjska zgodba zelo zanimiva. V zadnji knjigi *Antifa cona* (2012) pa je pisateljica izbrala drugo pot in tematiko: gre za kriminalko, postavljeno v okvir odraščanja.

Gostjo je predstavila dijakinja Aleksija Antonič, sledilo je branje nekaterih odlomkov iz raznih knjižnih del. Brale smo dijakinje Mateja Petejan, Nika Cotič, Lara Feri in podpisana, pri pripravi lepega srečanja pa nam je pomagala prof. Neva Klanjšček. Predavanje je potekalo v obliki pogovora med dijaki in pisateljico, ki je prisotne prisrčno pozdravila v ameriško obarvani slovenščini.

Dijake je najbolj zanimalo, kako in zakaj se je preselila v Slovenijo, ko je bila le-ta ravno v napetostih osamosvojitvene vojne, in kako to, da je začela pisateljevati. Pisateljica je priznala, da še sama ne ve, zakaj je začela, in povedala, da, če si zaljubljen, sploh ne razmišljaš na posledice. Te so namreč popolnoma spremenile njeno življenje. Besedno ustvarjati pa je začela v Sloveniji, v svoji "literarni domovini", najprej kot kolumnistka za časopis Delo. Ker pa so njeni zapisi imeli uspeh, je kmalu nastala knjiga *Tujka v hiši domačinov* (1999), po tej so sledile še ostale, med katerimi tudi *Prepovedani kruh* (2010), ki je izmed vseh požela največ uspeha.

Tina Paljk

Glazerjeva nagrada za življenjsko delo

Letošnji dobitnik je igralec Vlado Novak

Glazerjevo nagrado za življenjsko delo bo letos prejel igralec Vlado Novak. Glazerjeve listine za dosežke na področju kulture v zadnjih dveh ali treh letih pa je žirija dodelila pesnici Lidiji Gačnik Gombač, umetniški direktorici Festivala Borštnikovo srečanje Alji Predan in akademskemu slikarju Jožetu Šubicu.

Glazerjeva nagrada za življenjsko delo je osrednje priznanje mesta Maribor za dosežke na področju kulture. Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, je nova predsednica odbora za podelitev Glazerjevih nagrad, Zdenka Križanič, dejala, da je na razpis prispelo kar 37 predlogov z 22 predlaganimi kandidati. Od teh je bilo 15 kandidatov za Glazerjevo listino in sedem kandidatov za Glazerjevo nagrado za življenjsko delo.

Nagrado za življenjsko delo so se odločili podeliti Vladu Novaku za njegove dosežke na področju gledališke umetnosti. V mariborskem in drugih slovenskih gledališčih je doslej ustvaril preko 100 dramskih vlog, večinoma nosilnih, na filmu in televiziji pa preko 40. Njegova zadnja, najslavnejša filmska vloga je bil Pišta v filmu *Petelinji zajtrk* leta 2006. V svojem dolgoletnem gledališkem, filmskem in televizijskem delu je prejel številne nagrade, med drugim leta 2000 tudi Glazerjevo listino, piše v obrazložitvi.

Slovesna podelitev Glazerjevih nagrad, ki jih podeljujejo od leta 1987, bo 21. marca v Lutkovnem gledališču Maribor.

Poleg osrednje nagrade v Mariboru vsako leto podeljujejo tudi največ tri Glazerjeve listine za dosežke na področju kulture v zadnjih dveh ali treh letih.

Pesnica, publicistka in avtorica knjig za otroke Lidija Gačnik Gombač si je listino prislužila za pesniško zbirko *Pokrajina vrtnic*, s katero je po mnenju komisije pomembno prispevala k mariborskemu in slovenskemu literarnemu zemljevidu.

Glazerjevo listino prejme tudi dramaturginja, prevajalka, urednica in teatrologinja Alja Predan, ker je v sorazmerno kratkem času od prevzema vodenja osrednjega nacionalnega festivala gledališke umetnosti razvila in vzpostavila evropsko pomemben gledališki festival, ki vzpostavlja konceptualno izčiščen prostor gledališke ustvarjalnosti v Sloveniji in širšem mednarodnem prostoru.

Jožeta Šubica bodo odlikovali za projekte *Devet postaj tvojega okusa, Hiša vzhajajočega sonca* in *Kdo tukaj drži vodo,* saj je njegova likovna govorica prepoznavna in specifična v slovenskem prostoru. Nagovarja širok krog občinstva in odmeva tudi v tujini, je zapisano v obrazložitvi.

Glazerjeve nagrade so poimenovane po slovenskem pesniku Janku Glazerju, ki je večino ustvarjalnega obdobja preživel v Mariboru.

Prejeli smo

Egidiu Krajcarju v vednost

G. Egidio Krajcar je dne 24. 1. 2013 v Mandraču zlil name polno vedro gnojnice kot npr., da sem razdiralni element, nacionalist, ekstremist, proti vsakršnemu sodelovanju, pa da moje delovanje negativno vpliva tudi na Slovence v Trstu, da sem bil najprej za Jugoslavijo in potem proti njej, da sem najprej podpiral Istrski demokratski zbor (IDZ) in mu potem obrnil hrbet, da žirija ne ve, kaj dela, ko me je nagradila, ipd. Glede na to, da ni svojih trditev podprl niti z enim samim dokazom, bi mi sploh ne bilo treba odgovarjati na te žaljivke. Tudi sicer človek, ki tako lahkotno pljuva po drugih, pove veliko predvsem o samem sebi in ni kaj dosti dodajati k temu. In, mimogrede, je objavljanje "neosnovanih obtožb, napadov, laži in razžalitev" v nasprotju z novinarskim kodeksom in celo kaznivo dejanje. Kljub temu pa bom zaradi omejenosti prostora navedel vsaj nekaj dejstev, ki postavljajo Krajcarja na laž.

Najprej to, da so bili številni moji "inkriminirani" teksti o dogajanju na zahodni meji in v Istri, ki sem jih potem strnil v tri knjige, objavljeni in predvajani v okrog dvajsetih pisnih in elektronskih medijih doma in v tujini. Nekaj jih je bilo tudi prevedenih v tuje jezike in objavljenih v uglednih tujih revijah in časopisih. Po njih so segali tudi tuji inštituti in zavezniške ambasade (ameriška in angleška), ki so potem iskale stike z menoj. Tri knjige pa so doživele okrog dvajset predstavitev v živo na Primorskem in v osrednji Sloveniji. Po Krajcarjevem mnenju sodeč, bi morali biti vsi ti ljudje, ki so se zanimali za moje tekste in jih promovirali, nekakšni bebci, ki ne vedo, kaj delajo. Vključno, seveda s Kulturnim klubom Istra, ki me je lani predlagal za nagrajenca, in žirijo, ki je to potrdila. Zdi se, da je edini pameten med vsemi le še Krajcar. In, končno, če naj bi bilo to moje pisanje tako zanič, kako to, da v skoraj štirih desetletjih moje publicistične dejavnosti ni nihče argumentirano in dokumentirano izpodbijal mojih podatkov, analiz in ocen. Če, seveda, odmislim pavšalne in z ničimer dokazane Krajcarjeve žaljive trditve.

Kako so moje delovanje sprejeli Slovenci v Trstu, pa so pokazali s tem, da me je že leta 2004 tudi Društvo slovenskih izobražencev iz Trsta predlagalo za Kocjančičevo nagrado, ki mi jo je žirija priznala, a je bila potem zaradi političnih spletk v občinskem svetu v Izoli preprečena njena podelitev, kar je izzvalo silovite proteste javnosti. Lani jeseni pa me je isto društvo počastilo s prvim priznanjem novoustanovljenega sklada prof. Jožeta Peterlina za zasluge "pri osveščanju slovenske javnosti o problemih zahodne meje... in pri iskanju dialoga in zbliževanja s sosednimi narodi ter krepitvi odnosov med manjšino, zdomstvom in matičnim narodom", kot, med ostalim, piše v utemeljitvi.

Duhovnik in pesnik Alojz Kocjančič

Glede istrstva kot nadomestka za narodno pripadnost pa sam nimam prav nobenih predsodkov, da se nekdo deklarira regionalno, to je za Istrana, Dalmatinca ipd. Zlasti otroci iz mešanih zakonov, ki bi lahko z opredeljevanjem za en narod prizadeli katerega od staršev. O silni kampanji, ki jo je Istrski demokratski zbor (IDZ) zagnal ob popisu prebivalstva v 90. letih, da bi se namreč ljudje izrekali za Istrane, pa je celo hrvaški pisatelj Milan Rakovac, ki mu Istra in istrstvo veliko pomenita, jedko zapisal v feljtonu v Novem listu (april/maj 1991), da v vsem tem hrupu o istrstvu ni bilo niti besedice o tem, "naj bi tudi naši Italijani ne bili več Italijani, ampak Fiumani, Istriani e cosi' via", kot da bi naš človek ne vedel, "da je un bel niente, jedno lijepo ništa, makar sito, u finom odijelu i alfi quadrifoglio", če izgubi svoj jezik, kulturo in vse tisto, kar si je skozi stoletja z muko priboril. In ko se je že Krajcar pri obrambi istrstva skliceval tudi na duhovnika in pesnika Alojza Kocjančiča, mu bom prebral nekaj stihov iz Kocjančičevih pesmi, ki prinašajo povsem drugačna sporočila in ki ne bodo Krajcarju niti malo všeč, kot npr. iz pesmi Ob Rižani in Rokavi: "Ob Rižani in Rokavi, /kot ob Soči in Vipavi, / je slovenska kri. /Tod naš rod za pravde svoje/ vojeval je trde boje, /klonil ni. /Tujec ga je hotel streti, / strl ga ni". O tistih pa, ki so jih požrla tuja mesta ter so pozabili na svoje korenine, jezik in kulturo, je v pesmi Istrski dom bridko zapisal: "A dedov kri je v vnukih zvodenela, / jim tujec spridil um je in srce, /podoba zemlje, doma je zbledela, / jim pesem naša več srca ne vžge".

Po drugi svetovni vojni smo mnogi z velikim upanjem sprejeli ustanavljanje prvih delavskih držav v Vzhodni Evropi, dokler se niso, vključno z Jugoslavijo, spridile v totalitarne režime, ki sem jih občutil tudi sam na svoji koži, saj so me zaradi mojih kritičnih tekstov dolga leta vlekli po sodiščih z zahtevo tožilstva po dveh letih zapora. Da bi se potem ob koncu osemdesetih let ti režimi zaradi svoje nedemokratičnosti in gospodarske neučinkovitosti sesuli kar sami vase.

Zato sem v politični pomladi javno podprl vsa gibanja in stranke, ki so sodelovale v demokratizacijskem procesu, tudi IDZ, dokler niso v njem prevladali jastrebi. Eden med njimi je bil npr. Ivan Pauletta, ustanovni predsednik in dolgoletni podpredsednik IDZ, ki je v 90. letih z drago plačanimi oglasi na celih straneh časopisov (gl. Feral Tribune, 12. 1. 1998) ponujal za Istro program avtonomije z lastno ustavo in zakonodajnimi pooblastili, z razmejenimi odnosi s Hrvaško, z lastnim davčnim sistemom, sodstvom, teritorialno gardo in lastno policijo, z neodvisno kadrovsko šolsko in kulturno politiko, s samostojno politiko naseljevanja, obvezno dvojezičnostjo, neodvisnostjo občil, s samostojnim usklajevanjem obmejnih režimov z okoliškimi državami itn. Mislim, da so zahteve same po sebi dovolj zgovorne in ne potrebujejo nobenega komentarja. Ob utemeljitvi programa pa smo lahko naleteli, ob nekaterih utemeljenih očitkih tedanjim hrvaškim oblastem (centralizacija, nedemokratičnost, nacionalistična prenapetost idr.), tudi na pravi rafal žolčnih napadov na hrvaško državo, ki je, žal, tako zelo spominjal na arzenal idej in sloganov, iz katerega se je vsa povojna leta napajala italijanska skrajna desnica. Kot npr., da "naj bi bila Istra okupirana", da je bila "nevzdržno razdeljena z novo mejo brez pristanka njenih prebivalcev, in to s strani držav, ki še nikoli niso obstajale". Pa da njeni prebivalci ne morejo dovoliti, "da bi bili žrtvovani zaradi barbarstva nacističnih vodij" (mišljen Tudjman, prip. avt.). Pa tudi, da ne morejo pristati na to, "da bi istrski fantje sodelovali v nazadnjaških kriminalnih nacističnih vojnah" (mišljena vojna za osvoboditev Hrvaške, prip. avt.) " ipd. Torej drža, ki ima zelo malo skupnega z Evropo, ko se že Krajcar tako prsi z evropskostjo Istre, in ki je ni mogel podpreti noben trezen človek. Z njimi je Pauletta obrnil proti sebi in IDZ-ju celotno hrvaško javnost, tako da ga je moral IDZ dokončno žrtvovati in umakniti s politične scene, da bi vsaj za silo rešil padajoči ugled stranke. In z umikom Paulette je neslavno končal poslednji poskus izsiljevanja istrske avtonomije in posredno tudi čezmejne regije.

Milan Gregorič

ZTT / Nova zbirka Marka Kravosa

Sol na jezik, ironija v besedi...

Marko Kravos je bil na svoji ustvarjalni poti vselej zvest taki vrsti poezije, v kateri je lahko bralec jasno opredelil obličje avtorja. Podoba pesnika se je v besednem in miselnem ogrodju njegovih verzov zrcalila jasno in glasno: njegovo pesniško hotenje ni nikdar zdrknilo

Foto IG

na raven skrajnega igranja ali samozadostnega ironiziranja, ne v slogovnem niti v vsebinskem vidiku. Kravosova lirika je v tem vidiku ostala povedna – v tem je namreč srčika zrcalnosti – in se zaradi svoje narave ni nikdar predajala cenenim –izmom. Poezija tržaškega pesnika se ni nikdar branila osnovnih bivanjskih vprašanj, prej obratno: vedno je v njegovem pesniškem snovanju prevevala lucidna obravnava življenjskih mejnikov, hkratna rezka inačica ironije pa je 'zrelativizirala' težo obravnavanega.

Marko Kravos je te osnovne koordinate v svoji poeziji ohranil vse do danes, vključno s svojo zadnjo pesniško zbirko z naslovom Sol na jezik - Sale sulla lingua (ZTT 2013), ki so jo predstavili v prostorih Tržaške knjigarne v četrtek, 14. marca. Publikacijo bogati tudi ponatis izbora Černigojevih grafik. Pesnik jih je izluščil iz zapuščine, ki jo hranijo depoji Galerije Avgusta Černigoja v Lipici. "Gre za moj osebni poklon velikemu umetniku, ki je bil docela predan ustvarjanju", je dejal Kravos. O svoji zadnji pesniški zbirki je avtor povedal, da je ob slovenskem izvirniku prisoten tudi italijanski prevod zato, ker ni nikoli hotel biti zagrajen v en sam jezik, čeprav je samo materin jezik jezik njegovih sanj. Knjigi je uvodno besedo prispeval prof. Juan Ocavio Prenz, italijanske prevode pa Daria Bertocchi, Roberto Dedenaro in avtor sam. Knjigo je grafično oblikoval Rado Jagodic.

Kravos je vsebino zbirke zbral v dva razdelka in ju poimenoval V živo in Še. V prvega je zbral to, kar ga draži in izziva, drugi sklop je posvečen ljubezensko-erotični tematiki: v to intimno zagrado se pesnik zateka vsakič, ko čuti za neznosno občevanje s svetom, kjer kraljujejo družbenopolitične muke. Med občinstvom je rad pozdravil umetnike, ki so v preteklosti bili njegovi kulturni sopotniki; to so Marij Čuk, Marko Sosič, Franco Vecchiet, Klavdij Palčič. Mednje je najbrž sodil tudi Ace Mermolja, ki je Kravosovo pesniško zbirko predstavil.

Mermolja je obnovil osrednje življenjske in umetniške koordinate Marka Kravosa, njegovo poezijo pa je postavil na nasprotni breg tiste, ki se je zlasti v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja napajala ob studencu eksistencializma in avantgarde. "Zanj so bili ti tokovi preveč ideološki in premeteni z apokaliptičnimi naboji", je dejal. Njegovi skorajda otroška igrivost in anarhistična ironija mu ne dopuščata, da bi ostal vklenjen v zaokroženo enosmerno estetsko izkušnjo. Čeprav se je odnos do stvarnosti v tej zadnji zbirki nekoliko zresnil, je vsekakor v knjigi Sol na jezik Kravos ostal zvest svojemu obrazu. / IG

Ob visokem življenjskem jubileju
iskreno čestita in kliče še na mnoga zdrava leta
odv. JOŽETU ŠKERKU
prvemu deželnemu svetovalcu, aktivnemu članu stranke
od njenega nastanka, občinskemu svetovalcu
in pokrajinskemu tajniku
SLOVENSKA SKUPNOST

43. revija otroških in mladinskih zborov Pesem mladih

Množica gledalcev je prisluhnila navdušenim pevcem

Minilo je 43 let, odkar je Zveza cerkvenih pevskih zborov ustanovila revijo otroških in mladinskih pevskih zborov *Pesem mladih*; v tem dolgem obdobju se je v množični prireditev zrcalil razvoj tržaškega zborovstva in družbe tako, da se je revija z raznimi organizacijskimi spremembami prilagajala novim razmeram. Kot je poudaril predsednik ZCPZ Marko Tavčar na sobotnem, otvoritvenem popoldnevu revije v gledališču Prešeren v Boljuncu, je radodarna podpora Slovenske prosvetne matice dala zborovstvu in reviji velik zagon; zaradi nujne usmeritve mecenske kulturne investicije v razvojni potencial pa so se pred enim letom organizatorji odločili, da ovrednotijo vidnejše dosežke z dodatnim koncertom revije. Še prej pa so začeli iskati možnost, da bi primerno upoštevali društvene zbore in vedno bolj številne šolske skupine, ki se bistveno razlikujejo po izhodiščih in ciljih. Letos so v soboto nastopili šolski zbori v treh starostnih sklopih (vrtci, osnovnošolci, srednje in višješolci), v nedeljo pa zbori prosvetnih društev. Nova formula se je obrestovala z bolj koherentnim potekom prireditve, spodbudila je možnosti primerjave med sorodnimi skupinami, ne nazadnje pa dosegla, da so bili starši v dvorani bolj pozorni; tokrat so namreč - vsaj večina izmed njih - poslušali nastope vseh zborov znotraj posameznih sklopov.

Foto Kroma

Zbore je poslušala komisija, ki sta jo poleg predstavnice ZCPZ sestavljali ugledna poznavalka pevske pedagogike Majda Hauptman in priznana zborovodkinja, sestra Karmen Koren. Strokovnjakinje niso samo izbrale 11 zborov za sklepni koncert s snemanjem RAI, ki bo potekal 7. aprila v Kulturnem domu v Trstu, ampak tudi opravile nalogo posvetovalnega značaja. Nastopajoči so tako prejeli koristne nasvete, a tudi notno gradivo; vsi šolski zbori so namreč dobili v dar novo, dvoglasno mladinsko mašo z orgelsko spremljavo, ki jo je Andrej Pegan napisal v spomin na strica, gospoda Dominika Pegana, društveni zbori pa antologijo priredb ljudskih pesmi *Rasti, rasti rožmarin*.

Kljub običajno množični udeležbi so organizatorji pogrešali prisotnost nekaterih rednih udeležencev. Letos je revija potekala nekoliko prej zaradi zgodnjih velikonočnih praznikov, glavni razlogi za odsotnost pa so bili predvsem sočasne obveznosti, ukinitev dejavnosti in vedno težje usklajevanje mozaika dejavnosti mladih pevcev. Zborovodje ne delujejo v idealnih pogojih, po znanju in izkušnji pa se razlikujejo in odlikujejo sposobni mentorji, ki znajo pripovedovati najmlajšim glasbeno pravljico, motivirati osnovnošolce za doživete in zbrane izvedbe, ohraniti živo ljubezen do petja v delikatni najstniški dobi.

Žirija je upoštevala te dosežke in je za sklepni koncert revije izbrala zbor vrtca Vesela račka, zbore osnovnih šol Pinko Tomažič, Alojz Gradnik in Prežihov Voranc (Trebče, Col, Dolina) in nižje srednje šole sv. Cirila in Metoda, otroški zbor Fran Venturini, barkovljansko Glasbeno kambrco, otroški zbor A. M. Slomšek iz Bazovice, devinsko Ladjico, mladinsko vokalno skupino Vesela pomlad, mladinska zbora Igo Gruden in Anakrousis.

PAL

Ladja OGS Explora po dolgem času v Trstu

Franko Sedmak: "Morje je moj dom!"

Minulo nedeljo smo v starem tržaškem pristanišču obiskali raziskovalno ladjo OGS Explora, na kateri je komandant slovenski pomorščak Franko Sedmak, ki je po rodu iz Križa, z ženo in tremi hčerkami pa živi na Kontovelu.

Ladja OGS Explora je dolga okrog 73 metrov, široka nekaj manj kot 12 metrov in težka 1408 ton; je v lasti Državnega inštituta za oceanografijo in eksperimentalno geofiziko, ki ima sedež v Trstu. Zgradili so jo leta 1973 in to tako, da lahko pluje med ledeniki in v ledenih morjih Arktike in Antartike, kjer pod vodstom komandanta Sedmaka tudi največkrat pluje posadka, ki šteje od 16 do 21 mož, medtem ko je vedno na ladji tudi večje število raziskovalcev. "Po navadi nas je na ladji 36 in prav v ponedeljek, 18. t. m., bomo odpluli najprej v pristanišče v Koper, nato pa na neko raziskovalno delo v Jadransko morje, kasneje nas čakajo še raziskave v Sredozemlju, poleti pa bomo šli proti severu, čakajo nas Arktika, Severno ledeno morje in raziskave v tamkajšnjih vodah", je bil kratek Franko Sedmak, ki je rojen mornar, saj je od malega navezan na morje. Preplul je ves svet, ker je že od leta 1982 na morju, zadnjih osem let pa je komandant Explore. V Trstu in širšem prostoru pa je znan tudi kot izjemen jadralec, če le more; zmaguje na vseh regatah, ki se jih udeležuje. Povedal nam je, da so bili izjemno presenečeni nad velikim številom obiskov na ladji, kot tudi to, da se je na morju naučil, da za hudo nevihto pride mirno morje, da za dežjem posije vedno sonce. Rodni Križ je zanj nekaj posebnega, saj je kriški pristan "najlepše malo pristanišče na svetu"!

Mirno morje, komandant Franko in vsi pomorščaki ladje Explora!

Jurij Paljk

Franko Sedmak (foto JMP)

Foto JMP

SLOVENSKA VINCENCIJEVA KONFERENCA Ob dnevu slovenske kulture

Slovenska šola v Italiji postaja vse bolj 'eminentno evropska'!

Nežen zvok citer mlade slovenske izvajalke Maruše Pišer je uvedel Prešernovo proslavo Slovenske Vincencijeve konference in Kluba prijateljstva, ki je v četrtek, 21. februarja, v prostorih Peterlinove dvorane oplemenitil dušo članov in članic organizacije.

Kot se za vsako proslavo ob dnevu slovenske kulture dogaja, je tudi srečanje na Donizettijevi spojilo tradicionalno slovensko glasbo s slovensko besedo: to sta elementa, ki ob veri najbolj pogosto utemeljujeta slovenski narod.

Pri nas je del tega izročila v dometu mlade gledališke skupine Tamara Petaros, ki jo vodi, kot je na proslavi dejala predsednica Slovenske Vincencijeve konference Ivica Švab, "neutrudna mentorica Lučka Peterlin Susič". Resnici na ljubo je tokratni nastop mladih izvajalcev pripravila prof. Manica Maver, ki je spela spored pesniško proznih odlomkov pod geslom Mozaik letnih časov. Recitatorji so tako na podlagi prispevkov mladih sodelavcev priloge Rast, ki izhaja v reviji Mladika, in izkušenih besednih ustvarjalcev, ki so svoja dela izdali pri založniški hiši Mladika (Vilma Purič, Majda Artač in Aleksander Furlan - Šandrin), dali čutiti, kako je slovenska beseda pri nas klena in ustvarjalna, tudi v narečni različici.

Priložnostno misel so prireditelji zaupali šolniku, ravnatelju didaktičnega ravnateljstva pri Sv. Jakobu Marijanu Kravosu. Njegova naloga je bila vse prej kot lahka, saj je v svojem izvajanju poskušal aktualizirati pojem slovenskega šolstva v Italiji, predvsem pa je pri tej nalogi vselej imel v mislih verz Prešernove Zravljice... ne vrag, le sosed bo mejak. Kravos je izhajal iz prepričanja, da je potrebno pojem manjšinskosti v sedanjih okoliščinah obravnavati na drugačen način, ne po tradicionalnih kanonih: sklepna ugotovitev pa je bila, da je naša, slovenska šola adut, ki ga morata čuvati manjšinska in večinska skupnost. Ravnatelj je najprej ugotavljal, da so perspektive šol s slovenskim učnim jezikom različne v mestu, predmestju ali na podeželju. Ob prepričanju, da mora slovenska šola ohraniti svojo vlogo kot negovalka narodne zavesti, je globlje zrl v njegovo delovno okolje pri Sv. Jakobu. Ta mestni predel je bil namreč že v drugi polovici 19. stoletja izrazito naseljen s priseljeniško delovno silo. Življenjske razmere so bile izredno hude, slovenskega življa je bilo leta 1887 za kar 20 tisoč enot.

Foto IG

Posledično je bilo kulturno in društveno okolje izrazito slovensko: "Ciril Metodova šola je leta 1917 štela kar 1926 učencev in 35 razredov", je dejal. Čeprav tudi danes ohranja šentjakobska četrt še vedno profilirano delavsko in priseljeniško populacijo, se je slovenska prisotnost povsem pomešala z dejanskim okoljem. Šolska populacija odraža namreč narodno neenotnost Sv. Jakoba, upadanje slovenskih otrok je očitno že več let. Po mnenju ravnatelja se je tradicionalna vez med šolo in okoljem z manjšinskega narodnega vidika tako pretrgala, kar odpira vrsto vprašanj glede prihodnosti in poslanstva šole s slovenskim učnim jezikom. Hkrati pa se vsiljujejo nove dinamike, ki temeljijo na ugotavljanju tega, da na primer veliko nekoč asimiliranih staršev želi danes 'deasimilirati' svoje otroke in jim tako ponuditi šolanje v slovenskem jeziku in kulturi, da mnogo staršev ima znanje še enega jezika več za prednost pri izobraževanju svojih otrok, da veliko staršev ima slovensko šolsko okolje za prijaznejše od italijanskega itd. Ali lahko takih otrok nimamo za naše, se je vprašal ravnatelj Kravos. "Slovenska šola v Italiji postaja čedalje 'eminentno evropska", je dejal in poudaril, da so v večkulturnem loncu vrednote sožitja in sprejemanja različnosti vrlina še prej kot narodna zavest, ki je pri vsakem osebna osnova njegove biti, za katero se nikakor ni treba sramovati. "Mi Slovenci imamo v tem vidiku marsikaj povedati", je dejal Kravos in prepričano izjavil, da slovenska šola prav zaradi tega nedvomno pripomore h krepitvi sožitja med narodi. Osebno mu je še prej kot togo zagovarjanje narodne zavesti pomembno neobremenjeno soočenje s starši otrok šentjakobske šole: v tem vidiku je slovenska šola nositeljica vrednot, ki jih italijanska šola najbrž nima. Še več, taka slovenska šola lahko postane sredstvo za premoščanje travm nekdanjega požiga Narodnega doma, travm, ki so prisotne bodisi v nas bodisi v agresorju.

Proslava ob dnevu slovenske kulture Slovenske Vincencijeve konference ni mogla mimo spomina na največjega slovenskega pesnika. Igralec Adrijan Rustja je interpretiral nekaj Prešernovih poezij, med vsako pa so člani SVK podali nekaj ključnih življenjskih koordinat pesnika iz Vrbe. Nazadnje je bil spet čas za očarljiv zvok citer, zakonitosti katerih je Maruša Pišer rade volje predstavila občinstvu.

IG

Društvo slovenskih izobražencev

Umetniki za karitas ... in dušo

Društvo slovenskih izobražencev že vrsto let sodeluje s pobudo Umetniki za Karitas, slikarsko kolonijo, ki tretji teden v avgustu združi na Sinjem Vrhu domače in tuje umetnike s skupnim ciljem: pomagati otrokom, ki so potrebni pomoči, s posvojitvijo na razdaljo. Tako je postala razstava Karitas, ki potuje iz kraja v kraj, v Peterlinovi dvorani že tradicija.

Gospa Jožica Ličen, duša in srce slikarske kolonije, je dejala, da je to izraz širše solidarnosti in občutljivosti umetnikov. Zaustavila se je tudi pri svetopisemskih besedah oziroma pri motu lanskega druženja umetnikov: "Lačen sem bil in ste mi dali jesti, žejen sem bil in ste mi dali piti, nag sem bil in ste me oblekli... ". Danes ne gre več za pravo lakoto, temveč za lakoto po sočutju, solidarnosti, ljubezni, a tudi po umetnosti. Karitas širi dela sodobnih likovnih umetnikov: "To je nekaj za dušo in prav zato sem vesela, da delo, ki nastane zaradi dobrote, odide v stanovanje. Kdor to vidi, pomeni, da je prišel med dobre ljudi". Večer, ki ga je vodil Jurij Paljk, so sooblikovale likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn, slikarka in otroška ilustratorka Vesna Benedetič, restavratorka sakralnih umetnin Mira Ličen Krmpotič in glavna organizatorka Jožica Ličen. Paljk je po predstavitvi posameznih govornic poudaril dejstvo, da se "dobrodelnosti drži velika smola, saj vsi vemo, da kdor hodi v mlin, se ga drži moka... ". Dalje je govor tekel o likovnikih, ki so zelo širokogrudni in občutljivi ter so pripravljeni pomagati sočloveku. To je opazno predvsem v četrtek, ko imajo v koloniji dan odprtih vrat in najrazličnejši umetniki, tako tisti s prejšnjih kolonij kot tudi novi, darujejo svoje delo za prodajno razstavo. Kot je poudarila Jožica Ličen, umetnik da v vsako umetnino del sebe, poleg tega daruje svoj čas – pet dni na Sinjem Vrhu, kjer nastane sinteza umetniškega dela. Ker so v zadnjih letih doživeli veliko zanimanje umetnikov in si želijo ohraniti slikarsko kolonijo na visokem umetniškem nivoju, so ustanovili strokovni svet, ki skrbi za predloge in izbere najbolj kvalitetne umetnike. Po pravilniku so to akademsko izobraženi ali kako drugače uveljavljeni umetniki.

Avgusta lani je na koloniji sodelovalo štirinajst umetnikov: Vesna Benedetič, Milena Gregorčič, Anka Krašna, Buba Pósa, Ede Pósa, Darko Slavec, Karmen Smodiš, Bogdan Soban, Viktor Šest, Veljko Toman, Alenka Viceljo, Vinko Železnikar, Jelka Reichman in Mirsa Begić. Za dan odprtih vrat pa je svoja dela darovalo šestdeset umetnikov. V osemnajstih letih delovanja se lahko organizatorji pohvalijo s 1191 imeni avtorjev zapisanih v katalogih, ki so darovali 1805 likovnih del. Med izbranimi udeleženci je bilo 173 različnih avtorjev, od teh 38 iz tujine.

Mira Ličen Krmpotič je poudarila dejstvo, da je likovna vzgoja v šolah okrnjena in da bi morali proti temu javno nastopati ter se truditi, da bi vsakdo imel dostop do umetnosti. Jurij Paljk je vmes posegel tudi s predsodkom glede Karitas, ker vsi povežemo to organizacijo s cerkvijo. Obratno pa se na slikarski akademiji srečujejo likovniki ne glede na svojo narodno, politično in versko pripadnost. Vesna Benedetič je dejala, da je bilo na Sinjem Vrhu pri gospodu Hieronimu Vidmarju, ki jih je zelo toplo sprejel, res lepo. Družba je bila izredna, skupina pa se je dobro ujela. K temu ogromno prispeva tudi prostor sam, saj je to "nebeško lep kraj, kjer si duša odpočije".

Šin

Področni svet slovenskih vernikov iz Trsta in Milj

Molitev naj bo kot dihanje

V letu, ki ga je sveti oče Benedikt XVI. posvetil veri, prireja Področni svet slovenskih vernikov iz Trsta in Milj vrsto predavanj v Šentjakobskem domu na ul. Concordia o temi poglabljanja vere in molitve. V ta namen je vernike slovenske narodnosti pred časom obiskal župnik na Bledu mag. Janez Ferkolja. V sredo, 27. februarja, je imel v Šentjakobskem domu drugo srečanje, na katerem je spregovoril o pomenu molitve. Svoje izvajanje je predavatelj osnoval najprej na osebni izkušnji, ki jo je izrabil zato, da bi nato analiziral položaj molitve in same vere v današnjem času: sinteza njegovega razmišljanja je bila naklonjena optimizmu!

G. Dušan Jakomin in Janez Ferkolja (foto IG)

Pa začnimo po vrsti, začenši z naslovom zadnjega srečanja: *Moja vera v času gospodarske, politične in verske krize*. G. Ferkolja je osebno izkušnjo izbral za paradigmo dejstva, da se vera v človeku utrjuje tudi zaradi nenaklonjenih družbenih okoliščin. Rodil se je leta 1979 v Novem mestu. Bil je to čas jugoslovanskega totalitarizma, ko so ljudje tvegali izgubiti službo, če so izpričevali svojo vero ob nedeljah pri maši. To je bil razlog, zaradi katerega so starši g. Ferkolje in on sam na skrivaj obiskovali maše v župnijah daleč od domačega kraja, v katerih so se lahko Bogu prepuščali v varni tančici neznanega okolja. "V domačo župnijo sem začel končno zahajati po prelomnem letu 1991", je dejal in zaupal, da je bila molitev rožnega venca nenadomestljiv večerni trenutek v družinskem krogu. "Gotovo ne bi postal duhovnik, če bi takih družbenih stisk v otroštvu ne doživel", je dejal predavatelj.

Od tod preprosta vprašanja: kdaj so ljudje v zgodovini imeli vsega dovolj, kdaj ni bilo prepira za oblast, kdaj smo sploh doživljali popolno gospodarsko gotovost. In kdaj je bila vera povsem sprejet družbeni kanon? "Vsak zgodovinski trenutek je prepojen s svojo krizo: nekdanje težave se nam preprosto zdijo manjše, ker smo jih prebrodili. Danes pa smo v primežu stiske, smo v njej in iz nje ne vidimo izhoda. To je psihološko stanje negotovosti", je dejal g. Ferkolja. Konstanta težav je po njegovem mnenju vselej stalna. Človek mora zato svoj položaj v takih okoliščinah sprejeti kot preizkušnjo, ki ga lahko sestrada, ne more pa ga uničiti.

Prav zato je v tej naši dobi molitev še kako potrebna. Sprejeti pa moramo dejstvo, da "vera ni nekaj, kar lahko zgradimo, kupimo ali od nekoga pričakujemo: vera je dar od Boga". Predavatelj je zato svaril prisotne, da je za vero, bodisi osebno bodisi za vero bližnjega, naj bo to znanec ali sorodnik, potrebno moliti. Sadovi bodo prej ali slej vendarle prišli, čeprav jih v našem življenju najbrž ne bomo dočakali. Težko je namreč upati, da se bo naša družba na vrat na nos spreobrnila in dojela ideološke meje miselne podstati zahodne družbe. Temelj francoske revolucije, ki je v imenu bratstva, enakosti in svobode žrtvovala Boga. "V poveličevanju razuma je Evropa opuščala Božje izročilo in človek je svoj ego postavljal na nivo lastnega prav", je dejal g. Ferkolja. Človek še danes živi z občutkom, da Boga ne potrebuje, postavlja si zakone po svoji meri, ki vodijo od golega užitka v skrajni liberalizem, kjer je vse dovoljeno. Družba se je tako razvila do mere, da se tradiconalno poslanstvo starševstva umika 'filiarhatu', vladanju otrok: "Otrokom se skuša preprečiti vsakršno soočenje s preizkušnjami in težavami, kar je očitno na šolskem nivoju. Negativno oceno starši pri ravnateljih in učiteljih izposlujejo v pozitivno, permisivnost vzgoje botruje tako pomanjkanju znanja in otroškemu razvoju vse tja do pomanjkanja vere. V takih okoliščinah se odrasel človek zgrudi na tla ob vsakem neuspehu. G. Ferkolja je zato vzporejal kleno etično življenje z verskim čustvom, saj "namen vere je ta, da bi bili ljudje". V debati so se med drugim oglasili Ivica Švab, Boris Slama in gospa Ida Klarič, sestra Gabriela in Alojzija Mozetič, ki so podčrtali zlasti zaskrbljenost, da se medgeneracijske vezi predvsem glede verskega življenja čedalje krhajo. G. Ferkolja je v odgovor še enkrat potrdil moč molitve, ki mora biti prepletena z življenjem: "Molitev naj bo kot dihanje"!

IG

Obvestila

Združenje prostovoljcev Hospice Adria Onlus vabi na predavanje Bolnikove pravice in pomen podpornega upravitelja v ponedeljek, 25. marca, ob 17.30 v dvorano Baroncini, ul. Trento 8 v Trstu. Predaval bo Paolo Cendon, redni profesor civilnega prava na tržaški univerzi.

Vabilo na romanje v Medjugorje: od 3. do 6. maja letos. Poleg vzpona na Križevac in Hrib prikazovanj se bodo romarji udeležili češčenja Sv. križa in Najsvetejšega ter svetih maš. Udeleženci romanja potujejo z veljavno osebno izkaznico tako iz Italije kot iz Slovenije. Vpis za Gorico: Darko 00393703201305 ali 0481 32121; za Tržaško Jože Markuža, župnik v Zgoniku 040 229166; za Slovenijo 00386 5 3022503.

Poletno potovanje z Novim glasom v letu 2013: Gruzija, 8 dni na Kavkazu od 20. do 28. junija 2013 (vpisovanje najkasneje do konca meseca marca). Spored in vpisovanje na sedežih Novega glasa v Gorici in Trstu.

Darovi

Za društvo Rojanski Marijin dom daruje ob obletnici smrti dragega moža Milena Sinigoj Franco 50 evrov.

Ob 100-letnici rojstva pokojnega duhovnika Franca Zlobca daruje Ida Klarič 50 evrov za Marijin dom pri Sv. Ivanu in 50 evrov za Slovensko Vincencijevo konferenco pri Sv. Ivanu.

Nov roman Dušana Jelinčiča

Pisatelj ostaja zvest samemu sebi

Najnovejšo, že triintrideseto knjigo novinarja, pisatelja in planinca Dušana Jelinčiča, ki nosi naslov *Nocoj bom ubil Chomskega* in je izšla pri ljubljanski založbi Sanje, so predstavili v Tržaški knjigarni, z avtorjem se je pogovarjal Robi Šabec. Kot je uvodno dejal Šabec, ostaja Jelinčič z načinom pripovedi zvest samemu sebi, saj so protagonisti postavljeni v ekstremno dramatično situacijo, roman pa je nekako že pripravljen za filmski scenarij.

V vsak roman se Jelinčič zakoplje z vso energijo, karkoli napiše, pa je zelo natančno. Tako se je na primer za dvanajst strani *Bele dame devinske*, ko je poslal junaka v Trst v dvanajstem stoletju, moral ogromno učiti. Za zadnji roman so literarni kritiki povedali že pet različnih oznak: razvojni, pustolovski, ljubezenski, socialni roman in kriminalka. Kot je dejal Jelinčič, "predalčkanje ni moj problem. Vsak lahko misli, kar hoče, dovolj, da ne žali drugih". Glavni junak je študent medicine Denis, ki se odloči, da bo šel v tujsko legijo. Sprehodi se po različnih državah in konča v Senegalu. Zanimivo je, da na začetku glavni junak ni postavljen v točno določen kraj. Od njega izvemo le, da je študent medicine. Jelinčič je na predstavitvi podčrtal dejstvo, da se ni hotel omejiti na Trst, namenoma ni imenoval začetnega mesta, saj bi bilo prelahko, da bi bil Denis Slovenec. Sporočilo je tako univerzalno. Zabrisana meja med dobrim in zlom je po avtorjevem mnenju inovativna ideja romana. Sam Afriko dobro pozna, ker se je poglabljal vanjo. V tujski legiji dober človek kar naenkrat prestopi mejo in se spremeni v morilca. Jelinčič pravi, da ne more pisati o mirnih "stvareh", zato so njegovi junaki postavljeni v težko situacijo: "Pisateljevanje je ena največjih oblik svobode za tistega, ki zna pisati. Kritiki mi sicer očitajo didaskalično prikazovanje problemov, sam pa ne bi napisal niti ene knjige, če bi se držal pravil literarne teorije". Pisateljem je tudi dal nasvet, naj se ne ozirajo na teorijo, ampak naj preberejo štiri tisoč knjig, kot je sam storil.

Dušan Jelinčič (foto DPD)

V knjigi je občutiti univerzalno stisko. Njegova generacija je pri dvaindvajsetih letih sicer preživljala drugačno stisko, kot je današnja. Čas ni pomemben. Kot je dejal občinstvu, je bil sam vedno prepričan, da je vsako leto prelomno; vsa obdobja pa niso enaka: nekatera so polna sugestij. Po avtorjevem mnenju je *Nocoj bom ubil Chomskega* vsebinsko najbogatejša knjiga, saj govori o Che Guevari, Nelsonu Mandeli, ljubezni itd.

Glede naslova je povedal tudi to, da je Chomsky, ki je bil v osemdesetih letih eden največjih teoretskih junakov, do pred nekaj leti imel vsak dan predavanja in bil največji nasprotnik ZDA. Zato naj bi ga tudi CIA hotela ubiti. Bil je neke vrste Che Guevara brez puške v roki in se iz jezikoslovca spremenil v predavatelja proti globalizmu.

Konec je zelo pozitiven, ker je človek nagnjen k dobremu: "Sem blazen optimist. Vedno sem potoval po svetu in na divje, našel pa sem več dobrih kot slabih ljudi". Ob koncu zanimivega pogovora je Jelinčič občinstvu izdal, da ima v predalu že kakšnih sedem ali osem shem za knjige, sam pa raje ne govori o knjigi, dokler ni natisnjena.

Metka Šinigoj

Rodil se je

JAN GREGORI

Voščimo mu trdnega zdravja in veliko zadoščenj v življenju. Mami Alenki Hrovatin in očetu Igorju Gregoriju čestitamo in se z njima veselimo!

Odbor ZCPZ - Trst

Pri Radijskem odru se veselimo novega igralca. Privekal je na dan

JAN

in osrečil mamico Alenko in očka Igorja

Na pragu pomladi je vzklil nežen cvet,

JAN,

ki je neizmerno razveselil mamico Alenko in očka, našega dragega kolega Igorja Gregorija. S srečnimi starši se veselimo vsi pri Novem glasu, Janu pa želimo čim več sončnih dni.

Kaninsko smučišče ne more zaživeti, ker je bil projekt zatrt na najbolj ugodnih terenih

Rešitev je grožnja z referendumom o izhodu občine iz TNP in Nature 2000

Še nikoli se mi ni sanjalo o prof. Francetu Avčinu (zaslužnega moža smo ob njegovi 100-letnici rojstva tukaj pozabili!), čeprav sva se večkrat pogovarjala o aktualnih zadevah in tako tudi o smučanju na Kaninu pred izgradnjo in po izgradnji, žal, le delčka od projekta kaninskih žičnic in še to na najmanj ugodnem vzhodnem strmem terenu, ki ne omogoča razviti družinskega smučišča. Še huje: vse slabše politične in posledično ekonomske razmere napovedujejo drastičen upad slovenskih smučarjev, ki smučajo tudi na zahtevnih smučiščih, kot sta obe strani Kanina. Ekonomska rast vzhoda pa napoveduje prihod gostov s tega konca sveta, med temi pa so pretežno začetniki, za katere bi prišli v poštev le tereni srednjega in zahodnega dela Kanina. Prvotni projekt je največ smučarskih prog predvideval prav tam.

Če se sedaj vrnem k pokojnemu prof. Avčinu, se mi je sanjalo, da sva sedela sredi Bovca in se pogovarjala. Simbolika je bila v tem, da je bil on sicer ostarel, toda ostrega uma. Sam sem bil nekam neokreten, zavit v staro "dejkno" iz avstro-ogrskih časov, ki se mi je vlekla po tleh. Prav tako so bili odeti številni ljudje okoli naju, ki pa so bili na starih smučeh in se z obupanim izrazom na obrazu potiskali po južnem snegu vse tja do ravnega bovškega polja in še čez. Ni jim šlo nikamor! Nekomu je vendarle uspel drsalni korak, toda neki zli duhovi so ga takoj podrli na tla.

Avčin je zgrožen pogledoval čez vse to proti Kaninu in se spominjal nekako tako, kot je zapisal v članku, ki ga je objavil v Planinskem vestniku št. 10/1974. Nanj me je lani opozoril Zoran Rutar, ki je dr. Viktorju Klanjščku, direktorju konzorcija za izgradnjo žičnic, dal košarico, ko ga je v osemdesetih letih povabil, da bi prevzel mesto direktorja ATC-ja, saj je takoj videl, da se iz zatrtega projekta in razmer, ki so posledično nastale, ne bo moglo narediti nič dobrega.

Za danes bi bilo iz tega aktualno vzeti, med drugim, dobro prakso. Avčin se edini spominja pionirjev trasiranja smučišč in žičnic, kako so si vzeli svoj prosti čas enega celega tedna – spali so v planinski koči – in so si od jutra do večera ogledovali zasnežene terene, beležili v karte, kje je najbolj primerna konfiguracija za turistično smučanje in žičnice ob njih. Takrat je bila pripravljena tudi meteorološka študija, na katerih terenih je vpliv toplega zraka (termika) in kje so mrazišča. Pripravili so relief Kanina z vrisanim smučiščem ... Čez čas je končal v smeteh. Odnos iz obupa? Kasnejši "popravki" tega, kar se je vrisalo v projekt, so morali biti površni, v namišljenih časovnih stiskah, če so rezultati tako katastrofalni. Hude napake so na spodnji postaji sedežnice v V. Grabnu in neznosne na postajah sramotno cenene sedežnice Prevala, ki povezuje slovensko in italijansko smučišče.

Če sem prav razumel nedavno zapisane vrstice sporočila javnosti sedanjega direktorja žičnice Aleša Uršiča, se je začel odklon od odličnosti prvotnega projekta in od nacionalnega in posledično mačehovskega odnosa, ki je Kanin dokončno pahnil na nivo vaškega smučišča, Bovec pa postaja vas, od začetka osemdesetih let, ko so žičnice združili v smrtonosen objem takratne podpovprečne gostinske urejenosti. Kmaj začeto uresničevanje projektov žičničarskih naprav in nadelava smučarskih prog od prvotno predvidene infrastrukture sta takrat in v naslednjih desetletjih ostala zamrznjena, medtem pa so rasli po Evropi in tudi Sloveniji sodobni turistični centri. Nazadnje je dala država še roke stran od lastništva in nujnih investicij v posodobitev že takrat zastarele tehnologije, kaj šele dokončanja projekta na bolj položnih terenih in višji nadmorski višini, kot so Skripi. V teh okoliščinah ni nič čudnega drsenje v stečaj, namesto da bi imeli na gori, ki ima, malo stran od sedaj uporabljenih, idealne terene za smučišče, ki bi bilo ponos slovenskega zimskega in poletnega turizma.

Zopet se vračam k Avčinu v sanjah, ko ta gleda najprej mene, osirotelo množico ljudi, zavito v stare "dejkne", sredi nekdanjega mesteca - sedaj mu pravijo mesto duhov - lepo zasneženo smučišče na Kaninu, ki sameva, me s sočutno žalostjo vpraša: "Ali ni, da je"?! To sem razumel ali ni kompetentnih ljudi v tej državi, ki bi se zavzeli za to obupano množico, ki svoje energije ne zmore več sestaviti skupaj z velikim naravnim potencialom na robu naše kulturne poselitve, kjer se Slovenci naglo izseljujemo – izginjamo vsem na očeh, v veliko veselje ljubiteljev zgolj divjine. Toda, potem bi moral ta "nacionalni interes" zatrte ljudi oprostiti vsaj polovice davka na delo in poslovne nepremičnine, sicer imajo moralno pravico izgnati zatiralsko varovanje narave ven iz občine.

MM

Povezovanje Slovencev prek Bruslja – Slovenci iz Italije

Dijaki iz Trsta so pobliže spoznali delo v Evropskem parlamentu

Evropski parlament v Strasbourgu so prejšnji teden obiskali dijakinje in dijaki iz Italije. Prišli so, da bi v živo spoznali EU, tako kot pred nekaj tedni slovenski dijaki iz Avstrije.

Tokrat so dijake imeli v gosteh slovenski poslanki in poslanca dr. Milan Zver, dr. Romana Jordan, Lojze Peterle in Zofija Mazej Kukovič.

Cilj obiska je povezovanje Slovencev v Italiji med seboj in z matično domovino. To je prvi tak povezovalni obisk, z namenom, da se od naslednjega leta naprej razvije v letno srečanje vseh Slovencev iz zamejstva in da sodelujejo vsi slovenski evropski poslanci ne glede na politično pripadnost.

Vodja delegacije ELS/EPP dr. Milan Zver je med srečanjem z mladimi Slovenci iz Italije poudaril, da bo morala Evropa bolj pomagati mladim, ki jih težita velika brezposelnost in negotovost: "V evropskih institucijah se trudimo za izboljšanje evropskih izobraževalnih sistemov in upam, da bo vaša generacija že občutila sadove tega dela".

Njegova poslanska kolegica dr. Romana Jordan je bila navdušena nad mlado energijo: "Z mladimi se zelo rada pogovarjam in družim in tudi današnje srečanje z dijaki slovenskih srednjih šol v Trstu je bilo izjemno prijetno. Vesela sem, da vedo, kaj se dogaja na ravni EU, katere politike so pomembne za njihovo prihodnost, ter da jih zanimajo teme, ki bodo imele neposreden vpliv na njihovo življenje".

"Evropska zveza nima alternative, to je vse bolj projekt mlade generacije", pa je poudaril Lojze Peterle.

Zofija Mazej Kukovič je dijakom in dijakinjam položila na srce, da imajo veliko srečo, ker lahko govorijo slovenski jezik v Evropskem parlamentu, ki je naš skupni dom. Ob tem je dodala: "Zavedanje svojih korenin in svojega bistva je danes ključnega pomena. Dijaki so lahko ponosni na svojo kulturno dediščino in se lahko zahvalijo svojim profesorjem, ki jih usmerjajo in jim s takimi ekskurzijami širijo obzorja".

Peter Močnik, odvetnik v Trstu ter profesor in sokoordinator obiska, je ob tem povedal: "Obisk je bil izredno zanimiv, ker smo spoznali pomemben center odločanja, o katerem po navadi le beremo v časopisih. Dijaki se čutijo obogateni in so navdušeni nad širitvijo obzorij ter spoznavajo, kako pomembno je, da se ne zapiramo le v svoje vrtičke".

Milena Padovan, ravnateljica Državnega tehniškega zavoda Žiga Zois v Trstu, pa je dejala: "Naši dijaki so v pripravah intenzivno naštudirali EU, a direktna izkušnja je neprecenljiva. Ko vstopiš v ta prostor in prisostvuješ debati v Evropskem parlamentu v 23 jezikih, šele dejansko začutiš, za kaj gre"! je povedala in dodala: "Ta izkušnja bo dijakom ostala v posebnem spominu, saj je več kot cel teden pouka. Upam, da bo kakšnega izmed njih tudi spodbudila, da poskusi s pripravništvom, študijem ali delovnimi izkušnjami v Strasbourgu ali Bruslju".

Delovanje Evropskega parlamenta in pobudo povezovanja Slovencev prek Bruslja je mladim predstavil svetovalec ELS/EPP Klemen Žumer, delovanje Sveta Evrope in Evropskega sodišča za človekove pravice pa Ana Vilfan, pravna sodelavka ESČP.

V naslednjih dneh se je skupina odpravila še v Bruselj in si poleg mesta ogledala Evropsko komisijo, Evropski svet ter se srečala s slovenskim komisarjem Janezom Potočnikom.

Potovanje po skrivnostih vesolja

Svetli, čarobni utrinki

Kometi nam s svojim pojavljanjem nudijo zanimive predstave na nebu. Sonce s sevanjem prebudi njihovo dejavnost, njihove pline in prah razpiha v dolge ter sijoče repe. Poleg tega pa so odgovorni še za drug značilen nebesni pojav, ki je prav tako ali celo bolj vpadljiv in je od nekdaj sprožal pri ljudeh občudovanje in grozo. Imenujemo ga zvezdni utrinki ali meteorji.

Prah in drobci, ki jih komet izvrže v vesolje, se še vedno gibljejo po isti orbiti okrog sonca kot matično telo. Hitrosti teh delcev so v primerjavi z orbitalno hitrostjo kometa bistveno manjše, zato se zadržijo v bližnji okolici njegove orbite in sestavljajo neke vrste potoke prahu in drobirja. Zemlja večkrat na leto zabrede v kakšnega od teh potokov in takrat smo priča vrsti utrinkov, ki jim pravimo meteorski roji. Z našega zornega kota se nam tedaj zazdi, da vse sledi meteorjev izhajajo iz ene točke na nebu, ki jo imenujemo radiant, in se glede na različna obdobja v letu nahaja v različnih ozvezdjih. To je le optični pojav, saj se vsi drobci gibajo v isto smer v prostoru, Zemlja pa se pelje skoznje. Primerjamo ga lahko z vožnjo avtomobila skozi snežni metež: če sedimo v avtu, vidimo, da se snežinke gibljejo proti nam in izhajajo iz ene točke našega vidnega polja. Imena rojev kljub temu izhajajo iz imen ozvezdij, iz katerih "izvirajo": Perzeidi, znani kot solze sv. Lovrenca, izvirajo iz ozvezdja Perzeja, Leonidi iz Leva itd. Občasno se lahko pojavi meteorski dež, kar pomeni, da je število opaženih utrinkov na uro izredno veliko. To se zgodi zelo poredko, vrhunec aktivnosti pa je kratek. Pred tem je komet ravnokar prepotoval območje Zemljinega prehoda in ga nasul z veliko količino novega materiala, ki nato pade na Zemljo in ga vidimo kot meteorski dež.

Utrinke torej povzročajo drobni delci, ki imajo velikost prašnih zrn, večinoma z maso manjšo od grama. Najsvetlejši lahko dosežejo kakšen kilogram. Meteorje, ki zasvetijo močneje kot Venera, imenujemo bolidi in imajo več kot 100 gramov (po nekaterih ocenah se masa giblje tudi okrog tone).

Telo pred vhodom v atmosfero imenujemo meteoroid, utrinki pa so majhni, porozni, kamniti drobci, ki izvirajo iz kometov in so preveč krhki, da bi preživeli prehod skozi atmosfero. Večji delci se pregrejejo in izparijo, delci velikosti nekaj mikronov (tisočkrat manjši od milimetra) pa preživijo prihod v atmosfero. Zaradi svoje izredno majhne mase zelo hitro oddajo toploto, ki nastane zaradi trenja z atmosfero, in ne utrpijo posebnih poškodb. Še nekaj časa lebdijo po zraku ter se potem spustijo na zemljo. Včasih je ta prah v visoki atmosferi viden kot svetleč nočni oblak.

Žarečo sled meteorja opazujemo nekje med 150 in 60 km višine, hitrost meteorjev pa sega od 11 do 70 km na sekundo. Najnižja hitrost predstavlja ubežno hitrost z Zemlje (o njej bomo podrobneje govorili, ko bomo obravnavali vesoljske polete), najvišja pa hitrost telesa, ki bi čelno trčilo z Zemljo. V povprečju se hitrost giblje okrog 40 km na sekundo. Kar preživi prehod skozi atmosfero in pade na tla, imenujemo meteorit, ki je lahko kamnit, železen ali mešanica obojega.

Meteor in okoliški zrak se ob stiku z atmosferskimi plini zaradi trenja segrejeta. Segrevanje traja malo časa in se zato stali le površina telesa, od enega milimetra pri kamnitih, do deset pri železnih meteoritih.

Meteorski roj

Iz taline se sproščajo plini, kapljice raztaljenega materiala pa frčijo v okolici telesa. Ta proces imenujemo ablacija. Medtem je temperatura okoliškega zraka dosegla 20.000 °C. Žareči material, ki ga meteorit pušča za sabo, tako sestavlja meteorsko sled, ki jo vidimo na nebu. V tej fazi se telo le malo upočasni, saj je zrak visoko v atmosferi redek. Do najmočnejšega zaustavljanja pride v nižjih plasteh ozračja, kjer je zrak mnogo gostejši. Ustavljanje je zelo hitro in silovito, ker je pojemek hitrosti 1000-krat večji od zemeljskega gravitacijskega pospeška (za koliko pospeši telo vsako sekundo, če ga spustimo proti zemlji). Lahko si ga predstavljamo kot silovit trk nekega telesa ob zid, ki telo popolnoma zdrobi. Lahko smo prepričani, da le malo teles preživi srečanje z zemeljsko atmosfero, ki nam nudi kar zanesljiv ščit proti izstrelkom iz vesolja. Kamniti meteorji preživijo le, če je njihova hitrost sorazmerno majhna, železni pa lahko zdržijo večje obremenitve.

Na začetku smo povedali, da izvirajo utrinki iz prahu, ki ga za sabo puščajo kometi, in noben drobec ne more doseči tal. Od kod torej prihajajo meteoriti, ki so kamniti ali kovinski? Izvirajo lahko iz asteroidnega pasu našega osončja in iz asteroidov, ki se približajo ali prečkajo orbito Zemlje ter notranjih planetov. Zaradi velike količine teles v asteroidnem pasu so trki med njimi pogosti in pri tem nastajajo vse manjši drobci. Zaradi gravitacijskega vpliva planetov, predvsem Jupitra, se njihova orbita lahko spremeni in nekateri zaidejo izven pasu.

Preučevanje teh teles, njihove sestave in orbit zajema obsežno in pomembno področje, zato se bomo k njim vrnili v nadaljevanju.

Andrej Brešan

Še nobena vlada ni bila uspešna zato, ker je prezirala predsednika prejšnje

Z novo vlado politične krize ni konec

Nova slovenska vlada, ki jo je sestavila Alenka Bratušek, poslanka Pozitivne Slovenije in tudi začasna predsednica te stranke, potem ko jo je formalno in tudi kot nekakšno predstavo za javnost zapustil njen ustanovitelj in ljubljanski župan Zoran Janković. Ob nastopu vzbuja upanja, pridržke in pomisleke, pa tudi kritike in zavračanja različnih delov slovenske politike in javnosti. Dvomi v njeno uspešnost in učinkovitost morda najbolj izhajajo iz dejstva, da so vabilo za sodelovanje zavrnili vsi najbolj znani finančni strokovnjaki. Zato je za novega finančnega ministra imenovala Uroša Čuferja, uradnika v Novi ljubljanski banki. Odziv stroke je bil hiter, saj naj bi bil novi finančni minister med tistimi bančnimi uslužbenci, ki so odobravali posojila vplivnim posameznikom, tistim "z lepimi očmi raznih barv". Kritične obravnave je bil nadalje deležen novi obrambni minister Roman Jakič, ker naj bi v prelomnem obdobju naše zgodovine nasprotoval osamosvojitvi Slovenije. Po zelo uspešni Ljudmili Novak, predstojnici Urada in ministrici za Slovence v zamejstvu in po svetu, je to funkcijo prevzela Tina Komel iz Kopra. O njej je znanega samo to, da je vodila družinsko turistično podjetje, bila krupjerka v Casinoju Portorož ter da aktivno deluje v Skupnosti Italijanov v Hrvatinih. Gospa premierka pa ima težave tudi s svojim ugledom. Osumljena je namreč, da je goljufala v svoji nalogi, s katero je na Fakulteti za družbene vede pridobila akademski naslov magistrica. Javna občila tega primera ne obravnavajo, je pa premierka v oddaji Odmevi na nacionalni televiziji voditelju Slavku Bobovniku zagotovila, da bo v primeru, če bo Fakulteta za družbene vede omenjeni plagiat potrdila, odstopila z mesta predsednice vlade. Ob tem navajamo, da omenjena fakulteta v zadevi magisterija Alenke Bratušek presenetljivo dolgo molči.

Predsednica vlade je po predstavitvi članov novega kabineta dejala, "da je s tem imenovanjem konec politične krize v Sloveniji". Navdušeno ji je pritrdil Gregor Virant, predsednik Državljanske liste in po mnenju dela politike glavni povzročitelj krize prejšnje vlade Janeza Janše. Premierka pa sama spodbuja nadaljevanje politične krize v Sloveniji, denimo s trditvijo, "da je obdobje strahovlade za nami". Politiki vedo, da Janez Janša - nanj je Alenka Bratušek mislila -, s tem ko je opozarjal na krizo v državi, ni vzpostavljal nikakršne strahovlade, pač pa je nastopal kot odgovoren državnik in predsednik vlade. Nova premierka v svojih izjavah o razmerah in stanju duha v Sloveniji seveda ne omenja po našem mnenju tehtnih misli, ki jih je v novi številki časnika za družbo in kulturo, Slovenski čas, utemeljil zgodovinar in politični analitik dr. Stane Granda. Zapisal je namreč, "da še nobena nova vlada ni bila v zgodovini uspešna zgolj zato, ker je v dnu duše sovražila in prezirala predsednika prejšnje". Janez Janša je o gonji proti sebi in o razmerah v državi po spremembi v vodstvu izvršilne oblasti razmišljal v dolgem intervjuju, ki ga je z njim imela Manica Ferenc in je bil objavljen v že omenjenem časniku Slovenski čas. Po ugotovitvi, da je njegova vlada sprejela pretežni del tega, kar je za izhod iz gospodarske in finančne krize najpomembnejše in najtežje, je odgovoril na vprašanje, "do kod bo lahko še prenašal sistematični diskriminacijo in gonjo, ki ju del politike in medijev uprizarja zoper njega". Janez Janša je poudaril, "da se različne oblike sistematičnih obtožb in poskusov odstranitve iz politike in javnega življenja vlečejo že več kot trideset let. V boju zoper njega so bile uporabljene že praktično vse razpoložljive ustanove in organi, da o nekaj deset tisoč člankih in knjigah, v katerih so obračunavali z menoj, niti ne govorim. Človek, ki je predsedniku vlade Borutu Pahorju grozil s smrtjo, je dobil 11 let zapora. Tisti policist, ki je z umorom grozil meni kot predsedniku vlade, pa je bil v celoti oproščen in se verjetno danes z orožjem in v uniformi policista sprehaja po Sloveniji. A vse to človek laže prenese kot pa grožnje družini, otrokom. Ker mene niso zlomili, so se spravili nanje. Žalostno je, da sta morala in etika v naši družbi padli na takšno raven".

Ljudmila Novak

Politična preigravanja ob oblikovanju nove vlade je zaznamovala tudi oddaja Pogledi Slovenije, na nacionalni televiziji, ki jo je vodil televizijski urednik in časnikar Uroš Slak. Goste, med njimi sta bila predsednik Socialnih demokratov Igor Lukšič in predsednik Državljanske liste Gregor Virant, je spomnil na oceno akademika, proslavljenega pisatelja in tudi pokončnega Slovenca, Borisa Pahorja iz Trsta, o razmerah in krizi v Sloveniji. Po njegovem "je preoblečeni levici z demonstracijami in poročilom protikorupcijske komisije uspelo v pravem trenutku blokirati Janeza Janšo in omogočiti svoj prihod na oblast, brez novih volitev. Kakšna bo usoda države, je zdaj vprašanje. Borut Pahor jo je kot socialni demokrat prej spravil na boben, njegova levica pa zdaj ni pustila Janezu Janši, da državo poskuša rešiti. Levica pa ni znala reševati gospodarstva niti tedaj, ko je imela kot Komunistična partija oblast". Politiki v oddaji so po citiranju Borisa Pahorja obstali v zadregi, ki se je kazala na njihovih obrazih, potem pa so pogovor preusmerili na druge teme.

Bolj sproščeno kot večne razprave o politiki, ki s svojimi sprenevedanji in preobrati poskuša osvojiti oblast in si prilastiti državo, so v Sloveniji spremljali izvolitev novega papeža, Jorgea Maria Bergoglia. Iz Vatikana ga je v pogovorih za nacionalna Radio in Televizijo podrobno predstavil kardinal dr. Franc Rode. Povedal je, da sta z novim papežem prijatelja že 40 let, nov vrhovni poglavar katoliške Cerkve pa je v preteklosti dolgo in uspešno sodeloval tudi s slovenskimi duhovniki, ki delujejo v Argentini. Ko je bil kardinal dr. Franc Rode ljubljanski nadškof in metropolit, ga je novi papež tudi obiskal. Izvolitev novega papeža z imenom Frančišek so v Sloveniji pospremili zvonovi, zahvalne maše in vdanostne izjave naših škofov.

Marijan Drobež

V razmislek

Posebnost – anomalija slovenske politike

Pred nekaj dnevi je bila v Sloveniji podpisana koalicijska pogodba med strankami PS, SD, Desus in DL. To je natanko tista povezava, ki so si jo želeli "strici iz ozadja", potem ko je Jankoviću na volitvah uspelo premagati Janšo in dobiti mandat za sestavo vlade. V državnem zboru nato ni dobil zaupnice, odrekla mu jo je Virantova DL, kar je nato povzročilo zamenjavo mandatarja, ki je postal predsednik SDS-a, stranke, ki je dobila največ glasov poleg PS-ja. Virant, ki je bil eden izmed najuspešnejših in najbolj priljubljenih ministrov nekdanje Janševe vlade, je na volitvah nastopil sam s svojo stranko, katere vloga se je izkristalizirala šele pozneje, ko so se začela pogajanja za vstop v koalicijo. To je stranka, podobno kot Desus, brez nekega jasnega političnega profila, primerna za vsako povezavo, ki vedri in oblači, odvisno je pač od situacije, v kateri se trenutno nahaja. Tako kot je prej odrekla podporo Jankoviću, je ob prvih izjavah protikorupcijske komisije, ki so bremenile predsednika vlade Janšo, izstopila iz vladne koalicije in povzročila krizo vlade. Pred natanko enim tednom se je povezala z novo mandatarko iz PS-ja Bratuškovo v novo koalicijo, v kateri nastopa tudi vse prisotni Desus. Vprašanje, ki si ga postavljam, je, kako lahko obstajajo stranke, ki so primerne za vsakršno koalicijo? Če je prej bila to stranka upokojencev (Desus), imamo danes na slovenskem političnem prizorišču še eno, Državljansko listo, ki očitno lahko sodeluje z eno in drugo stranjo. Gre za svojevrsten fenomen, ki v zahodnoevropskih demokracijah ni tako pogost. Pomislimo samo na predsednika Desusa Karla Erjavca, ki je sodeloval z nekdanjo Janševo vlado kot obrambni minister, nato je isto funkcijo opravljal v Pahorjevi vladi, postal nato okoljevarstveni minister, nato zopet zunanji minister v novi Janševi vladi in je dobil ministrsko mesto (zunanjega ministra!) v novi vladi Alenke Bratušek. Gre za res neverjetno dolgo in opazno prisotnost politika, ki je zasedal pomembne položaje, ne glede katera politična koalicija je trenutno vladala. Veliko odgovornost za tako absurdno situacijo ima gotovo neustrezen volilni zakon, ki ga od nastanka nove države politikom še ni uspelo spremeniti, dejansko pa onemogoča sestavo trdne koalicije in "nagraditev" stranke, ki je na volitvah dosegla relativno večino. Pomanjkanje podpore v državnem zboru sili nato mandatarja, da v vlado povabi tudi stranke, ki bi jih sicer ne, povabljena stranka pa nato s svojim sodelovanjem pogojuje delo vlade, največkrat tudi izsiljuje. Slovenija ima danes novo, od osamosvojitve dalje že enajsto vlado, v kateri bodo sedeli novi ljudje, poleg teh pa že znani, isti kot v prejšnjih koalicijah, ker teh (koalicij namreč) brez določenih strank pač ni mogoče sestaviti. Nove vlade bodo najbolj veseli preoblečeni levičarji, ki si poleg predsednika države, ki ni več "njihov", niso mogli dovoliti še vlade, v kateri sodelujejo "reakcionarne" sile in tisti, ki "potvarjajo" zgodovino....

Adrijan Pahor

Sestavljanje nove koalicije

Janković pa kar ne bo odstopil

Vlada je sestavljena, v parlamentu je, razen v primeru nepredvidenih naravnih ali drugačnih katastrof v sredo dobila zaupnico (redakcijo smo končali pred odločilnim glasovanjem), danes tako najbrž lahko že govorimo o novi levosredinski vladi s polnimi pooblastili. Pa pustimo za trenutek prihodnje programe in načrte, ki jih ima pred seboj vlada pod vodstvom Bratuškove. In poglejmo še za trenutek na način, kako je ta vlada nastala.

Začetek s poročilom KPK

Vse se je začelo v prvih januarskih dneh. Komisija za preprečevanje korupcije je objavila poročilo, v katerem je premierju Janezu Janši očitala 200 tisoč evrov neznanega izvora, ljubljanskemu županu pa 2,5 milijona evrov neznanega izvora. Stranke vladajoče koalicije z izjemo Nove Slovenije so zahtevale takojšen odstop premierja, ker so v nasprotnem primeru grozile z izstopom iz koalicije. Ker Janša ni odstopil, so Državljanska lista pod vodstvom Gregorja Viranta, Desus Karla Erjavca in SLS Radovana Žerjava februarja zapustile vladajočo koalicijo. Sledila so pogajanja za sestavo nove vlade, imen za novega predsednika je bilo več. Bratuškova se je kot kandidat pojavila šele na koncu, skupaj z razvpito bianco odstopno izjavo Zorana Jankovića, ki se je glasila nekako tako: "Jaz, Zoran Janković, bom z mesta predsednika stranke Pozitivna Slovenija odstopil v trenutku, ko bo sestavljena nova vlada pod vodstvom Alenke Bratušek". In okoli tega so se zedinile vse stranke, ki so vstopile v novo vladno koalicijo. In dokazale zvrhano mero nedoslednosti in sprenevedanja. Iz vlade so izstopile, ker se jim ni zdelo primerno, da bi Janša, ki ga obtožbe bremenijo 200 tisoč evrov nepojasnjenih finančnih sredstev, še naprej vodil vlado. Ni se jim pa zdelo sporno, da Janković, ki ga iste obtožbe bremenijo za 2,5 milijona evrov neprijavljenih in nepojasnjenih sredstev, ohrani mesto prvega občana Ljubljane in (vidnega) člana vodilne stranke v novi koaliciji.

Zoran Janković

Sprenevedanje v PS

V izhodišču se seveda strinjamo, da bi morali politiki, ki so osumljeni finančnih malverzacij in drugih netransparentnih dejanj, odstopiti. Ampak, če si nekdo že postavi visoka moralna in etična pravila, bi morala ta pravila veljati za vse in v vseh primerih. V tej zgodbi pa so stranke nove večinske koalicije delovale zelo dvolično. Začnimo s Pozitivno Slovenijo (PS), ki ji je Janković še donedavno predsedoval. Potezo zdaj že nekdanjega predsednika in ljubljanskega župana, da odstopi z mesta predsednika stranke, je Bratuškova vseskozi kovala v zvezde, češ da gre za izjemen korak v dobro stranke. In to postavljala kot pozitivno nasprotje Janševemu zadržanju, ki ni želel odstopiti z mesta predsednika vlade. Pa smo pri sprenevedanju: na logično novinarsko vprašanje, zakaj ne uporablja enake vatle za Janšo in Jankovića in v tem smislu ne zahteva tudi Jankovićevega odstopa iz mestne hiše, pa je začela okolišiti in iskati izgovore, češ to pa se nas ne tiče. Njeni izgovori so bili nekako v smislu: Janković ni več predsednik stranke, mi smo spet neomadeževani. Ampak, protislovja se kar vrstijo. Prvič, Janković je še vedno član tiste stranke. Drugič, ko je šlo za Janšo, so zahtevali njegov odstop z mesta predsednika vlade in ne predsednika stranke SDS. Zakaj so pri Jankoviću prizanesljivejši? Tretjič, stranka, ki je glavni nosilni steber nove vlade je v bistvu tista, ki podpira Jankovića v ljubljanskem mestnem svetu: še več, številni poslanci PS so hkrati tudi mestni svetniki v Ljubljani. In k vsem tem vprašanjem velja še dodati pripis: nepravilnosti, ki jih KPK očita Jankoviću so v veliki meri povezane prav z izvajanjem njegove županske funkcije. Zaradi vsega tega so besede, ki jih je Bratuškova izrekla ob podpisu koalicijske pogodbe, da je Zoran Janković "problem" Ljubljančanov in Ljubljančank in ne njene vladne koalicije, milo rečeno grobo sprenevedanje.

Virantovo izgovarjanje

Če pri PS lahko še razumemo, da morajo pač braniti svojega nekdanjega vodjo in da si pri tem morajo izmišljevati kar najbolj domiselne izgovore, pa je situacija precej drugačna, ko gre za Državljansko listo in za njenega vodjo Gregorja Viranta. Ta stranka z Jankovićem nima ničesar in so zato dvojna merila, ki jih je uporabila, še bolj nerazumljiva. Od Janše so Virant in njegovi zahtevali, da odstopi. Ni se jim pa zdelo sporno stopiti v koalicijo s stranko, katere donedavni vodja in član, ki mu očitajo milijonske nepravilnosti, opravlja funkcijo ljubljanskega župana. Ko ga je javnost opozorila na nedoslednost, je Virant iskal izgovore, češ da njegova stranka zagovarja Jankovićev odstop tudi z mesta ljubljanskega župana, a da ne more za to nič storiti. Podpis koalicijske pogodbe pa za Viranta ni sporen, ker da s sestavo vlade Janković nima nič. "Pogajali smo se z Bratuškovo, to bo njena vlada. Janković v stranki nima več pomembne vloge", je dejal še Virant.

Tudi tukaj je sprenevedanje zelo očitno: Virant zelo izrazito uporablja dvojna merila. Od Janše je zahteval odstop z mesta predsednika vlade, od Jankovića pa samo z mesta predsednika stranke. Niti Virantov izgovor, da ne more prisiliti Jankovića k odstopu, nikakor ne drži. Jankovićev odstop iz mestne hiše bi namreč lahko postavil kot pogoj za vstop v vlado, kajti brez DL bi koalicija ne imela večine v parlamentu. Če bi se Virant želel pokazati kot branik poštenosti in moralnosti v politiki, bi moral preprosto zahtevati Jankovićev odstop. Drugače je njegovo moraliziranje le skupek praznih besed. In spet bi lahko našteli vse nedoslednosti, ki smo jih v prejšnjem odstavku očitali Pozitivni Sloveniji. DL ob tem tvega veliko več kot kot PS: v stranki je prišlo do precejšnjih delitev pri glasovanju o vstopu v koalicijo, kar nekaj je bilo tudi glasov proti. Najglasnejši pri tem nasprotovanju je bil nekdanji minister za finance Janez Šušteršič, ki je najprej odstopil z mesta podpredsednika stranke in nato v izjavi za javnost dodal: "DL je v zadnjih tednih s svojim zaletavim in spremenljivim ravnanjem izgubil veliko podpore javnosti. Postajamo stranka politične preračunljivosti, ki ji njeni partnerji težko zaupajo in katere ravnanja so nepredvidljiva". Skratka, v DL se ustvarja notranja opozicija (tudi med poslanci), ki bo za Viranta vse prej kot pozitivna. Bratuškova je že napovedala, da bo dobro leto po izvolitvi stopila pred poslance po zaupnico. Vprašanje je, kako se bodo takrat odločali v DL.

Andrej Černic

SSG / Premiera: Burundanga

Iz čudežnega napitka izlita resnica

Po komediji spet komedija! Potem ko je po novem letu Slovensko stalno gledališče svojim abonentom, ki zahajajo v tržaški Kulturni dom – goriški je namreč niso bili deležni, razen če se predstave niso udeležili ob dnevu žena v SNG Nova Gorica – postreglo s Feydeaujevim vodvilom *Ne sprehajaj se no čisto naga!*, je tokrat na predpremierni in premierni uprizoritvi na malem odru Kulturnega doma v Trstu, v četrtek, 14., in v petek, 15. marca 2013, spet ponudilo v pogled in razmislek komedijski splet, ki na sodoben način spregovori o ljubezni in strahu, dva nepogrešljiva sopotnika človeka na zemeljskem popotovanju. Humoren pristop k njima nudi eden izmed najvidnejših predstavnikov srednje generacije katalonskih dramatikov, Jordi Galceran Ferrer (1964), ki se je začel ukvarjati s pisanjem za gledališče l. 1982, ko je tudi nastopal v predstavah ljubiteljskih gledališč kot igralec in režiser. Njegovo najbolj znano delo je *Grönholmova metoda*, ki je bilo prvič uprizorjeno v katalonskem gledališču maja l. 2003 in je doživelo izreden uspeh ter prejelo več nagrad; pod naslovom *Metoda* je pristalo tudi na filmskem platnu. Na Slovenskem so igro uprizorili v Gledališču Ptuj pod režijsko taktirko hrvaške gledališke ustvarjalke Nenni Delmestre. Morda je prav ta njena izkušnja z Galceranom nagovorila vodstvo SSG, da je njegovo delo *Burundanga*, ki je odrski krst doživelo v gledališču Maravillas v Madridu 1. julija 2011, zaupalo njeni režijski paličici. V slovenskem jeziku, v tekočem prevodu Marjete Drobnič, so *Burundango* odrske luči prvič obžarile prav na malem odru SSG. Obenem je bila to tudi njena prva odrska postavitev v Italiji. Režiserka Delmestre je tretjič uspešna gostja v našem gledališču. Kot njeno interpretacijo Paravidinovega Tihobitja v jarku (2006) in Albeejeve Kdo se boji Virginie Woolf (2008) je tudi njena režijska interpretacija komedije *Burundanga* na splošno naletela na odobravajoč odziv publike, čeprav se je nekaterim gledalcem celotna vsebina zdela bolj plehka. Mestoma se je občinstvo sproščeno prepustilo smehu ob sosledici posrečeno razvitih, tudi pikrih replik, ki so izvirale iz nepredvidenih situacij. Te pa so se razvijale zaradi razkritij resnice, ki jih je povzročal napitek, nekakšno mamilo, poimenovano burundanga. Kdor ga izpije, se mu razveže jezik in izpove vso resnico, ki jo je zavestno in vztrajno zakrival. Za sogovornika je to razkritje včasih kar boleče. Žrtvi burundange sta Manel in njegov prijatelj Gorka. Manel je na videz povsem navaden fant, ki se ukvarja z računalništvom in ima dekle Berto, študentko zgodovine. Ta je z njim zanosila in bi rada vedela, ali jo Manel res ljubi, zato mu na spodbudo sostanovalke, farmacevtke Silvie, nalije napitek v pivo... in seveda izve marsikaj, kar jo zbega, tudi to, da je pripadnik teroristične baskovske organizacije Ete. Pod vplivom burundange pa Gorka, ki naj bi bil neustrašen član iste organizacije, izlije svoja zatrta čustva in prizna svojo zelo obrobno vlogo v Eti, ki je že kar nekaj časa ni več, saj so aretirali vse njene voditelje. Zato njuna ugrabitev bogatega Jaimeja, ki se izkaže kot Silviin stric, izpade kot klavrna farsa, čeprav je storjena z nabitim revolverjem, kar vzbuja strah in pretirano Silviino reakcijo. Izkaže pa se, da je bil tudi ugrabljeni Jaime včasih zagrizen protestnik in Manelu in Gorku našteje vse naivnosti in nepremišljenosti, ki sta jih zagrešila ob njegovi "ugrabitvi". Vse njuno "teroristično" početje učinkuje popolnoma anahronistično. Manel in Gorka sta tako "postavljena ob zid" in se morata soočiti z dejstvi in zrelo sprejeti odločitve, ki jih jima nastavljajo življenjske okoliščine.

Tjaša Hrovat in Anja Drnovšek

V uglajeni, pretanjeni režiji Nenni Delmestre, pozorni na jasnost vsebinske razčlembe in odrsko prisotnost in delež posameznega igralca, se komedijski prizori harmonično pretakajo in sestavljajo všečno celoto, ki bo nedvomno ugajala ljubiteljem komedijskih iger, takih, ki sicer ne vzbujajo cenenega smeha. Iz celotne odrske postavitve veje neka privlačna svežina, tudi zaradi mladih igralcev, ki poosebljajo posrečeno izrisane dramske like. Prikupni igralki Tjaša Hrovat, od letošnje sezone članica SSG, kot bolj zaupljiva in zaljubljena Berta, in gostja Anja Drnovšek kot odločna Silvia, ki so ji izredno všeč moški z uniformo in se na trenutke zdi bolj nevarna od samih "teroristov", Romeo Grebenšek kot Manel, ki navdušeno - mimo učinkov burundange - sprejme novico, da bo postal očka, in Primož Forte v vlogi značajsko krhkega Gorka so ustvarili prijetno četverico "zaletavih" mladih, ki jim z uravnovešenostjo in izkušenostjo "starejšega" človeka vsestransko - tudi konkretno v uravnoteženosti igre - stoji zanesljivo ob strani Vladimir Jurc – Ja ime. Nekakšen pomladno razigran piš preveva tudi scensko podobo celotnega prizorišča, tal, ozadja in scenskih elementov. Sveže delujoča pisanost celote se pretaka tudi v ženskih kostumih, še posebno Berte, ki je najsvetlejši lik te komedije, v kateri se zdi, da avtor Galceran le malo preveč lahkotno in poenostavljeno, čeprav v humornem ključu in z neko oddaljenostjo opazovalca, obravnava resne teme, kot sta npr. odgovorno starševstvo in akcije organizacije Eta, ki se je v času največje angažiranosti zagrizeno, neustrašno in ne brez žrtev borila za pravice Baskov.

Iva Koršič

Ob premieri Burundange dve razstavi

V prostorih nekdanjega bara v četrtem nadstropju Kulturnega doma v Trstu je bilo po četrtkovi predpremieri in pred petkovo premiero dela Jordija Galcerana Burundanga odprtje razstave. Prva je bila na vrsti svojevrstna razstava, ki jo je priredila skupina Assopuntoniente Collanteartistico in jo namenila interpretaciji taroka. Kakšne skrivnosti nosijo v sebi te karte, sta udeležencem odprtja prebrala Luka Cimprič v slovenščini in Claudio Piuca v italijanščini. Nato so lahko prisluhnili harmoniki Caterine Fiorentini in glasbeni skupini Iboga Vision.

Naslednji dan pa so v preddverju Kulturnega doma odprli fotografsko razstavo pod naslovom Duše (na ogled je vrsta oblakov) Dušana Šorotarja. Razstava je nastala v sklopu prireditev Evropske prestolnice kulture Maribor 2012.

Primorska poje v Gorici

Lepo srečanje ob petju

Kulturni center Lojze Bratuž je v nedeljo, 17. marca, imel v gosteh edini koncert revije Primorska poje v goriškem mestu. Organizirala sta ga Zveza slovenske katoliške prosvete in Moški pevski zbor Mirko Filej. Uvodoma je Dario Bertinazzi, predsednik Združenja cerkvenih pevskih zborov, nagovoril prisotne in podal nekaj misli o reviji. Poudaril je pomembnost tega srečanja pevskih zborov, ki imajo priložnost, da se predstavijo, izpostavijo in izkažejo. Primorska poje daje možnost številnim zborom, da nastopajo tudi izven domačega krajevnega prostora in jim s tem pripravlja zadoščenje ob nastopih in jim daje poguma za nadaljnje delo. Bertinazzi se je spomnil na pred kratkim umrlega pevca, zborovodjo in organista Hermana Srebrniča, ki ima izredne zasluge za uveljavitev zborovskega petja v našem prostoru, tako na cerkvenem kot narodnem področju. Nastopajoče je predstavila Martina Valentinčič. Na večeru v Kulturnem centru Lojze Bratuž so nastopili: MePZ Varda iz Orehka pri Postojni (vodi Ana Celin), MePZ Sveta Lucija iz Portoroža (Cilka Kavčič), MePZ Brnistra od Svetega Antona (Sonja Mezgec), MePZ Bazovica z Reke (Zoran Badjuk), ŽeVS Danica iz Sovodenj ob Soči (Jana Drassich). Vokalna skupina Vinika iz Brd, ki je sklenila program, se je pod vodstvom Franke Žgavec predstavila z originalnim sporedom pesmi, ki je doživel veliko odobravanje poslušalcev.

Damjan Paulin

Vokalna skupina Vinika iz Brd (Foto DP)

Primorska poje v štandreški cerkvi

Med cerkvenimi oboki so zapeli številni pevci

V petek, 15. marca, se je revija Primorska poje preselila na Goriško. Prvi koncert je bil v cerkvi sv. Andreja ap. v Štandrežu, v kateri je nastopilo šest zborov. Za zborovski večer sta poskrbela Zveza slovenske katoliške prosvete in Prosvetno društvo Štandrež. V imenu organizatorjev Primorske poje, Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, Zveze pevskih zborov Primorske, Zveze slovenskih kulturnih društev v Italiji, Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta, je nastopajoče in poslušalce pozdravil Matej Klanjšček, ki je nato tudi predstavljal posamezne pevske sestave in povezoval program revije. Uvodno misel je podala Alessandra Schettino, podravnateljica Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, ki je med drugim povedala, da pomeni petje v zboru skupno izražanje bogastva, daje pa tudi možnost razvijanja prijateljstva, medsebojnega spoznavanja in primerjanja, ne nazadnje je petje tudi ovrednotenje lastne identitete. V tem obdobju, v katerem se čuti vsestranska kriza, ekonomska in etična, postane za nas še pomembnejše utrditi v naši zavesti tiste vrednote, ki še ostajajo pristne in bogate. Med temi je gotovo potreba po dialogu in soočanju s sočlovekom. Zborovsko petje lahko pripomore k temu izražanju, saj sama beseda zbor pomeni skupina oseb, v katerem nihče ne sme izstopati, kjer vsi dihajo uravnoteženo in nihče ne preglasi ostalih.

Koncert v štandreški cerkvi je začela Vokalna skupina Tamariska iz Izole pod vodstvom Andreje Štucin Cergol. Sledila sta oktet Aljaž pod taktirko Mateja Lazarja in Moški pevski zbor Janez Svetokriški iz Vipavskega Križa z zborovodjo Petro Vidrih. Mašo za zbor in enoglasno petje na besedilo Zore Sakside in glasbe Ubalda Vrabca je dovršeno odpel Mešani cerkveni pevski zbor sv. Jernej z Opčin, ki ga vodi Janko Ban. Mlade pevke in pevci Komornega zbora Musica viva iz Tolmina so se lepo predstavili z dirigentko Eriko Bizjak. Koncert se je končal z mladim in številnim Mešanim pevskim zborom Frančišek Borgija Sedej iz Števerjana, ki je s svojim prepričljivim nastopom navdušil mnogo ljubiteljev petja. Zbor je vodila Aleksandra Pertot.

Za vse številne nastopajoče so člani Prosvetnega društva Štandrež pripravili v spodnjih prostorih župnijskega doma Anton Gregorčič pogostitev, tako da se je prijetno druženje nadaljevalo v sproščeni obliki.

MePZ Frančišek Borgija Sedej iz Števerjana (Foto DP)

DP

NOVI GLAS
ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu
www.noviglas.eu
TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it
LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov
Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 – 34170 GORICA.
OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it
Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250
To številko smo poslali v tisk v torek, 19. marca, ob 14. uri.

Drugačnost bi nas morala bogatiti

Pretogi, da bi razumeli

V soboto naju je z možem razveselil prvi čemaž. In začetek meni tako ljube nabiralne sezone. Pomladi in poletja pač, najlepših in najbolj veselih mesecev v letu. Odpravila sva se na Banjško planoto, z upanjem in radovednostjo v srcu ... kljub ledeno mrzlemu jutru in snežnim krpam na travnikih, ki niso veliko obetale glede nabiranja.

Pa sva ga vendarle našla, na strmem pobočju nad Soško dolino, s katerega je bil lep razgled na zasnežene vrhove Krna, Kanina in Julijcev. Čisto majhen, drobcen, še svetlo zelene barve, nežen kot svila. Skoraj škoda ga je bilo, a sva ga vseeno nabrala nekaj listov, da bi ga zvečer jedla s skuto in olivnim oljem. In že sva se veselila, koliko prijateljev bova povabila na nabiranje, komu ga bova nesla v dar in koga bova povabila na pokušino. Čemaž je zdrav in odličnega okusa in skoraj ga ni znanca ali prijatelja, ki ne bi ga imel rad.

Lauri ga bova nesla, sem se spomnila na našo veterinarko in prijateljico iz Tržiča. Spomnila sem se, da sva ji ga podarila za Božič in ga je bila vesela. Mož je bil takoj proti. Njej pa ne, nič ne razume o čemažu, saj ga je uporabila za omako k testeninam. Razlagam mu, da nimamo pač vsi enakih okusov, da je tudi meni čemaž dober, če ga jem s testeninami, da je pač nekaterim ta okus premočan in zelišče jedo raje skupaj s skuto ali pašto. Skoraj užaljena sem in nikakor mu ne morem dopovedati, da nismo vsi enaki in da pač ni rečeno, da je čemaž najboljši s kruhom, tako, kot ga pač jemo navadno mi doma. Pač noče razumeti, moški so večkrat taki, togi, trmasti. Dan imam nekako pokvarjen, nisem več vesela. Razmišljam, da je pač ta togost, to nerazumevanje želja sočloveka razlog za vse spore. Naše male, vsakdanje spore ter nasprotovanje in sovraštvo v politiki in med državami.

Ravno pred dnevi, ob izvolitvi novega papeža Frančiška, mi je postalo jasno, kako polni smo predsodkov, katerih se držimo, ne da bi o njih sploh razmislili. Tisti večer, ko si sploh nisem čakala, da bo do izvolitve prišlo, me je veselo nabijanje zvonov razveselilo. Nekaj lepega v tem mrkem času. Tudi Frančišek mi je bil takoj pri srcu, zaradi preprostosti, zaradi spontanega govora,

pa tudi zaradi imena, ki si ga je izbral. Sv. Frančišek mi je namreč od nekdaj pri srcu.

Pa je bilo med znanci in na Facebooku tudi na ta dan veliko neprijetnih in grdih pripomb. Na račun tega preprostega, prijetnega človeka. Tudi nekaj psovk sem prebrala in nerganje, zakaj ljudje pač s tem izgubljajo dragoceni čas. Saj ne da bi morali biti vsi istih misli. To je nemogoče. Vedno bodo med nami ljudje različnih političnih mnenj, vedno bodo med nami verniki in ateisti, vedno bo vsakdo vlekel na svojo stran. Vendar na razlikah se da graditi, razlike bogatijo. Zakaj bi ne privoščili tega velikega krščanskega veselja, tega nabijanja zvonov, te sreče v srcih ljudi, ki še najdejo pot k veri, k idealom. Grdo je to nerazumevanje, žaljenje, zmerjanje. Tega ne prenašam, boli me, vsak dan bolj me boli, ker je sovraštva vedno več. In nikomur ni več mar za sočloveka. Tako v vsakdanjem življenju kot v politiki.

Nekje sem brala, da izmenjava mnenj in kompromisi prinašajo napredek. Rast. Kajti ob soočanju z drugimi, ki mislijo drugače, lahko najbolje spoznavamo svoje napake. In verjemite mi, nihče ni brez napak. Potrebna pa sta najprej spoštovanje in dobra volja. Želja, da pač stopimo s tega našega stolčka in skušamo razumeti, katere so potrebe in bojazni tistih, ki nam stojijo ob strani. In sprejeti moramo njihove ideje, tudi politične in verske, pa čeprav niso enake našim. Nikjer ni pisano, da moramo vsi enako razmišljati. In nikjer ni pisano, da se moramo zaradi različnosti sovražiti. Pa tudi nikjer ni pisano, da moramo čemaž vsi mazati na kruh.

V življenju sem bila vedno taka. Vedno sem bila na strani drugačnih, drugačnost me je pritegovala. Zakaj pa bi morala v človeku, ki si z mano ne deli idealov in verskega prepričanja, videti ravno sovražnika? Čisto lahko sva dobra prijatelja in morda bo ravno ta človek tisti, ki mi bo v stiski najprej priskočil na pomoč. Kot se je večkrat tudi zgodilo.

Z denarno krizo, ki nas pesti, naša slaba volja in slabo razpoloženje naraščata. In za našo stisko najraje krivimo tiste, ki so okoli nas. Naše potrebe pa so tako velike, da težko razumemo potrebe in stisko drugih. Vem, da je tako, vsak dan bolj se tega zavedam. In včasih sem naveličana kreganja, razprav, obsojanja. Zato se vsak dan raje zatekam v samoto, v tišino gozdov, v gore, kjer je do neba le nekaj korakov. Da za trenutek zberem misli, ubežim tej stiski in spet poiščem v sebi tišino in ljubezen. In tistega otroka, ki se je nekdaj znal smejati in je vedel, kaj pomeni beseda prijateljstvo.

Suzi Pertot

Četrti Millenium cup v športnem navijaštvu

Mednarodna udeležba štiristo navdušencev

Amatersko športno društvo Cheerdance Millenium je v nedeljo, 17. marca, v tržaški športni palači na Čarboli organiziralo četrti Millenium cup v športnem navijaštvu - čirlidingu in plesu – čirdensu. Sodelovalo je kar štiristo mladih iz Italije, Slovenije in Hrvaške. Pokrovitelji odmevnega dogodka so bili ZSŠDI, Občina Trst, Cheerleading zveza Slovenije in vzhodno-kraški rajonski svet. Društvo Cheerdance Millenium deluje polnih deset let, po letošnji odpovedi lonjerske kolesarske dirke pa z organizacijo tega množičnega dogodka uresničuje res eno največjih športnih prireditev z mednarodno udeležbo pri nas. Na celodnevnem revijalnem tekmovanju so nastopili navijačice, navijači, plesalke in plesalci iz 18 klubov. Polovica jih je bila iz severne Italije, polovica z raznih koncev Slovenije, eden pa iz hrvaškega Varaždina. Kot gostje so sodelovale tudi nekatere slovenske reprezentance, ki se pripravljajo na svetovno prvenstvo. Na parketu in priložnostnem modrem tatamiju zgodovinske tržaške dvorane na Čarboli, v kateri je nekoč navduševal zlati Jadran, se je zvrstilo več kot sto nekajminutnih točk, ki jih je povezovala Mairim Cheber. Pet sestavov je prijavilo tudi domače društvo, enega pa goriški Dom. Tekmovali so v treh starostnih kategorijah, otroški, mladinski in članski, ter v navijaških oziroma plesnih zvrsteh. Od jutra do poznega popoldneva, od otrok do odraslih. Prav vsi so pristopali z nalezljivim navdušenjem, ki je izžarevalo iz pristnih nasmehov nastopajočih tudi ob še kako napornih vajah. Tiste, ki nismo poznavalci cheerleadinga, sta navdušila zlasti usklajenost vsaj nekaterih skupin, ki delujejo brezhibno in spektakularno, ter povprečno zelo dobra gibalna osnova, ki jo imajo mladi udeležnci pokala Millenium.

Naj dodamo, da cheerleading združuje več panog, kot so skupinski in partnerski dvigi, nastopi skupin in posameznikov. Cheerdance pa delimo glede na glasbeno kuliso na freestyle, jazz in hip hop ter na vaje dvojic oziroma večjih skupin, ki predstavljajo izbrane koreografije.

Oči so z veseljem opazovale zlasti mlad organizacijski stroj gropajskega društva, ki se je ponovno izkazal pri pripravi tako pestrega tekmovalnega dne. Za delo so tudi tokrat poleg odbornikov poprijeli sami tekmovalci in nekdanji člani sestavov, njihovi starši in sorodniki. Uspešno je delovala sodniška služba, pa tudi ostale pobude, ki so bogatile spored, od risarske delavnice za otroke do plesnega nastopa skupine staršev tekmovalcev društva Cheerdance Millenium. Gledalcev je bilo veliko in so sodelovali aktivno ter mestoma tudi glasno.

Nekaj besed gre nameniti še ekipam domačega kluba. V tekmovalnih vrstah beležijo manjši osip članic in članov, kar je mogoče fiziološko po letih razcveta samega društva in za naše okolje nove športne panoge. Nekatere skupine so ravnokar prestopile v višjo starostno kategorijo in doživljajo neko prehodno obdobje, članice so malce zdesetkane, v vsakem primeru pa so z društvenimi zastopani vsi starostni pasovi. Omeniti pa gre tudi nastop v skupinskih dvigih ekipe goriškega Športnega društva Dom.

HC

Zssdi sklicuje

v petek, 19. aprila 2013

v sejni dvorani Zadružne kraške banke na Opčinah, ul. Ricreatorio 2,

IZREDNI OBČNI ZBOR

ob 19.00 v prvem in ob 19.30 v drugem sklicanju

in

42. REDNI OBČNI ZBOR

ob 20.00 v prvem in ob 20.30 v drugem sklicanju

podrobnejše informacije na:

www.zssdi.it

JURIJ PALJK **KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ? 149**

V teh deževnih dneh sem med brskanjem po knjigah naletel na lepo izdajo knjige Auto da fe' nobelovca Eliasa Canettija, v sloviti zbirki Adelphi je izšla leta 1981, še danes je po toliko letih zelo lepa, dobro ohranjena.

V slovenščino je knjigo pod naslovom Slepitev iz nemščine prevedel neutrudni Janko Moder, izšla je leta 1982 pri Cankarjevi založbi v Ljubljani, a sam sem knjigo prebral najprej v italijanskem jeziku, tega se zelo dobro spomnim, tudi zato, ker me na knjigo veže spomin na morje, s sabo sem jo namreč vzel, ko sem leta 1984 delal na ladji Katerine kot mazač. Nisem vzel s seboj samo te knjige, a prav na to knjigo me vežejo spomini predvsem zato, ker sem jo na ladji nekje na Črnem morju po nadležnem prigovarjanju prvega oficirja palube le posodil njemu v branje, a mi jo je prinesel že po enem dnevu nazaj v kajuto in se samo s prstom dotaknil sredine čela, malo zavrtel s prstom in izginil, še danes ne vem, če je s tistim vrtenjem prsta na čelu mislil name ali na Canettija, dejstvo je, da mi je dal jasno vedeti, kaj si misli o meni in pisatelju judovsko bolgarskega rodu, zraven je treba dodati še njegove španske in italijanske korenine, pisal pa je v nemščini.

Pa povem kar po pravici, da sem bil daljnega 1984 kar vesel, ko mi je knjigo Auto da fe' prinesel v kajuto dobesedno neomadeževano, po moje je prvi oficir palube, bil je doma s slikovitega, a revnega otoka Procida v Neapeljskem zalivu, nizke rasti in zvitih oči, prebral le pol strani Canettijevega gostega pisanja in mu je bilo dovolj, mene že itak ni maral, ker mi je segel le nekaj centimetrov nad pas in ga je to vidno ter vedno motilo.

Z zadovoljstvom sem knjigo, ki velja med ljubitelji dobrih romanov za eno tistih, ki jo je zares malo ljudi prebralo, a morda tudi zato zelo veliko o njej govorilo, položil na knjižno polico in zadeva med mano in prvim oficirjem palube je bila rešena, ne nazadnje tudi zato, ker sem bil jaz navaden mazač v strojnici, on pa je delal na krovu in še v sorodstvu s komandantom je bil, kar tudi ni bilo od muh.

Na ladji sem veliko knjig prebral, najraje takoj po kosilu, ko sem se po vrnitvi iz strojnice, kjer sem čistil predvsem filtre za nafto in olja, na hitro oprhal, nekaj pojedel in zavil v kajuto, odprl ladijsko, vodotesno in okroglo, okno, da sem slišal šumenje morja in pomirjujoče umiranje valov, ki so se drobili ob boku naše elegantne ladje, ter legel na divan. Da, ladja Katerine je bila lepa, elegantna, in to zato, ker je bila narejena v letih petdeset minulega stoletja, ko so še gradili ladje, kot se spodobi, in predvsem zato, ker so jo zgradili Nemci, ki so bili zares mojstrski ladjarji. To so jim priznavali vsi. Kako je danes, ne vem, vem pa, da danes ladje niso elegantne in niso lepe, ker so to predvsem ladje, ki so narejene iz čiste koristi, tako so zgrajene, da peljejo čim več tovora naenkrat in so zato po navadi grde, kvadrataste in bolj nekim spačkom, ploščadim podobne kot pa moji Katerine, ki je imela eleganten bok, čudovito krmo, krasen premec, s komandnega mosta pa si zares lahko užival, ko si se peljal skozi Bosporsko ožino, ko se ti je zdelo, da zares lahko istočasno objameš Evropo in Azijo, lahko pa si ponoči zlezel gor, čisto na vrh, na most in sredi noči si samo roke razprl, da so ti zvezde kar same padale v naročje; če si pa dolgo zrl v Rimsko cesto, se ti je zdelo, da jih vidiš vedno več in več in več, in si se v trenutku zavedel svoje majhnosti, ko ti je veter mršil lase in si okrog in okrog bolj slutil, kot videl brezmejnost morja. Tako kot vidiš zvezde na odprtem morju, jih niti v gorah ne vidiš!

Vzel sem knjigo v roke in jo povonjal, hotel sem podoživeti vonjavo moje kajute, v kateri sem na skromni postelji včasih s pasom zvezan zaspal, ko je bilo morje nemirno, a Canettijeva mojstrovina mi ni prinesla tistega vonja, ki je nekje vmes med vonjem po nafti, olju, lesu, linoleju, slanem morju in še čem.

Da, vonj po odprtem morju!

Ali pa vonj po Armanijevem klasičnem parfumu, ki ga je italijanski mojster mode dal na trg leta 1984 in ga je moj tovariš pomorščak kirgiškega rodu, a s turškim potnim listom, Alex takoj kupil in je meni zadišal deset in več metrov navzdol v strojnico skozi majhna ladijska vrata, da sem takoj šel po strmih in ozkih železnih stopnicah do hodnika s kajutami in na glas vprašal, kdo se je pravkar obril, in se je prikazal nasmejani Alex skozi vrata in mi pokazal stekleničko Armanijevega parfuma, ki si ga ne bi bil smel privoščiti, a si ga je, ker je bil mornar in je zvečer v Novorosijsku v pristanišču šel ven, na večerjo, sveže obrit in lep, mlad in neumen, kot je lahko neumen le mlad mornar v pristanišču. Kdor ni bil med plovbo tovorne ladje v ladijski strojnici in ni tam garal ter vsako jutro v nedogled čistil filtrov za nafto in olje, ne ve, kakšen vojn ima drobovje ladje med plovbo, kot tudi ne ve, kako se ta vonj vtisne v spomin in v kožo, ostane tam za vedno. Ko se ti že zdi, da se je ta vonj nekje izgubil v vsakdanjiku, te nanj spomni malenkost in onemiš, ko se znajdeš zamišljen v čas, ki je za vedno odšel.

Tako sem stal s Canettijevo knjigo ob knjižni polici in se spomnil besnega rjovenja nevihte na Črnem morju, ko smo bili bolj bledi od smrti same in smo molče delali in garali, slabo spali, nekateri tudi veliko bruhali in spet delali, jedli malo, pili še manj, vse zato, da bi le končno nekako ušli iz prekletega pekla črne nevihte. Komandant in oficirji so se izmenjavali na komandnem mostu, da so ladjo nenehno usmerjali proti visokim valovom, mi v strojnici smo skrbeli, da smo uravnavali moč motorjev, ladja je rjovela, škripala in se zvijala, strašni glasovi so to, ni je shrhljivke, ki bi ti lahko nagnala toliko strahu v kosti, kot ti ga nažene razbesnelo morje.

In ta vonj razbeljenih dizelskih motorjev, olja, nafte, težke in lahke, potnih teles, soli in vsega, kar lahko diši, ti ostane za vedno. Ni ga mila življenja, ki bi lahko spralo s tebe ta vonj, ki ga nosiš v sebi za vedno.

"A lahko malo posediš v moji kabini, sam bom namreč sedaj razlagal skupini, ki prihaja na ladjo, zakaj bomo pluli proti Severnemu tečaju", mi je nedavno rekel na ladji Explora v tržaškem pristanišču komandant Franko Sedmak. Bil je namreč dan vodenih obiskov po raziskovalni ladji.

Prav rad sem to storil in obsedel v njegovi kabini. Na ladji ima čas drugo dimenzijo, ena ura ne pomeni ničesar. Računalnik na njegovi mizi je nemo govoril o tem, da se je čas spremenil, tehnika je v tridesetih letih naredila ogromnne korake naprej.

Predno sem odšel z ladje, sem ga prosil, ali me lahko kdo od njegovih mož pelje v strojnico ladje. Prišel me je iskat prvi oficir strojnice, me peljal vanjo, bil je prižgan samo eden od petih pomožnih motorjev, za agregat, ladja v pristanišču rabi malo energije.

Ko mi je mož iz Neaplja, ki je na morju že več kot dvajset let, razlagal moč motorjev, mi je pokazal vse, kar se v strojnici sme pokazati, sem globoko vdihnil. Po tridesetih letih sem spet s polnimi pljuči dihal vonjave strojnice, pomorščak je razumel in se diskretno umaknil na stran, Franko mu je namreč povedal, da sem bil pred veliko leti tudi sam na ladji v strojnici za mazača.

Kdo ve, zakaj sem prav Canettija nesel s seboj na morje, sam Bog ve, jaz se namreč ne spominjam več, zakaj sem tisto debelo knjigo vzel s seboj, da je vandrala z menoj po Sredozemlju, še kako pa se spominjam svojih nenehnih "Kaj sploh počnem tukaj"? na morju.

Kdo vse pozitivno komentira novega papeža...

Super, imamo novega Asiškega Ubožca!

Novi papež si je nadel ime Frančišek, in sicer nanaša se na sv. Frančiška Asiškega, ne na jezuitskega svetnika sv. Frančiška Ksaverija, pa tudi ne na svetega škofa Frančiška Saleškega. V čevlje sv. Petra je tako stopil jezuit, ki pa ima očitno v sebi tudi frančiškanskega duha, zato predvidevamo, da bo to zvesti pastir Cerkve, služabnik evangelija, za katerega je že pokazal, da ga želi približati vsakemu človeku, da je torej zelo zavzet tudi za t. i. "novo evangelizacijo". Videli pa smo, da je prva podlaga temu molitev, saj je prav z molitvijo začel svoj pontifikat, kot da bi želel pokazati katoliškemu svetu, da je temelj življenja vsakega Jezusovega učenca molitev, ostalemu svetu pa, da tudi katoličani molimo, če so morda že mislili, da to ni več tako. Ne nazadnje je v svoji prvi pridigi, ki jo je povedal prosto, dejal, da smo brez Kristusa bolj podobni "pomilovanja vredni nevladni organizaciji", ne pa Cerkvi. Seveda vsi na zadeve ne gledajo tako, ampak mislijo, da, če si je že nadel ime "Svetega Ubožca", potem je končno tudi katoliška Cerkev stopila v korak s časom in se bo vendarle, čeprav z zamudo, držala teženj, ki jih sodobni svet in življenje v njem zahtevata. Ne nazadnje si je že na konklavu leta 2005 vodja italijanskih radikalcev, Pannella, želel, da bi nastopil kak Janez XXIV. ali Frančišek I. Želja se mu je tako uresničila na tem konklavu. Oglasili so se še številni drugi, takšni in drugačni komentatorji, ki bi jih z Albertom Camusom v veliki večini prav lahko uvrstili med t. i. "laične farizeje", tiste torej, ki sicer sami niso katoličani, bi pa nas katoliške vernike radi poučili in podučili, kako je treba biti pravi katoliški vernik. Ni se bati, da se plošča čez čas ne bi zamenjala - skoraj zagotovo se bo. Zamenjala se bo seveda tudi pri določenih komentatorjih, ki se sicer imajo za katoličane, a so to bolj na papirju kakor v resnici, zato jih bomo označili za "papirnate katoličane" (kako poveden izraz zanje imamo v italijanskem jeziku - "cattolici da sottobosco", za kar z našim urednikom še nisva našla ustrezne slovenske različice). Kdo so torej ti "papirnati katoličani"? Večinoma gre za katoličane, ki zase v glavnem radi rečejo, da svoje vere "ne udejstvujejo", v njej "niso dejavni", je "ne prakticirajo", oz. nekako v tej smeri - meni seveda ni jasno, kako je lahko kdo sploh vernik na tak protisloven način, saj nam apostol Jakob pravi, kako je vera brez del mrtva - tudi v smislu izražanja in izpovedovanja, katerega je papež Frančišek označil za tretjo ključno zadevo v kristjanovem življenju; to je storil v svoji prvi pridigi. Takšni katoličani seveda ne obstajajo več samo v zahodnem svetu, ampak jih poznamo čedalje več tudi v Sloveniji. Za te ljudi sicer pridejo obdobja, ko na neki način tudi "prakticirajo" svojo katoliško vero, zlasti v času, ko njihovi otroci obiskujejo verouk. Otroke doma seveda pridno hranijo s proticerkvenim in protikleriškim ("kler" predstavljamo posvečeni možje, torej zlasti duhovniki in škofje) gnevom, da se nekega dne slučajno ne bi dobro znašli znotraj katoliške Cerkve, ki jo striktno pojmujejo kot zgolj sociološki fenomen, torej sestavljeno iz ljudi, zlasti "hierarhije". Ti naši "papirnati katoličani" seveda stalno krožijo okrog Cerkve, ne da bi kdaj zares vanjo vstopili, se torej v njeno skrivnost zares poglobili. Delajo pretanjene kritike in učene razprave o nečem, česar del se po eni strani čutijo, po drugi strani pa nočejo biti del te "sodrge". Po eni strani se čutijo katoličani oz. pravijo, da so, po drugi strani pa zviška in sumničavo gledajo na Cerkev, na njen teološki, zlasti pa moralni nauk. Molijo seveda ne, saj pobožnost pojmujejo kot neki kvazi-vraževerni ostanek nekih časov, ki jih ni več, niti malo pa ne pomišljajo, da ne bi kritizirali tistega, ki znotraj duhovščine ne bi bil ravno najbolj duhoven. Zakramentov seveda ne prejemajo, če pa jih že, jih iz navade ali kot tisto, kar je njihova pravica. To seveda velja tudi za določeno kategorijo katoličanov, ki se redno udeležujejo obredov, a do tega še pridemo. Vsekakor ti papirnati katoličani, ki do zakramentov nimajo nikakršnega odnosa, zahtevajo duhovništvo za ženske, obhajilo za ločence, ki se ponovno civilno poročijo, tudi za cerkveno poroko pa zahtevajo, da bi bila "razvezna". Seveda se vselej zgražajo zaradi slabe moralne drže duhovnikov, ki so vsi "bolni na seks", včasih na tistega pedofilskega, ki pa naj bi bil po mnenju teh "papirnatih katoličanov" široko razširjen v duhovniških vrstah. Po njihovem mnenju smo tudi duhovniki, vsi ali vsaj velika večina, "mahnjeni na denar" in častihlepni. Obenem seveda zahtevajo za duhovnike ukinitev celibata oz. še tiste zadnje asketske strogosti, ki jo katoliško duhovništvo zahteva. Seveda bi ti "papirnati katoličani" radi bili del Cerkve, a brez pokorščine in ubogljivosti. Na področju vere - ki je niti ne pojmujejo kot nekaj zasebnega, ampak celo kot nekaj psiho-intimističnega - pa pravijo, da ima vsakdo pravico misliti, kakor sam hoče, da torej ne potrebuje nobene, niti teoretične ne, verske in teološke usmeritve. Med pravovernostjo in krivoverstvom bi torej ne smelo biti nobene razlike oziroma bi v drugem primeru, ko je torej kdo odkrito krivoverski, pa bi ne smelo biti za to nobenih posledic. Naredili smo pregled, kakšen naj bi bil takšen "papirnati katoličan", in ugotovili, da marsikaj od naštetega še zdaleč ne drži le za te, ampak je s temi čudnimi zadevami že okužen tudi marsikateri dejaven kristjan, pa tudi kdo od duhovnikov (upamo sicer, da ne, a morda je med takšnimi tudi kak škof) se lepo znajde med naštetimi kategorijami. Vsi tako z velikim upanjem v srcu gledajo na izbor imena našega novega svetega očeta, saj imajo tudi o sv. Frančišku Asiškem neko svojo, bolj ali manj mitološko podobo. Asiški ubožec je zanje prototip prave svetosti, pravega duha, preloma s skorumpirano Cerkvijo. Frančišek seveda prinaša končno pravo in čisto evangeljsko sporočilo, je podoba resnične "hoje za Kristusom", vendar pa je resnična podoba velikega italijanskega svetnika in ustanovitelja frančiškanskega reda tako popačena, da je spremenjen v nekega predčasnega Che Guevaro. Sv. Frančišek Asiški je bil vse nekaj drugega. O tem se bomo prepričali prihodnjič. Prav to je tudi eden od razlogov, da mislimo, kako se bo tudi mnenje o papežu Frančišku kmalu spremenilo, brž ko bodo ti blagohotni komentatorji, izven Cerkve in v njej, spoznali, kako sveti oče iz Argentine ne spada v nobenega od njihovih predalčkov.

Andrej Vončina

Papež Frančišek je bil v otroštvu "mali vražiček"

Papež Frančišek je bil v otroštvu pravi "mali vražiček", se spominjajo v katoliški šoli, ki jo je v otroštvu obiskoval v Buenos Airesu. Imel naj bi celo simpatijo, ki jo je že pri 12 letih zasnubil. "Če se ne bom poročil s tabo, bom postal duhovnik", naj bi ji dejal.

Jorge Mario Bergoglio je v otroštvu obiskoval katoliško šolo v buenosaireškem okrožju Flores, kjer je z družino tudi živel. Kot se spominja današnja vodja šole, sestra Martha Rabino, je tudi pozneje pogosto obiskoval svojo prvo učiteljico, sestro Roso, ki je umrla lani, stara 101 leto. Pogosto jo je spraševal, kakšen je bil kot otrok, in sestra mu je odgovarjala: "Bil si vražiček. Si se poboljšal"? Bergoglio se je ob tem vedno nasmejal, pripoveduje Rabinova in dodaja, naj bi se med skakanjem po stopnicah šole naglas učil poštevanke. Rabinova je jokala od veselja, ko je izvedela, da je Bergoglio, ki z nunami v šoli še vedno pije čaj, postal novi papež. "Takšni so svetniki", je za francosko tiskovno agencijo AFP komentirala Rabinova. Za argentinsko radijsko postajo Mitre pa je spregovorila tudi Bergoglieva prijateljica iz otroštva, ki naj bi jo novi papež pri 12 letih zasnubil. V primeru, da se ne bi poročila, bo postal duhovnik, je takrat napovedal po besedah Amalie.

"Nimam kaj skrivati. Bila je tako otroška stvar, tako čista. Mislim, da me je zasnubil, ker je želel slediti zgledu svojih staršev in si zgraditi družino", je dejala Amalia, zanikala pa, da bi šlo za ljubezen. "Zaljubljena? Pri tistih letih nisem poznala ljubezni, spoznala sem jo, ko sem bila malo starejša", je dejala.

Mladega Bergoglia je opisala kot "čudovitega mladega moža", ki je vedno deloval "starejši in zrelejši" in ni bil domišljav.

Gornji dve fotografiji so objavile vse svetovne agencije in domala vsi časniki tako v tiskanih izdajah kot na spletu, saj najlepše prikazujeta, kako se je naš svet spremenil, kako se je spremenilo spremljanje izvolitve kardinala Ratzingerja za papeža Benedikta XVI. (gornja fotografija) in kako so ljudje spremljali izvolitev papeža Frančiška (spodaj). Obe fotografiji sta bili posneti na Trgu sv. Petra v Rimu, prva leta 2005, druga letos med slovesno razglasitvijo odločitve zadnjega konklava. Razlika je očitna, saj je na prvi viden samo en človek z majhnim telefonskim aparatom, kako snema okno, na katerem se je prikazal papež, medtem ko na drugi sliki vidimo izjemno število tablic, fotoaparatov, predvsem pa prenosnih telefonov, s katerimi so ljudje posneli vsak svojo foto-zgodbo in vsak s svojim aparatom tako poskrbeli, da je svet v trenutku obkrožilo nešteto fotografij novega papeža Frančiška. Vsak komentar je tu odveč, je pa izjemen prikaz, kako se nas je zadnja odločitev kardinalskega zbora dotaknila, kot skupnosti in kot posameznikov. (jup)

Da bi ga bolje spoznali

Življenjepis papeža Frančiška

Jorge Mario Bergoglio, član Družbe Jezusove, se je rodil 17. decembra 1936 v Argentini. Leta 1998 je postal nadškof v glavnem mestu Buenos Aires, kardinal pa leta 2001. Dne 13. marca 2013 je bil izvoljen za 266. papeža katoliške Cerkve. Petrov sedež je tako zasedel prvi jezuit in ne-Evropejec, ki si je izbral ime Frančišek.

Rodil se je v Buenos Airesu staršem italijanskega rodu. Študij kemije je končal z diplomo. V Villa Devoto je vstopil v bogoslovje, 11. marca 1958 pa je stopil v noviciat v Družbi Jezusovi. Humanistične študije je leta 1963 končal v Čilu. Ko se je vrnil v Buenos Aires, je na Colegio Máximo San José v škofiji San Miguel študiral filozofijo. V letih med 1964 in 1965 je poučeval književnost in psihologijo na dveh ustanovah: na Colegio de la Inmaculada v Santa Fe in na Colegio del Salvador v Buenos Airesu. V letih med 1967 in 1970 je v San Miguelu študiral teologijo. Duhovniško posvečenje je prejel 13. decembra 1969.

V letih 1970 in 1971 je bil na tretji probaciji v Španiji, večne zaobljube pa je opravil 22. aprila 1973. Vzgojitelj novincev v San Miguelu je bil v letih 1972 in 1973. Obenem je bil profesor na teološki fakulteti, svetovalec jezuitske province ter rektor.

Dne 31. julija 1973 je bil izvoljen za provinciala argentinskih jezuitov in je to službo opravljal do leta 1979. Leta 1980 je bil premeščen v San Miguel, kjer je bil šest let rektor semenišča. Obenem je bil župnik v kraju San José v škofiji San Miguel. Marca 1986 je odšel na doktorski študij v Nemčijo. Po vrnitvi v domovino je bil v Cordobi duhovni voditelj in spovednik.

Je avtor naslednjih knjig: Meditaciones para religiosos (1982), Reflexiones sobre la vida apostólica (1986) in Reflexiones de esperanza (1992).

Od imenovanja za pomožnega škofa do izvolitve za papeža

Dne 20. maja 1992 je bil imenovan za pomožnega škofa v Buenos Airesu, posvečenje v tamkajšnji stolnici pa je prejel 27. junija 1992. Za nadškofa pomočnika iste nadškofije je bil imenovan 3. junija 1997. Ob smrti kardinala Quarracina je 28. februarja 1998 postal krajevni nadškof. Hkrati je bil tudi ordinarij za vernike vzhodnega katoliškega obreda, ki so prebivali v Argentini in niso imeli stika s svojim škofom.

Papež Janez Pavel II. (1978–2005) ga je 21. februarja 2001 imenoval za kardinala. Med leti 2005 in 2011 je bil predsednik Argentinske škofovske konference. Odločno se je zavzemal za kulturo življenja in je nasprotoval evtanaziji. Ostro je nasprotoval argentinski vladi, ki je želela uzakoniti istospolne poroke, posvojitve otrok s strani homoseksualnih parov pa je označil kot diskriminacijo otrok.

Kardinal Bergoglio je v rimski kuriji opravljal različne službe. Bil je član Kongregacije za kler, Kongregacije za bogoslužje in disciplino zakramentov, Kongregacije za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja. Bil je tudi član Komisije za Latinsko Ameriko in Papeškega sveta za družino.

Znan je po osebni skromnosti, zvestobi tradiciji, zavezanosti socialni in družbeni pravičnosti.

Kardinali so kardinala Jorga Mario Bergoglia 13. marca 2013 v petem krogu glasovanja izvolili za 266. rimskega škofa in pastirja vesoljne Cerkve. Izbral si je ime Frančišek.